

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชน จังหวัดพะเยา

A Study of the Role and Potential of Buddhist Organisation in the Promotion of Economic System and Community Development in Phayao Province

โดย

แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

พ.ศ. ๒๕๔๖

๐๒๓ / ๒๕๔๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISBN 974-364-006-1

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชน จังหวัดพะเยา

A Study of the Role and Potential of Buddhist Organisation in the Promotion of Economic System and Community Development in Phayao Province

โดย

แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

พ.ศ. ๒๕๔๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISBN 974-364-006-1

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

A Study of Role and Potential of Buddhist Organization to Promotion of Economic System to the Community in Phayao Province

by

Mr. Sangwart Vongyai and Team Work

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

B.E. 2546

Research Project Supported by Mahachulalongrajavidyalay University

ISBN 974-364-006-1

(Copyright Mahachulalongrajavidyalay University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา
ผู้วิจัย:	นายแสวงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
ปีงบประมาณ:	๒๕๔๖
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องการศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ในด้านต่าง ๆ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าอาวาส จำนวน ๑๕ รูป กรรมการวัด/กรรมการกองทุน จำนวน ๑๕ คน ประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด จำนวน ๑๕ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น ชนิด ๕ ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) แบบสัมภาษณ์ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในเชิงปริมาณและการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ในภาพรวมองค์กรพุทธศาสนา มีบทบาทและศักยภาพในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา โดยให้ความร่วมมือกับทางชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการศึกษาเป็นอย่างดี

๒. ด้านสถานะแวดล้อมของวัดหรือองค์กรพุทธศาสนา ได้มีการก่อตั้งมาเป็นเวลานาน มีการคมนาคมสะดวก ในการติดต่อกับชุมชน และมีครัวเรือนในเขตปกครองของวัดเป็นจำนวนมาก

๓. ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า องค์กรพุทธศาสนาได้มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมแก่ประชาชน และส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ด้วยการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน โดยมีการจัดงบประมาณกองทุนมาจากสมาชิกเอง

๔. ด้านกระบวนการดำเนินงานองค์กรพุทธศาสนาในจังหวัดพะเยา ได้ส่งเสริมการศึกษา เช่น การเทศน์มหาชาติ การสอนปฏิบัติธรรม เพื่ออบรมจิตใจ หรือการพัฒนาความรู้

ทางด้านอาชีพมีการแนะนำวิทยากร จากสาขาวิชาการต่าง ๆ มาแนะนำอาชีพให้ชาวบ้าน เป็นศูนย์
ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ในเรื่องกองทุนออมทรัพย์ มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการกองทุนที่
ตั้งขึ้น มีการตรวจสอบการทำงานของคณะทำงานมีการเรียกประชุมสมาชิกประจำ การดำเนินงาน
ของระบบกองทุนเป็นไปอย่างราบรื่น

๕. ด้านผลผลิต ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม มีความพึงพอใจในระดับ
ปานกลาง ส่วนมากมีความเห็นว่า วัดเป็นสถานที่พบที่ประชุมในการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน
ในส่วนของกองทุนออมทรัพย์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ประสบผลสำเร็จปานกลาง และ
ยังสามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะกองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิก

๖. ด้านผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนา ทำให้ชุมชนที่อยู่ติดกับวัดที่
มีความเก่าแก่ทางศิลปะ วัฒนธรรม มีความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจดีขึ้น จากการรองรับนักท่องเที่ยว
หรือประชาชนผู้ที่ศรัทธาเสพติดในเขตจังหวัดพะเยา สามารถมีสถานที่บำบัดยาทางกายและทางจิต
โดยไปบำบัดในวัดที่มีการให้การบำบัดรักษาผู้ศรัทธาเสพติด เพื่อเป็นโอสถรักษาทั้งกายและใจของผู้
ศรัทธาเสพติด

Research Title: A Study of Role and Potential of Buddhist Organization to Promotion of Economic System to the Community in Phayao Province

Researchers: Mr. Sangwart Vongyai and Team Work

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

Fiscal Year: 2546 / 2003

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The aim of this research was assessing the study of role and potential of Buddhism organization to promotion of economic system to the community in Phayao province. The sources of data were sample group of 75 abbots, 75 temple's committee and fund's committee, 75 people who live in the temple area. All of the sample groups were in random.

The instruments used in collecting data the Likert 5 level questionnaire and interview. And also the data were questionnaire by percentage mean and standard deviation in quantity and analyze in narrative conclusion for the interview.

The results of this research were as follow:

1. The whole image of the Buddhist organization was the role and potential to promotion of economic system to the community in Phayao province.
2. An environmental condition of the temple or Buddhist organization was founded for a long time. It was convenient to the community and there were many houses in the temple area.
3. An input of the temple or Buddhist organization is given to the community such as moral teaching which base on the teaching of the Buddha. There was an independent economic system by founding the fund for helping of the villagers. A numbers of the villages managed the budget of their own.
4. The operation process of the temple or Buddhist organization in Phayao province is to promotion of education such as Mahachart preaching, Dharma practice and vocational development by bringing the trainers to train the villagers for the vocation. The temple or Buddhist organization is the short training centre. For the saving fund is operated by the selected

committee. There is the inspection of the selected committee and the regular meeting of the operation of the fund is well smooth.

5. The people who check the questionnaire are satisfied with the product of the temple or Buddhist organization in medium level. The temple is a place for meeting and doing for religious activities. In saving fund, it is successful in medium level because it is useful for the members of community.

6. The effect of the Buddhist organization is making for the community near the old temple and its has arts and culture better in living and economy from the tourists. The temple is also the place to treat drug addicts in Phayao province.

In addition, the result of the data and small issue has different opinion up to their views on Buddhist organization and to promotion of economic system to the community. The monks should plan an important role in the community about Lanna culture promotion to follow the correct way in the Buddha's teaching. And monks should make the temple for the learning centre which is in modern technology that it will make the people catch up with new technology or the temple should co-operate with government section and private section.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทและศักยภาพ ขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชน จังหวัดพะเยานี้ ผู้วิจัยและคณะต้องการที่จะศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรทางพุทธศาสนาในจังหวัดพะเยาโดยเฉพาะวัดและพระสงฆ์ ได้มีบทบาทในการสนับสนุน ช่วยเหลือพัฒนาเมืองพะเยา มาเป็นเวลานานหลายร้อยปีแล้ว ดังที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์เมืองพะเยา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ทางด้านเศรษฐกิจ กองทุนการพัฒนารวมชนด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางการศึกษา วัดมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนที่ขาดโอกาส ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาทั้งทางด้านปริยัติธรรมสายสามัญ ตลอดจนจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการสนับสนุนมาตั้งแต่วัดในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึงระดับจังหวัด

ผลการวิจัยที่พบอย่างน้อย หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง จะได้นำไปเป็นตัวอย่างในการพัฒนาช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่อ ๆ ไป ผู้วิจัยพร้อมด้วยคณะจึงขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา พร้อมด้วยคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ พระนิสิต ชั้นปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๕ ทุกคน ที่ได้เสียสละในการออกเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดทั้งเจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลทุกวัด กรรมการกองทุน ประชาชน/ คณะศรัทธาของวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ ในการให้ข้อมูลด้วยดีมา ณ โอกาสนี้

แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ

กันยายน ๒๕๔๖

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ คำสำคัญ (Keywords) ของการวิจัย	๓
๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	๔
๑.๕ หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ ศาสนากับสังคม	๕
๒.๒ บทบาทของพระสงฆ์และวัด	๑๐
๒.๓ พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต	๑๑
๒.๔ บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน	๑๕
๒.๕ ที่มาของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา	๑๘
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับกองทุนชุมชน	๑๙
๒.๗ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดการโดยชุมชน	๒๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๔
๓.๑ ขอบเขตแผนงานวิจัย	๒๔
๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๒๔
๓.๓ ระยะเวลาที่ทำการวิจัยและสถานที่เก็บข้อมูล	๒๔
๓.๔ แผนการบริหารและแผนการดำเนินงานพร้อมทั้งขั้นตอนการดำเนินงาน	๒๗

๓.๕ ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย	๒๓
๓.๖ การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน	๒๘
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๒
บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๖๓
๕.๑ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๖๓
๕.๒ ขอบเขตของการศึกษา	๖๓
๕.๓ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการประเมิน	๖๘
๕.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๖๙
๕.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๙
๕.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๐
๕.๗ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	๗๖
บรรณานุกรม	๗๘
ภาคผนวก	๘๐
ผนวก ก แบบสอบถาม	๘๑
ผนวก ข รายชื่อวัดที่ออกเก็บข้อมูล	๙๗
ประวัติผู้วิจัย	๑๐๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เจ้าอาวาสวัดในจังหวัดพะเยา	๓๒
๒ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมที่วัด / พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน ในจังหวัดพะเยา	๓๔
๓ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน ในจังหวัดพะเยา	๓๖
๔ แสดงกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ในจังหวัดพะเยาที่มีส่วนร่วมในรายการที่ระบุด้านล่าง และระดับความพอใจ	๓๗
๕ แสดงข้อมูลการกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษาที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน	๓๙
๖ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพระสงฆ์/วัด ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน ในจังหวัดพะเยา	๔๑
๗ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการวัด /กรรมการกองทุน ในจังหวัดพะเยา	๔๓
๘ แสดงข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน และระดับความพอใจ ของกรรมการวัด/ กรรมการกองทุน	๔๕
๙ แสดงข้อมูลกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุนและการศึกษาที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วม กับชุมชนในจังหวัดพะเยา	๔๗
๑๐ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับ พระสงฆ์ / วัด ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในจังหวัดพะเยา	๔๙
๑๑ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนความคิดเห็นของกรรมการวัด/ชุมชนในจังหวัดพะเยา	๕๑
๑๒ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ ของวัดในจังหวัดพะเยา	๕๘
๑๓ แสดงข้อมูลประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับวัด ในจังหวัดพะเยา	๖๐
๑๔ แสดงข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน ในจังหวัดพะเยา	๖๑
๑๕ แสดงข้อมูลกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วม กับชุมชนในจังหวัดพะเยา	๖๓
๑๖ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพระสงฆ์และวัดของประชาชน ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ในจังหวัดพะเยา	๖๕

สารบัญรูปภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
รูปแบบกรอบความคิดของแผนงานวิจัย (Cipp Model) ที่ใช้ศึกษาและวิเคราะห์	๒๕
รูปแบบการศึกษายุทธศาสตร์และศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริม	
ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชนในจังหวัด	๓๐
โครงสร้างคณะผู้บริหารงานวิจัย	๓๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ จะทำให้ทราบบทบาทขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๑.๒ จะทราบศักยภาพขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๑.๓ จะทำให้ทราบรูปแบบการช่วยเหลือขององค์กรทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๑.๔ จะทำให้ทราบลักษณะและรูปแบบของกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ที่มืองค์กรทางพระพุทธศาสนาเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

บทบาทของวัดที่มีต่อสังคมไทย

พระธรรมปิฎก^๑ กล่าวว่า วัดเป็นทั้งสถานที่ดำเนินกิจการในหมู่ของพระสงฆ์เอง และเป็นทั้งประกอบกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชน กิจการและกิจกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่ หรือศาสนกิจหลักของพระสงฆ์ คือการศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่สั่งสอนประชาชน

จากการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการเหล่านี้ บทบาทของวัดได้พัฒนาขึ้นโดยลำดับตามกาลเวลา จนในที่สุด วัดได้กลายเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นที่รวมจิตใจของประชาชน หน้าที่ทั้งทางศาสนา ทางการศึกษา ทางวัฒนธรรม และทางสังคมโดยตรง มีบทบาทที่เป็นรายละเอียดมากมาย เช่น

๑.๑ เป็นสถานศึกษาและฝึกอบรมศีลธรรม สั่งสอนวิชาการต่าง ๆ เท่าที่มีในสมัยนั้น ๆ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม แก่ผู้มาทำกิจกรรมใด ๆ ในวัด หรือมาร่วมกิจกรรมในวัด

^๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๒). หน้า ๓-๕

๑.๒ เป็นสถานก่อกำเนิดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นที่สืบทอดวัฒนธรรม ที่รวบรวม ศิลปกรรมตลอดจนเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์

๑.๓ เป็นสถานสงเคราะห์ ช่วยให้ผู้ทรนขวานที่บ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ พร้อมไปกับได้ศึกษาเล่าเรียน เป็นที่รับเลี้ยงเด็กกำพร้าที่มีปัญหาเด็กอนาถา ตลอดจนผู้ใหญ่วัยชรา ที่พักพิง

๑.๔ เป็นสถานที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาชีวิต เป็นที่ระบายความทุกข์เดือดร้อน ความรู้สึกคับแค้นข้องต่าง ๆ และปรึกษาหารือรับคำแนะนำสั่งสอนเกี่ยวกับวิถีแก้ปัญหา

๑.๕ เป็นสถานที่ใกล้เคียงระงับข้อพิพาท โดยอาศัยความเคารพนับถือเชื่อฟัง ทำให้ พระสงฆ์สามารถทำหน้าที่ประคองศาลตัดสินความ แต่มุ่งในทางสมัคสมานสามัคคีเป็นสำคัญ

๑.๖ เป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาล งานสนุกสนานรื่นเริง และมหรสพต่าง ๆ ของ ชุมชน รวมทั้งเป็นที่เล่นที่สนุกสนานของเด็ก ๆ

๑.๗ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่ให้ความร่มรื่นสดชื่นของธรรมชาติ พร้อมไปกับให้ บรรยากาศที่สงบเยือกเย็นทางจิตใจของพระศาสนา

๑.๘ เป็นสถานที่พบปะ ประชุมสโมสรที่ชาวบ้านบางคนนัดพบหรือบางคนมาพบปะกัน

๑.๙ เป็นสถานที่แจ้งข่าว แพร่ข่าว และสื่อสารสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจการของชุมชน ข่าวภายใน ชุมชน ข่าวจากการภายนอกชุมชน เช่นข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ของประเทศชาติบ้านเมืองก็ดี อาศั้ววัด เป็นศูนย์เผยแพร่ที่สำคัญที่สุด และวัดหรือศาลาวัดเป็นที่สำหรับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจน นายอำเภอเรียกชาวบ้านหรือลูกบ้านมาประชุม หรือถือโอกาสที่มีชุมนุมในงานวัด แจ้งข่าวคราว กิจการต่าง ๆ

๑.๑๐ เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนดำเนินกิจการบางอย่างของบ้านเมือง เช่น เป็นที่กล่าวปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง ที่จัดลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือยามสงคราม สมัยโบราณ เป็นที่ชุมนุมทหารที่มีบ่อยครั้ง

๑.๑๑ เป็นสถานพยาบาล ที่รวบรวมสืบทอดตำรายาแผนโบราณยากกลางบ้าน ที่รักษา ผู้ป่วยเจ็บตามภูมิรัฐซึ่งถ่ายทอดสืบ ๆ มา

๑.๑๒ เป็นสถานที่พักคนเดินทาง ทำหน้าที่คูโรงแรมฟรีสำหรับผู้เดินทางไกล โดยเฉพาะ จากต่างถิ่น และไม่มีญาติเพื่อนพ้อง

๑.๑๓ เป็นคลังพัสดุ สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกัน เมื่อมีงานที่วัด หรือยืมไปใช้เมื่อคนมีงาน

๑.๑๔ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม หรือให้บริการด้านพิธีกรรม ซึ่งผูกพันกับชีวิตของ ทุกคนในระยะเวลาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณี

ชุมชนไทยแต่ละชุมชน เช่น แต่ละหมู่บ้าน มีวัดประจำชุมชนของตน และต่างก็ยึดถือว่า วัดนั้นเป็นวัดของตน เป็นสมบัติร่วมกันของคนทั้งหมดในชุมชน วัดแต่ละวัดจึงเป็นเครื่องผูกชุมชนให้รวมเป็นหน่วยหนึ่ง ๆ ของสังคม วัดที่สำคัญมีปูชนียสถานที่ประชาชนเคารพอย่างกว้างขวาง ก็เป็นเครื่องรวมใจประชาชนทั้งเมือง ทั้งจังหวัด ทั้งภาค หรือทั้งประเทศ พระสงฆ์ซึ่งเป็นทีเคารพนับถือ ก็ได้กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญในระบบการรวมพลังและควบคุมทางสังคม^๑

๑.๒ วัดอุปสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษา บทบาท ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษา ศักยภาพ ขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษา รูปแบบการช่วยเหลือ ขององค์กรทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริม การศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๒.๔ เพื่อการศึกษา รูปแบบของกองทุน หรือกลุ่มออมทรัพย์ ที่มีองค์กรทางพระพุทธศาสนาเข้าไปส่งเสริม และพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๓ คำสำคัญ (Keywords) ของการวิจัย

๑.๓.๑ บทบาทขององค์กรทางพระพุทธศาสนาต่อการพัฒนาสังคม

๑.๓.๒ ศักยภาพขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาชุมชน

๑.๓.๓ ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชน

๑.๓.๔ กองทุนชุมชน มี ๓ ประเภทคือ กองทุนประเภทออมทรัพย์, กองทุนส่งเสริมอาชีพ และ กองทุนสงเคราะห์ทั่วไป

๑.๓.๕ การพัฒนาชุมชน

๑.๓.๖ บทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการจัดการศึกษาแก่ชุมชน

๑.๓.๗ องค์กรทางพระพุทธศาสนา (วัด, พระสงฆ์, คณะสงฆ์)

^๑ พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต), กลุ่้นแรกที่สายใจธรรม, (๒๕๓๖), หน้า ๔๕-๔๘.

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

๑.๔.๑ จะทำให้ทราบและสามารถขยายผลเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาระบบเศรษฐกิจขององค์กรทางพระพุทธศาสนาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑.๔.๒ จะทำให้ทราบศักยภาพปัจจัยด้านต่าง ๆ ขององค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนและเป็นตัวอย่างแนวทางต่อชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

๑.๔.๓ จะทำให้ทราบรูปแบบการช่วยเหลือด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา และเป็นแนวทางเผยแพร่แก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

๑.๔.๔ จะทำให้ทราบลักษณะรูปแบบกระบวนการดำเนินงาน ของกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ที่มีองค์กรพระพุทธศาสนาเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาชุมชน และเป็นตัวอย่างที่จะขยายผลอย่างกว้างขวาง

๑.๕ หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑.๕.๑ กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม

๑.๕.๒ โรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๑.๕.๓ สถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์, กระทรวงศึกษาธิการ)

๑.๕.๔ เจ้าคณะจังหวัด, เจ้าคณะอำเภอ, เจ้าคณะตำบล, เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ, คณะสงฆ์

๑.๕.๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต., เทศบาลเมือง, เทศบาลตำบล, สต.ตำบล)

๑.๕.๖ กลุ่มออมทรัพย์ของประชาชนในหมู่บ้าน – ชุมชน

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้รวบรวม โดยนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. บทบาทขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมและการจัดการศึกษาแก่ชุมชน
๒. รูปแบบกองทุน – กลุ่มออมทรัพย์ทั่วไปของจังหวัดพะเยาที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
๓. ลักษณะกองทุน – กลุ่มออมทรัพย์ที่พระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วม
๔. แนวคิดทฤษฎีเรื่องระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชน
๕. การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการของประชาชนในชุมชนของตนเอง
๖. บทบาทขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในการจัดการศึกษาแก่ชุมชน

๒.๑ ศาสนากับสังคม^๑

เรื่องของประวัติศาสตร์ศาสนาโบราณ เกิดจากความเชื่อของคนโบราณ เช่น การยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ เป็นมูลเหตุดั้งเดิมของลัทธิศาสนา สามัญญรูปแห่งศรัทธาเช่นนี้เป็นความพยายามในการอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เพื่อให้ทำให้อำนาจนั้นมีพลังทางสังคม จนกลายเป็นลัทธิศาสนา

ลัทธิศาสนาได้พัฒนาคู่กันมากับสังคม จนเป็น “ศาสนา” บทบาทของศาสนาได้กลายเป็นแหล่งน้ำอันล้ำค่าในท่ามกลางความเร่าร้อนของจิตใจกลายเป็นความสงบในท่ามกลางความวุ่นวายของสังคม ศาสนาจึงเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่มีบทบาทคู่กันมากับสังคมไทยในสายแห่งประวัติศาสตร์ ศาสนาจึงอยู่ในฐานะเป็นองค์กรหนึ่งของสังคมที่มีรูปแบบ ลักษณะ และบทบาทเฉพาะของตนเอง

ศาสนามีบทบาทต่อสังคมในฐานะเป็นองค์กรทางสังคม กัดค้นรัฐเพื่อสร้างความสมดุลและประโยชน์สุขแก่สังคม โดยมีศีลธรรมกลายเป็นความจำเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พร้อม ๆ กับที่รัฐจำเป็นต้องปลูกฝังศีลธรรมอย่างเป็นระบบและชัดเจน และรวมทั้งศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตโดยอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ศาสนามีบทบาทสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของตน สรุปลักษณะความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ของศาสนาต่อสังคม คือ ศาสนาเป็นองค์กรทางศีลธรรม เริ่มด้วยการสร้าง

^๑ พระมหาอุทัย ญาณธโร, ศาสนากับการพัฒนาสังคม. ม.ป.ป. (๒๕๓๘), เอกสารอัดสำเนา.

หลักศีลธรรม และได้กลายเป็นกฎหมาย มีฐานะองค์กรช่วยเหลือสังคม ในการปลูกฝังความสำนึกทางศีลธรรม

การพัฒนาชนบทยากจน พระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยเหลือ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชาวบ้าน เห็นได้จาก

๑. ในด้านการศึกษา วัดเป็นศูนย์กลางการศึกษา ผู้ที่รับราชการมีศตวรรษการศึกษาแล้วแต่เป็นผู้ที่ได้ผ่านการศึกษามาจากวัด มาทั้งสิ้น

๒. ในทางสังคม วัดกลายเป็นศูนย์กลางของประชาชน ประชาชนมีความรู้สึก ว่าวัดเป็นสมบัติร่วมกัน

เนื่องจากงานพัฒนาต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรเป็นจำนวนมากและต้องการสถานที่เพื่อเป็นจุดรวมพลังและความคิด พระภิกษุ สามเณร ที่มีความสามารถและมีจำนวนมากถ้าสามารถสร้างการประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

๒.๑.๑ พระสงฆ์กับการพัฒนาชนบทยากจน : สิ่งที่ควรคำนึง^๑

การพัฒนาชนบทยากจนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแนวความคิดใหม่ที่มีมุ่งให้ความสำคัญแก่คน คือ ประชาชนในพื้นที่ซึ่งไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้ เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด โดยรัฐจะเป็นผู้จัดสรรทรัพยากรไปให้อย่างทั่วถึงในพื้นที่เป้าหมาย คนไทยจึงต้องทำให้เร่งรีบตามเพื่อให้ทันต่อระบบเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เมื่อมีความเร่งรีบก็เกิดมีการแข่งขันกันในทุก ๆ เรื่องเพื่อความอยู่รอดในชีวิต ความเห็นอกเห็นใจก็ลดลงไปด้วยประกอบกับเวลาว่างมีน้อยจึงไม่มีเวลาเข้าหาวัดและพระ จิตใจของคนไทยที่เคยมีคุณธรรมสูงก็กลับลดลง ดังนั้นคุณธรรมในจิตใจของคนไทยในสังคมจึงค่อย ๆ ลดลงไปทุกวัน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาชนบทดังที่ สุภาพรรณ ฌ บางช้าง กล่าวไว้ว่า การมุ่งพัฒนาชนบทตามแนวทางตะวันตกนี้ ก่อให้เกิดปัญหาด้านศาสนาและศีลธรรมหลายประการ การเลียนแบบการดำเนินชีวิตของชาวเมืองทำให้ชีวิตที่สงบสุขของชาวชนบทเปลี่ยนแปลงไปสู่ชีวิตที่สับสนมากขึ้นเรื่อย ๆ เกิดระบบเศรษฐกิจที่ต้องติดต่อกับชุมชนภายนอกมากขึ้น ค่านิยมทางวัตถุที่มาเผยแพร่ในที่นี้ทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจ และจริยธรรมมากขึ้น เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาชนบทในปัจจุบัน

กรมศาสนา^๒ ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและควมมีคุณธรรมของมนุษย์ในสังคมไทยไว้ว่า ชนบทไทยเคยเป็นผืนแผ่นดินกว้าง อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำ แดด ลม ฝน ร่วม

^๑ อานาจ บัวศิริ, (๒๕๓๗), ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา,

^๒ ระเบียบวาทะ, คุณธรรมกับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๓๗), หน้า ๒๒.

รองรับทั้งมวลมนุษย์กับสัตว์ และพืช สมัยเมื่อผู้คนรู้จักรักและถนอมทุ่งนา ป่าเขา และต้นน้ำลำธาร ก็สามารถผลิตพืชผลไปบุลย์ ประกอบกับวัฒนธรรมทางจิตใจช่วยควบคุมความประพฤติขัดเกลา กิเลสหายาบ ชักจูงให้ผู้คนมีศีลธรรมเมตตาปรานีต่อกัน เป็นรากฐานให้เกิดสังคมที่สงบสุขและ ร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อมให้ยั่งยืน สังคมมนุษย์เช่นนี้ ไม่น่ามีปัญหาการพัฒนา^๑

๒.๑.๒ วัดมีบทบาทในสังคมไทยอย่างไร

พระธรรมปิฎก^๒ กล่าวว่าวัดเป็นทั้งสถานที่ดำเนินกิจการในหมู่ของพระสงฆ์เอง และเป็น ที่ประกอบกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชน กิจการและกิจกรรมเหล่านี้อิงอยู่กับหน้าที่ หรือ ศาสนกิจหลักของพระสงฆ์ คือการศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่สั่งสอนประชาชน บทบาทของวัดได้พัฒนาขึ้นกลายเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นที่รวมจิตใจของประชาชน ทำหน้าที่ ทั้งทางศาสนา ทางการศึกษา ทางวัฒนธรรม และทางสังคมโดยตรง มีบทบาท เช่น เป็นสถานศึกษา และฝึกอบรมศีลธรรม สถานสงเคราะห์ ที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้ป่วย จัดกิจกรรมของชุมชน เป็น สถานพยาบาล และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม ให้บริการด้านพิธีกรรม เป็นต้น

๒.๑.๓ การจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน^๓

กิจกรรมตามพระพุทธประสงค์ คือการศึกษาตามระบบไตรสิกขา จนทำตนเองให้หมด ทุกข์ได้ กิจกรรมที่เป็นประสงค์ช่วยให้คนพ้นทุกข์ เป็นประโยชน์ต่อคนทุกคนในสังคม ช่วยให้เห็น มีระเบียบวินัย เจริญทั้งจิตใจและสติปัญญา

๒.๑.๓.๑ ประเภทของกิจกรรม

๑. กิจกรรมด้านศาสนาดูแลบริการ คือการให้การบริการภายในวัด ตามพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้นำสงฆ์ในวัดนั้น ๆ ให้ทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้ บำรุงรักษาวัดบริหารปกครองนิกบวชและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัด ให้การศึกษาแก่ลูกวัด ทุกคน กิจกรรมในด้านบำรุงรักษาวัด เป็นสิ่งจำเป็นเพราะถ้าวัดมีแบบแปลนแผนผังดี สะอาด ปลอดภัย มีต้นไม้ร่มรื่น บรรยากาศสงบเย็น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเสนาสนสัพปาเย คือสถานที่ สะดวกสบายเหมาะสมแก่การศึกษาและปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั่วไป

๒. ด้านการปกครอง ผู้ที่อยู่ในวัดก็มีทั้งพระภิกษุสามเณร ศิษย์วัดและคนงานวัด ดังนั้น การบริหารคนก็เป็นสิ่งจำเป็น ผู้ปกครองวัดจะต้องมีกิจกรรมอันจะเอื้ออำนวยให้ศิษย์มี

^๑ สุภาพรณ ฌ บางช้าง, (๒๕๓๗). ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา,

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิ พุทธธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๘.

^๓ พระสุธีรญาณ, บทความหนังสือพิมพ์พัฒนา, (กรุงเทพฯ: กรมศาสนา, ๒๕๒๗), หน้า ๗.

ระเบียบ รักกัน สามัคคีกัน และเจริญก้าวหน้าในการศึกษาด้วย กิจกรรมที่ช่วยในด้านการปกครอง คือ

๓. การทำวัตรสวดมนต์ ทุกเช้าเย็น และอ่านพระวินัย การสมาทานศีล ๑๐ ของ สามเณร และการอบรมศิษย์วัด และคนงานทุกวันอาทิตย์ มีการทำวัตรสวดมนต์สมาทานศีล ๕ ด้วย ร่วมกันบำเพ็ญกุศลแก่ผู้มีพระคุณแก่วัด

๔. ด้านให้การศึกษา ผู้ปกครองในวัดจะมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ทุกคนที่อยู่ในวัด ทั้งด้านพระปริยัติธรรมและการปฏิบัติธรรม ตลอดจนวิชาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งหมดเพื่อให้มีความรู้ประจำตัว กิจกรรมเหล่านี้เมื่อทำได้ดีย่อมช่วยให้คนที่มาบวชมาอาศัยวัดได้รับประโยชน์ เป็นการเสริมสร้างศาสนสถาน ศาสนาบุคคล และศาสนาศึกษา

๕. กิจกรรมด้านสาธารณบริการในวัด วัดอาจจัดสาธารณบริการ ภายในวัดได้ หลายชนิด พอที่จะนำมากล่าวดังนี้

๖. สถานที่ฝึกสมาธิวิปัสสนา ซึ่งควรจะเป็นที่เอกเทศด้านหลังของวัด เพื่อความ วิวาท และมีอาจารย์ควบคุมการปฏิบัติประจำ

๗. หอประชุมอเนกประสงค์ ให้มีความกว้างปลอดโปร่งอาจใช้ได้ทั้งการประชุม และการปฏิบัติธรรมรวมได้

๘. ห้องสมุดประชาชน เพื่อให้บริการความรู้แก่พระภิกษุสามเณร และประชาชน ที่พักอาศัยในวัด เอาไว้ต้อนรับผู้มาพักทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยไม่ต้องกังวล

๙. ฌาปนสถาน มีเอาไว้เผาศพ ตั้งศพบำเพ็ญกุศล

๑๐. ที่เก็บพัสดุภัณฑ์ เพื่อให้บริการแก่ผู้มาขอยืมสิ่งของใช้บำเพ็ญกุศลกิจกรรม ด้านชุมชนบริการ อาจแยกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ชุมชนเมือง และชุมชนในชนบท

-ชุมชนในเมือง ต้องการวัดเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่บำเพ็ญบุญกุศลตาม เทศกาลที่สำคัญ ๆ การปรับปรุงวัดให้มีสนามหญ้า สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ มีธรรมศาลา ให้ ประชาชนมาฟังธรรม รวมถึงการมีกิจกรรม อุปสมบทหมู่ หรือบรรพชาสามเณรในภาคฤดูร้อน หรือในเทศกาลเข้าพรรษา มีกิจกรรมด้านจัดตั้งศูนย์อบรมศีลธรรมและจริยธรรม แก่เยาวชนให้มี กิจกรรมด้าน ฌาปนกิจสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย

-ชุมชนในชนบท กับวัดมีความสัมพันธ์กัน โดยวัดมีกิจกรรม ให้การศึกษาแก่คน ในชุมชนโดยตรง ในด้านอักษรศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านแก้ความยากจน เท่าที่เห็นมาวัดหลายวัด ได้รณรงค์ต่อต้านอบายมุขและสนับสนุนการตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ สหบาลปู้ย กลุ่มทำนาตาม เป็นต้น การแก้ความเจ็บไข้ได้ป่วย วัดได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาความเจ็บป่วยคือการตั้งตู้ยา

ประจำบ้าน การอบรมโภชนาการแก่แม่และเด็ก ด้านการจับปล้นก็พยายามมีระบบยามและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บอกข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายอาชญากร

๒.๑.๔ พระพุทธศาสนากับการศึกษาของชาติ^๑

วัดเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนไทยตลอดมาแต่อดีต โดยมีพระสงฆ์ผู้มีความรู้เป็นผู้จัดการศึกษา เด็กผู้ชายจะถูกนำไปเป็นศิษย์สามเณร เพื่อศึกษาอบรมศีลธรรม ทำให้เขาส่วนมากอ่านออกเขียนได้ รัฐบาลเพิ่งเข้าจัดการในการศึกษาของประชาชนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๔๑๔ โดมีการตั้งโรงเรียนแห่งแรกในพระบรมมหาราชวัง และออกประกาศเปิดการสอนแก่เด็ก ๆ ในท้องถิ่นของตนปี พ.ศ. ๒๔๓๕ มีการตั้งโรงเรียนมูลศึกษาขึ้นในวัดทั้งในกรุงและหัวเมืองโดยเจ้าอาวาสเป็นผู้ให้พระภิกษุสงฆ์สอนศิษย์ในวัด การศึกษาของไทยเปลี่ยนแปลงไปตามโครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๑ ในระยะนี้คณะสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือในการขยายการศึกษาตามหัวเมืองจึงเห็นได้ว่าฝ่ายสงฆ์เป็นผู้ช่วยเหลือในการขยายการศึกษาตามหัวเมืองปี พ.ศ. ๒๔๖๕ มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้บังคับแก่เด็กอายุระหว่าง ๗ - ๑๔ ปี ให้เข้าโรงเรียน โดยมีผลใช้บังคับทั่วประเทศ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๔-พ.ศ. ๒๕๐๑ มีโรงเรียนที่ดำเนินการโดยวัดเป็นจำนวนถึง ๑๐,๕๘๒ แห่ง จำนวนนักเรียน ๔,๐๔๐,๖๐๕ คน แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีต่อการศึกษาของประชาชนและของสังคมในส่วนรวม นอกจากนั้น ยังเป็นปัจจัยขั้นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการช่วยแก้ปัญหาเรื่องความขาดแคลนครูและสถานที่ ที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นอิทธิพล และความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างพระพุทธศาสนากับชาวไทยในเรื่องของการศึกษาต้องพึ่งพระพุทธศาสนา โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ให้การศึกษาในด้านจริยธรรมแก่เยาวชน^๒

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย เป็นศาสนาประจำชาติมาแต่โบราณ ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย มีรากฐานที่สำคัญมาจากพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันที่มีคุณค่าที่บรรพบุรุษของเรา เป็นหน้าที่ของชาวไทยทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษาสถาบันนี้ไว้คู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์

^๑ กรมการศาสนา, พระพุทธศาสนากับการศึกษาของชาติ, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๓). หน้า ๑-๔.

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษา, (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๐๑), หน้า ๔๗.

๒.๒ บทบาทของพระสงฆ์และวัด^๑

๒.๒.๑ วัตถุประสงค์ของพระสงฆ์และวัด

พระสงฆ์สร้างชุมชนสงฆ์แห่งการเรียนรู้ ซึ่งนำทิศทางการพัฒนาที่ถูกต้องให้แก่สังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน สงฆ์ต้องเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้คือเรียนรู้พุทธธรรม ให้ลึกซึ้งที่สุดทั้งทางปริยัติและปฏิบัติเรียนรู้สังคมปัจจุบัน ให้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการสอน เรียนรู้การติดต่อสื่อสาร เป็นที่สนใจของผู้คน ให้จับใจความผู้คนให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

วัดกับการจัดการการศึกษา วัดบางวัดมีความพร้อมโดยมีพระสงฆ์ที่สนใจและมีความสามารถควรจะจัดให้มีโรงเรียน โดยพยายามคิดหลักสูตรให้ดีกว่าเท่าที่มีอยู่ในโรงเรียนของรัฐจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ทำการวิเคราะห์วิจัยการศึกษาที่ทำอยู่ แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น ๆ อย่างต่อเนื่องไม่ทำซ้ำ ๆ จำเจเหมือนเดิม โดยเฉพาะมีการคิดการศึกษาเพื่อชุมชน วัดก็สามารถทำประโยชน์ที่สำคัญต่อสังคมยิ่งขึ้น

พระสงฆ์กับการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี พระสงฆ์มีส่วนในการระงับข้อพิพาทความขัดแย้งด้วยการใช้หลักจิตวิทยาในหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ทำให้คู่กรณีเกิดมีสติเพราะได้รับการเตือนสติจากพระสงฆ์

วัดกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาใหญ่ต่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ กระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกระแสใหญ่ของโลก สิ่งที่ดีที่สุดคือพระสงฆ์พยายามศึกษาให้เข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ปัญหาและวิธีแก้ไข จะได้สอนประชาชนได้ถูกต้องนอกจากนั้น และยังหนุนช่วยขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กำลังมีกิจกรรมต่าง ๆ ในทางที่เหมาะสมแก่สมณสาธูป

การบริหารจัดการวัด วัดเป็นทรัพย์ากรอันมีค่ายังมีทั้งที่ดิน สิ่งก่อสร้างศาสนสถาน บุคลากร ศรัทธา คำถามคือจะมีการบริหารจัดการอย่างไรจึงทำให้ทรัพย์ากรทั้งหมดก่อประโยชน์แก่สังคมตามอุดมการณ์ทางพุทธศาสนา เจ้าอาวาสคงมีความสามารถในการจัดแตกต่างกัน

^๑ นายแพทย์ ประเวศ วะสี, บทบาทของพระสงฆ์และวัด. ม.ป.ป. ๒๕๔๐.

๒.๓ พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต^๑

๒.๓.๑ หลักพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษา

ภารกิจสำคัญของสถาบันสงฆ์ ก็คือ การศึกษา ระบบการต่าง ๆ ล้วนมุ่งให้เป็นเครื่องส่งเสริม สนับสนุนระบบการศึกษา ทั้งนี้ หลักฐานข้อสนับสนุนความจะเห็นได้ทั้งในทางธรรมเนียมที่เห็นได้ดังนี้

๑. จุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ นิพพาน บุคคลจะต้องเข้าถึงโดยตนเอง จำเป็นต้องมีระบบการฝึกหัดอบรม เพื่อให้บุคคลได้พัฒนาคุณสมบัติ เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่ต้องการ นั่น คือ ต้องมีการศึกษานั้นเอง

๒. หลักพระพุทธศาสนา อวิชา คือ ความไม่รู้ การกำจัดความชั่วและความทุกข์ กระทำได้โดยฝึกอบรมให้ปัญญาเพิ่มพูนขึ้น ก็กำจัดความชั่วได้หมดสิ้น หลุดพ้นจากความทุกข์

๓. การประพฤติพรหมจรรย์ เรียกสั้น ๆ ว่า สิกขา มี ๓ ประการ คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา สมาธิเป็นตัวยึด ปัญญาเป็นตัวทำการให้สำเร็จ ระบบการฝึกอบรมจึงพุ่งเป้าไปที่ตัวปัญญา มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้นด้วยอาศัยศีลและสมาธิเป็นเครื่องสนับสนุน จนบรรลุถึงวัตถุประสงค์

๒.๓.๒ วัด สถานที่และสิ่งก่อสร้างที่สำคัญที่มีส่วนในการส่งเสริมพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา^๒

พะเยาเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ครั้งอดีตกาล เห็นได้จากซากของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของจังหวัดพะเยา ซึ่งบางแห่งก็ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ บางแห่งก็ยังคงถูกทิ้งไว้ให้ทรุดโทรมเช่นเดิมปูชนียสถาน วัดเก่าแก่ที่สำคัญ ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของจังหวัด พอจะกล่าวดังนี้

๑. วัดศรีโคมคำ

เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ขนาดหน้าตักกว้าง ๒๘ ศอก สูง ๗๒ ศอก ใช้เวลาในการก่อสร้างถึง ๔๒ ปี

๒. วัดศรีอุโมงค์คำ

เป็นวัดที่มีพระเจดีย์สมัยเชียงแสน สร้างตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏชัดเจน ประวัติเล่าว่าเมื่อ ๕๐๐ ปีก่อนได้ปรักหักพังอยู่ที่สนามเวียงแก้ว ต่อมาเจ้าเมืองพะเยาได้บูรณะแล้วนำมาประดิษฐานที่

^๑ อ่างแก้ว, พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน, หน้า ๔๒.

^๒ จังหวัดพะเยา, วัดและสถานที่สำคัญของจังหวัดพะเยา, (๒๕๓๒), เอกสารอัดสำเนา, หน้า ๒-๕.

วัดนี้ พระเจ้าล้านตื้อได้ชื่อว่าเป็นพระพุทธรูปสกุลพะเยา เป็นพระพุทธรูปที่งามที่สุดในแคว้นลานนาไทย

๓. วัดป่าแดง - บุนนาค

เป็นวัดที่มีเจดีย์เก่าแก่ลักษณะเป็นแบบทรงกลมเจดีย์ทรงลังกาแต่มีฐานสี่เหลี่ยมก่ออิฐยกสูง

๔. วัดศรีจอมเรือง

เป็นวัดเก่ามาแต่โบราณ เดิมทรุดโทรมมาก ได้มีการบูรณะและสร้างกุฏิใหม่เป็นแบบไทยผสมพม่า และวิหารเป็นแบบไทยผสมพม่าปรากฏอยู่

๕. วัดราชคฤห์

เจดีย์วัดราชคฤห์ได้ชื่อว่าเป็นเจดีย์เก่าแก่ของเมืองพะเยา มีองค์เจดีย์มีชั้นจระนัป ๔ ทิศ ส่วนองค์ ๔ เหลี่ยมและระฆัง ปัจจุบันได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่แล้วทั้งหมด

๖. วัดพระธาตุดอยหยวก

เดิมชื่อพระธาตุดอกเดิมนั้น ตั้งอยู่เขตอำเภอเชียงม่วน มีตำนานเล่าว่า เป็นวัดที่มีพระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ มีพระเกสากับพระอัฐิจักขุ ซึ่งมาประดิษฐานภายหลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จปรินิพพาน

๗. วัดศรีสุพรรณ

เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหล่อเนื้อทองสัมฤทธิ์สมัยเชียงแสน รุ่นที่ ๓ มีหน้าตักกว้างประมาณ ๒๘ นิ้ว สูง ๔๑ นิ้ว เป็นสิ่งศักดิ์ที่ชาวอำเภอแม่ใจเชื่อถือ

๘. พระธาตุจิงแกง

ตั้งอยู่บนเนินเขาบ้านธาตุจิงแกง อำเภอจุน เล่ากันว่าครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จฯ โปรดสัตว์มาทางนี้ และตรัสสั่งกับพระอานนท์ แม่นตลาคณินพพานไปแล้ว ให้เอากระดูกเท้าข้างขวามาไว้กับพระคาถาที่นี้ และยังทรงทำนายว่าพื้นที่นี้ต่อไปก็ให้ชื่อว่า “จิงแกง” เพราะในไร่นาปลูกอะไรก็ไม่งาม ยังคืออยู่หนองที่มีจิงแกง

๙. วัดศรีปิงเมือง

จากหลักฐานทางโบราณคดีวัดนี้ อยู่ในสมัยพ่อขุนงำเมืองของอาณาจักรสุโขทัย เพราะในเขตทุ่งลอนนอกจาก วัดศรีปิงเมืองแล้ว ยังมีวัดร้างกระจัดกระจายอยู่ถึง ๗๑ วัด และอีกฟากหนึ่งของลำน้ำจุนที่ไหลผ่านวัดศรีปิงเมืองก็มีซากคูเมืองและเจดีย์อยู่มากมาย

๑๐. วัดพระเจ้านั่งดิน

ตั้งอยู่ที่ตำบลเวียง อำเภอเชียงคาน ภายในพระอุโบสถพระเจ้านั่งดิน มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ที่พื้น เล่ากันว่า ครั้งหนึ่งมีทุกข์ตะชื่อ กำแดง ปั้นพระพุทธรูปนี้ไว้ เมื่อพระพุทธเจ้า

เสด็จฯ ไปรดสัจวาในแคว้นแคว้นนี้ พระพุทธรูปเลื่อนลงกราบนั่งกับพื้นดิน จนแม้ว่าภายหลังจะยกขึ้นไว้ที่ใด รุ่งเช้าพระพุทธรูปองค์นี้จะอยู่ที่ดินเสมอ จึงเรียกพระเจ้านั่งดินตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

๑๑. พระธาตุจอมศีล

ตั้งอยู่ที่อำเภอดอกคำใต้ พระธาตุองค์นี้มีมาตั้งแต่เดิม ต่อมาเมื่อ ๘๖ ปีก่อนเจ้าหลวงพะเยาและเจ้าหลวงลำปาง ได้มีจิตศรัทธาเสริมสร้างองค์พระธาตุให้สูงขึ้น

๒.๓.๓ ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์โบราณคดี ของพระธรรมวิมลโมลี^๑

พระธรรมวิมลโมลีเป็นผู้มีความเข้าใจในการศึกษาค้นคว้า ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ของล้านนาและเมืองพะเยามาเป็นเวลามากกว่า ๔๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มีโบราณวัตถุต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีสิ่งที่เก็บไว้ดังนี้ วัตถุโบราณประมาณ ๑,๐๐๐ ชิ้น ศิลปจารึกประมาณ ๓๐ ชิ้น ตำรา คัมภีร์โบราณ ได้ปริวรรตและแต่งหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความรู้ทั่วไปหลายเรื่อง เช่น ประวัติเมืองพะเยา ประวัติพญาเมือง คำอ่านศิลปจารึกเมืองพะเยา ประวัติการปกครอง คณะสงฆ์พะเยา เป็นต้น

๒.๓.๔ สถานภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา^๒

ตั้งอยู่ในวัดศรีโคมคำ ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี และระดับประกาศนียบัตร ดังนี้

คณะสังคมศาสตร์ เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๓๔ วิชารัฐศาสตร์ สาขาการเมืองการปกครอง คณะพุทธศาสตร์ เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๓๖ วิชาพระพุทธศาสนา สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิชาศาสนา และปรัชญา สาขาวิชาปรัชญา เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๔๔ คณะครุศาสตร์ เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๓๘ วิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชาสังคมศึกษา เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๔๐ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู เปิดสอน พ.ศ. ๒๕๓๗

๒.๓.๕ แนวทางการจัดการศึกษาวิทยาลัยสงฆ์พะเยา^๓

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อกระจายการศึกษาสงฆ์และคฤหัสถ์ในระดับภูมิภาคให้มีโอกาสศึกษาในระดับ อุดมศึกษา

^๑ บริษัทพวงษ์จิตต์ จำกัด , ประวัติพระธรรมวิมลโมลี, (กรุงเทพฯ: บริษัทพวงษ์จิตต์ จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๓-๗.

^๒ แสงโคมคำ วารสาร, ปีที่ ๑, ฉบับที่ ๒, วิทยาเขตพะเยา : ๒๕๔๕. หน้า ๒๐-๒๑.

^๓ วิทยาลัยสงฆ์พะเยา , แนวทางการจัดการศึกษาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตพะเยา, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, ๒๕๔๓), หน้า ๔-๗.

๒. เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มียุทธศาสตร์ทั้งด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตแบบชาวพุทธอย่างแท้จริง

๒.๓.๖ พันธกิจของวิทยาเขตพะเยาในการพัฒนา

ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๒.๓.๗ นโยบายของวิทยาเขตพะเยา

ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับของสังคม พัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการทางวิชาการ ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย พัฒนาระบบบริหาร วิชาการแก่สังคมพัฒนามหาวิทยาลัยให้มียุทธศาสตร์ทั้งด้านการจัดการศึกษา ด้านประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบชาวพุทธอย่างแท้จริง

๒.๓.๘ การพัฒนาที่ยั่งยืน^๑

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน และส่งเสริมประชาชนในชนบทให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น ปรับปรุงความเป็นอยู่และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มุ่งเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ปรับปรุง และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

สรุปลักษณะสำคัญของการพัฒนาชุมชนได้ดังนี้

เป็นงานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของคนให้ฉลาดแล้วจึงพัฒนาในด้านอื่น ๆ ยึดหลักการช่วยเหลือตนเอง คือ ใช้ความรู้ ให้ชีวิตของชุมชนมีความสะดวกสบายขึ้นที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของประชาชนให้ประชาชนมีการริเริ่มในการพัฒนาตนเอง ใช้วิธีการให้การศึกษาและจัดระเบียบชุมชน ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดความยุติธรรมโดยให้ทุกคนได้มีชีวิต ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนบุคคลย่อมมีความสำคัญ จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และมีเกียรติ บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิในการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ บุคคลถ้ามีโอกาสแล้วย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้ มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ ความคิดใหม่ ๆ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ในขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้าน เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๒), หน้า ๔๐.

หลักการพัฒนาชุมชน ๑๐ ประการ ในการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้ คือ

๑. การพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องริเริ่มโครงการให้สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน
๒. การพัฒนาชุมชนเป็นการที่จะทำให้ความเป็นอยู่ในท้องถิ่นในชนบทดีขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็นอยู่
๓. การเปลี่ยนแปลงท่าทีทัศนคติของประชาชนนั้นมีความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ
๔. มีวัตถุประสงค์มุ่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมาก ในกิจกรรมของชุมชนนั้น
๕. ต้องยึดหลักที่จะใช้การกระตุ้น ให้ปรากฏแก่ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ฝึกอบรมผู้นำชุมชน
๖. ผู้ดำเนินงานพัฒนาชุมชน จะต้องมีความเชื่อให้การยอมรับนับถือต่อบทบาทของสตรีเยาวชน
๗. โครงการช่วยเหลือตนเองของชุมชน ถ้าให้เกิดผลได้อย่างเต็มที่ ต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ
๘. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายแน่นอน มีการบริหารที่รู้ความเป็นระเบียบ มีการบรรจุคนฝึกอบรมคน มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและชาติ มีการวิจัยและประเมินผล เพื่อความสำเร็จโดยส่วนรวมของงานพัฒนาชุมชน
๙. ให้องค์การอาสาสมัคร องค์กรเอกชน เข้าร่วมมีส่วนช่วยในงานพัฒนาชุมชนด้วย
๑๐. ต้องถือว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป จะต้องมีความก้าวหน้า หรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ

๒.๔ บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน^๑

“สถาบัน” หมายถึง “สิ่งซึ่งคนในส่วนรวม คือสังคมจัดตั้งให้มีขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของตน” คำจำกัดความนี้ครอบคลุมสถานศึกษาหลายประเภท เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ฯลฯ ตั้งแต่ระดับต่ำสุดคือ ตั้งแต่โรงเรียนถึงระดับสูง คือ มหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาครวมไปถึงที่ดำเนินการ โดยรัฐบาลและเอกชน

^๑วิรัช เตียงหงษากุล, บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน, ๒๕๒๕. ม.ป.ป.

ความหมายของ “การพัฒนาชุมชน” เป็นวิธีการหนึ่งที่จะก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางนำไปใช้ในการปฏิบัติงานกับประชาชนในเรื่องใดก็ได้ คำจำกัดความนี้ ได้พิจารณาการพัฒนาชุมชนว่าเป็นวิธีการทำงานที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานกับประชาชนทั้งในเมืองและชนบท และวิธีการนี้สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้

จุดหมายปลายทางหลักของการพัฒนาชุมชนก็คือ การพัฒนาคนหมายถึง พัฒนาคุณภาพของคน ดังนั้น การพัฒนาชุมชน หมายถึง “กระบวนการทำงานอย่างหนึ่ง และเป็นกลยุทธ์ ๆ หนึ่ง มีจุดหมายปลายทางสูงสุดอยู่ที่การพัฒนาคนให้มีทั้งคุณภาพและคุณธรรม

ความหมายของ “การพัฒนาชนบท” หมายถึง “การมุ่งพัฒนาหรือส่งเสริมประชาชนในชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามที่กำหนดไว้ในแผนสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชนบท

จุดหมายของการพัฒนาชนบท นั่นคือ ต้องพัฒนาคน หมายถึง การพัฒนาคนให้มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กันไป มิใช่มีแต่คุณภาพแต่ขาดคุณธรรม นอกจากนี้การพัฒนาชุมชนยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มีขั้นมีตอน ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาด้านพัฒนาชุมชนยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบทด้วย

นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งของรัฐบาล (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา : ๒๕๔๔) รัฐบาลจะพัฒนาคน ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทย เป็นสังคมคุณภาพ สังคมคุณธรรม และสังคมที่สมดุล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการศึกษา พระพุทธศาสนา^๑ ทรงสนับสนุนการศึกษาพระพุทธศาสนา

พระองค์ทรงให้การสนับสนุนการศึกษาพระพุทธศาสนา พระราชทานอุปถัมภ์แก่สามเณรผู้สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค ทรงพระราชทานอุปถัมภ์อุปสมบทสามเณรผู้สอบเปรียญธรรม ๕ ประโยคแล้ว จำนวน ๑๓๐ รูป ประจำปี หากมีพระราชภารกิจ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมราชวงศ์เสด็จไปประกอบพิธีแทน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว : กกับการสร้างสรรค์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

พระองค์ทรงมีพระราชหฤทัยรักที่จะทรงพระราชนิพนธ์ และทรงพระปรีชาในพระราชนิพนธ์ ทรงสร้างสรรค์งานพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ขึ้น แหล่งข้อมูลอยู่ใน

^๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วารสารพุทธจักร, ฉบับเดือนพฤษภาคม, ๒๕๔๕, หน้า ๘-๑๐.

พระสุตตันตปิฎก เรื่อง “มหาชนกชาดก” ว่าด้วยพระมหาชนกบำเพ็ญวิริยบารมี แสดงให้เห็นหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น สติสัมปชัญญะ วิริยะ

พระราชนิพนธ์นี้แสดงให้เห็นพระปรีชาสามารถในด้านภาษา และพระวิริยะอุตสาหะในการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนา โดยทรงแปลศัพท์ แปลความหมายและถ่ายทอดจากประโยคที่ยากซับซ้อนออกมาเป็นประโยคที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ ทรงมีพระราชหฤทัยที่จะทรงแสดงตัวอย่างของการบำเพ็ญธรรมและผลของการบำเพ็ญธรรม ด้วยทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรและประเทศชาติ จึงทรงสร้างสรรค์งานพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” เพื่อทรงชี้ให้เห็นการปฏิบัติธรรม

กองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน

ปัจจัยสำคัญการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ความสนใจของผู้นำช่องว่างทางเศรษฐกิจ ความเข้าใจ/ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และปัจจัยอื่น ๆ

จากการสัมมนาที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๓๑ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับศูนย์สาธิตสุขุมลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่องแนวทางการพัฒนากองทุนสาธิตสุขุมลฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาชาวบ้านโดยสรุปปัญหาได้ดังนี้

๑. ปัญหาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน จุดเน้นที่กำไร ขณะที่วางเป้าหมายไว้ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวบ้านเป็นสิ่งที่จะต้องอาศัยเรื่องของการพัฒนาจิตใจ
๒. ชาวบ้านยังไม่เห็นความสำคัญในการจัดตั้งว่าจะมีประโยชน์อย่างไร แต่ต้องถูกเร่งรัดจากเจ้าหน้าที่ให้มีกิจกรรมนี้ขึ้นมาเพราะเป็นนโยบายสั่งการให้ปฏิบัติ
๓. ปัญหาการรวมกลุ่มชุมชนไม่เป็นจริง ผู้นำที่ยืนยันแข็ง และเข้าใจแนวคิดในการทำงานมีน้อย
๔. ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำด้วยกันเองและผู้นำกับชาวบ้าน ในการจัดสรรผลประโยชน์
๕. ปัญหาการคอร์รัปชันของผู้นำบางคน
๖. ปัญหาการบริหารจัดการ การตรวจสอบและซื้อขาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนสำหรับชาวบ้าน
๗. ปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ราชการด้วยกันเอง

๒.๕ ที่มาของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา

การประหยัด เป็นธรรมชาติที่จำเป็นที่สุด เพราะการประหยัดจะเกิดขึ้นต้องมีการบังคับตัวเองที่จะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย แต่คนส่วนใหญ่หากประหยัดอยู่คนเดียว กำลังใจไม่เข้มแข็งพอที่จะประหยัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การเริ่มจัดตั้งครั้งแรกก็ได้เชิญชวนชาวบ้านให้รวมจัดตั้งกลุ่มสัจจะขึ้น โดยขั้นแรกให้ชาวบ้านได้ร่วมสะสมทรัพย์โดยสะสมหุ้นละ ๒๐ บาท ให้นำมาฝากเป็นรายเดือน เมื่อมีเงินทุนมากพอให้สมาชิกได้กู้เงิน กำหนดดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อเดือน พอสิ้นปีก็มีการปันผลจากดอกผลที่เกิดขึ้น^๑

๒.๕.๑ วัตถุประสงค์การก่อตั้งกองทุนสะสม หรือกลุ่มออมทรัพย์

เพื่อรณรงค์ให้ชาวบ้านรู้จักประหยัด รู้จักการออมทรัพย์ในระบบกลุ่ม ระดมเงินทุนให้สมาชิกกู้เมื่อมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น ช่วยเหลือให้ทุนในการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน บรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิกในเรื่องเงินทุน สร้างความสามัคคีภายในกลุ่ม ให้กลุ่มมีความสามารถในการดำเนินงานในรูปแบบเงินทุนเพื่อผลผลิต

๒.๕.๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการก่อตั้งกลุ่มสะสม สัจจะออมทรัพย์

สามารถช่วยเหลือชาวบ้านให้มีทุนที่จะใช้ประกอบอาชีพ ช่วยเหลือใช้จ่ายด้านการศึกษา บุตรธิดา ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาล ช่วยเหลือด้านการขจัดสนเงินในกรณีฉุกเฉิน สมาชิกมีความรู้ เข้าใจในการทำงานระบบกลุ่ม มีความสามารถในการดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่ม ได้รับเงินปันผลปลายปี เงินปันผลก็ได้จากการกู้ของสมาชิกเอง ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมให้สมาชิกมีงานทำ ซึ่งสามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

๒.๕.๓ การทำงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา

มีคณะกรรมการกลุ่ม มีการทำงานเป็นระบบทุกกลุ่มมีสถานที่ทำงาน มีการกำหนดเวลาทำงานมีการยอมรับเชื่อถือของชุมชน โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีผู้นำตามธรรมชาติ ผลประโยชน์แบ่งกันในกลุ่มมีสวัสดิการของชุมชน ผู้ยากไร้ ผู้เจ็บป่วย ทุนการศึกษา ผู้ถึงแก่ชีวิต

๒.๕.๔ สรุปกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ๔ กลุ่มของจังหวัดพะเยา

๑. วัดร่องไฮ มีสมาชิก ๑๕๓ คน มีเงินสะสม ๒,๑๕๗,๐๐๐ บาท
๒. วัดแม่ใส มีสมาชิก ๖๕๕ คน มีเงินสะสม ๕,๗๖๐,๗๕๔ บาท
๓. วัดศรีอุโมงค์คำ มีสมาชิก ๒๑๑ คน มีเงินสะสม ๑,๖๕๒,๘๖๐ บาท
๔. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา มีสมาชิก ๓๘ คน มีเงินสะสม ๖๕๕,๐๐๐ บาท รวม รวมเงินออมทั้งหมด ๑๐,๒๖๐,๖๕๔ บาท

^๑ พระสุธรรมมุนี, กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา, ๒๕๔๔, .ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา.

๒.๕.๕ โครงการที่กำลังดำเนินการอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากกองทุนกลุ่มสี่จะส่งเสริมการจัดอาชีพเสริมในหมู่บ้าน ส่งเสริมสวัสดิการต่าง ๆ ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของสมาชิก จัดอบรมอาชีพเสริม กรณีจัดหาวิทยากรอบรม อุปกรณ์การอบรม นอกจากนี้ยังได้ตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำวัดศรีอุโมงค์คำ และการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มี ๒ ที่ คือ

๑. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดบ้านไร่
๒. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด วัดร่องคำหลวง

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับกองทุนชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (๒๕๒๕) ได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นกองทุนเฉพาะกิจกรรมเมื่อแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ได้แก่

กองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน กองทุนโภชนาการ และกองทุนสุขภาพ กองจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านเกิดประโยชน์ คือ เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาช่วยสร้างงานและส่งเสริมอาชีพ เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้านในด้านอื่น ๆ เกิดการสร้างผลกำไรที่มากเพียงพอที่จะนำไปพัฒนาหมู่บ้านในด้านอื่น ๆ ช่วยให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มและการบริหารจัดการในการพัฒนาหมู่บ้านของชาวบ้านให้สูงขึ้น ส่งเสริมความสามัคคีและความรับผิดชอบ ไว้วางใจในระหว่างชาวบ้านเพื่อให้เกิดการประสานงานในการพัฒนาระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการในระดับตำบล

ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาชนบท พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาชนบทขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรีโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อให้เงินยืมสมทบโครงการแก่กองทุนเฉพาะกิจองค์กรพัฒนาเอกชนนำไปดำเนินงานชนบท
๒. เพื่อให้เงินยืมแก่คณะกรรมการหมู่บ้านในการนำไปใช้ดำเนินกิจกรรม บรรเทาปัญหาหนี้สินนอกระบบของเกษตรกร
๓. เงินที่มีผู้บริจาคให้กองทุนพัฒนาชนบทโดยผ่านวัดหรือพระสงฆ์
๔. เงินที่ภาคเอกชนช่วยเหลือหรือยกให้ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน ให้กองทุนพัฒนาชนบทต้องรับผิดชอบในหนี้สินหรือภาระติดพันอื่นใด
๕. ดอกผลซึ่งเกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาชนบท

กองทุนเฉพาะกิจที่มีสิทธิ์รับเงินยืมสมทบโครงการต้องมีคุณสมบัติเป็นกองทุนเฉพาะกิจที่อยู่ในหมู่บ้านนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล มีการรวมตัวและดำเนินงานมาแล้วอย่างน้อย ๑๒ เดือน มีเงินทุนเริ่มต้นดำเนินโครงการตามสัดส่วนที่คณะกรรมการกำหนด

ลักษณะของโครงการที่มีสิทธิ์รับเงินยืมสมทบ คือเป็นการลงทุนเพื่อขยาย หรือปรับปรุงกิจการเดิมของกองทุนเฉพาะกิจที่มีอยู่แล้ว หรือเป็นการลงทุนเพื่อการผลิต การค้าหรือการบริการทางสังคม หรือเป็นการลงทุนด้านการก่อสร้างหรือซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์

สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนมีสิทธิขอขึ้นขอรับเงินยืมสมทบโครงการจะต้องมีคุณสมบัติเป็นองค์กรที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย มีระบบการบริหารการเงินและจัดทำงบดุลแสดงฐานะการเงินของปีที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า ๓ ปี มีเงินทุนเริ่มต้นดำเนินโครงการตามสัดส่วนที่คณะกรรมการกำหนด และจัดทำข้อเสนอโครงการลักษณะเดียวกับกองทุนเฉพาะกิจให้ชัดเจน โดยระบุถึงค่าใช้จ่ายบุคลากร พื้นที่ดำเนินงาน ขั้นตอนการใช้เงิน ระยะเวลาดำเนินงาน เป้าหมายโครงการ รวมทั้งระบบบัญชี ซึ่งสามารถติดตามประเมินผลได้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถจัดกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือสมาชิกได้หลายกิจกรรม คือ กิจกรรมด้านธุรกิจ กิจกรรมด้านสวัสดิการชุมชน กิจกรรมด้านการพัฒนาสมาชิก

๒.๖.๑ คุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีดังนี้

ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ในหมู่บ้าน/ตำบล มีรายได้และมีความสามารถในการส่งเงินสัจจะสะสมตามกำลังของตน มีที่ทำกินในหมู่บ้าน/ตำบล มีความสมัครใจและเห็นคุณค่า มีความเข้าใจหลักการ/วัตถุประสงค์

๒.๖.๒ หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ

ส่งเงินสัจจะสะสมทุกเดือน ชำระค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ตามระเบียบข้อบังคับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างแข็งขัน เลือกลงและสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ช่วยกำกับ ตรวจสอบ แนะนำ ให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อคิดเห็น และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีแก่กลุ่ม

ครูชบ ยอดแก้ว พูดเรื่อง “การออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ปลูกฝังคนมีนิสัย ได้แก่

เพื่อให้เกิดวินัยในตนเอง มุ่งมั่นการทำงานให้สำเร็จพึ่งตนเอง มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทนรู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกิดขันติธรรม ต่อคำวิจารณ์ รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่ามีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น เกิดนิสัยทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และเป็นผู้ตามที่ดี

ปัจจุบัน การออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตสำเร็จลงด้วยดี สืบเนื่องมาจาก แนวความคิดและหลักการการทำงานที่สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการไปกันได้กับขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น และต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ยึดถือยุทธศาสตร์ “ต้องยึดเด็ก คนชรา พระ อาจารย์ ผู้นำโดยธรรมชาติ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตำบล” มาเป็นแนวร่วม และต้อง พัฒนาคณะเป็นอันดับแรก ส่วนยุทธวิธีที่ใช้ คือ ต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น สิ่งใดที่ยัง เปลี่ยนแปลงไม่ได้ก็ให้คล้อยตามไปก่อนแล้วค่อยหาโอกาสดึงความคิดและการปฏิบัติมาสู่ทิศทางที่ เราต้องการต่อไป

อาจารย์มุกดา อินตะสาร^๑ เสนอเรื่อง “ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน” มีลักษณะของศูนย์ รวมน้ำใจ คือ

เป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา การเรียน ในการทำงานร่วมกัน เป็น พี่เลี้ยงให้กับชุมชน คณะกรรมการของศูนย์รวมน้ำใจจะคัดเลือกจากธนาคารหมู่บ้าน ๆ ละ ๒ คน เป็นกรรมการ กรรมการเมื่อจะใช้สิทธิในการออกเสียงหรือลงมติจะใช้หลัก ๑ บ้าน ออกเสียงได้ ๑ เสียง เมื่อจะมีกิจกรรมของศูนย์จะมีการขอความคิดเห็นจากตัวแทน ของศูนย์รวมน้ำใจธนาคาร หมู่บ้านไหนไม่เข้าประชุม จะถือว่าสละสิทธิในการออกเสียง จะนำเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม มาพิจารณา ในการสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม เสียค่าลงทะเบียน ๒๐ บาท ต่อสมาชิก ๑ คน เป็นจุด ประสานงานทั้งรัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์แก่ธนาคารหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกของศูนย์ แต่ละ ธนาคารสามารถยืมเงินจากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมในกลุ่มได้ กลุ่มละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ชำระ คืนภายใน ๑ ปี ดอกเบี้ยร้อยละ ๖ ต่อปี

ส่วนลักษณะของธนาคารหมู่บ้านและระเบียบข้อตกลง สรุปดังนี้

ออมเงินโดยถือหุ้น ๆ ละ ๑๐ บาท ทุกอาชีพ ทุกวัย มีสิทธิ์สมัครเข้าถือหุ้นเป็นเจ้าของ เป็นกรรมการบริหาร เป็นลูกค้า และเป็นผู้ได้รับเงินจัดสรรจากการปันผลกำไรเมื่อสิ้นปี ให้บริการ ผ่ากเงิน-กู้ยืมเงิน แก่สมาชิกผู้ถือหุ้น สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงข้อบังคับของกลุ่ม ผู้เป็น สมาชิกครั้งแรก ต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๕ หุ้น ๆ ละ ๑๐ บาท และต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท โดยเริ่มงาน ตั้งแต่เวลา ๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไปจนกว่าจะปิดบัญชี (หากทำการเวลากลางคืน) สมาชิก นำเงินมาออมทุกเดือน ๆ ละอย่างน้อย ๑ หุ้น และหากขาดฝาก ๑ เดือนจะไม่มีสิทธิ์กู้ยืมเงินตลอด ทั้งปี หากสมาชิกขาดการฝากเงิน ๓ เดือน ติดต่อกันจะขาดการเป็นสมาชิกและจะแยกเงินที่ฝากไว้ แล้วคืนกลางปีไม่ได้ จะได้รับคืนก็ต่อเมื่อสิ้นปีพร้อมเงินดอกเบียและปันผล

^๑ เสรี พงศ์พิศ, ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน, เอกสารอัดสำเนา. ม.ป.ป.

วันปันผล สมาชิกทุกคนต้องมาประชุมใหญ่ หากขาดการประชุม สมาชิกจะเรียกเรื่องสิทธิใด ๆ ไม่ได้ และจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม สมาชิกใหม่ต้องฝากเงินถึง ๓ เดือนก่อนเดือนที่ ๔ จึงมีสิทธิกู้ยืมเงินได้ ดอกเบี้ยเงินกู้ ตามข้อตกลงของสมาชิกร้อยละ ๓ ต่อเดือน ถ้าไรสิ้นปีทุกปี ดอกเบี้ยเงินฝากคิดอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี เมื่อสมาชิกกู้เงินถือว่ามียาได้ ดังนั้นต้องฝากไว้ ๑๐ % ของเงินกู้ คณะกรรมการมีการเลือกตั้งทุกปี และจะอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน ๔ วาระหรือ ๔ ปี สมาชิกสามารถถอนเงินต้นคืนเมื่อสิ้นปีที่ ๓ ได้ ๗๐% ของเงินต้น ส่วนที่เหลือให้คงฝากไว้ต่อไป ระยะเวลาในการกู้เงิน ต้องส่งเงินต้นเมื่อครบ ๓ เดือน แต่ดอกเบี้ยต้องส่งทุกเดือน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกลุ่มคณะกรรมการต้องชี้แจงให้สมาชิกทราบในวันประชุมใหญ่

ธนาคารหมู่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์ วันออมทรัพย์และการให้กู้เงินเป็นวันเดียวกัน โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อเดือน และกำไรแบ่งออกเป็นนำมาปันผลคืนสมาชิก ๑๕% สวัสดิการ ๒๐% ทุนพัฒนากลุ่ม ๑๐% ธุรกรรม ๒๐% สำรอง ๒๐% และคืนเงินกู้สมาชิก ๑๕% การส่งเสริมอาชีพและการสร้างงานในชุมชน เช่นกลุ่มหน่อไม้ป๊อป กลุ่มกระดาษสา เพื่อการพัฒนาชุมชนและช่วยเหลือสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน จะมีการสร้างเครือข่าย/การประชุม ทุกสามเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยกันและกันให้มีความมั่นคง ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ หรือแข่งขันกัน ในทางที่ไม่ถูกต้องกองทุนสวัสดิการของชาวบ้าน

๒.๖.๓ จากการศึกษาเปรียบเทียบกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าเย้า ระหว่างระบบการส่งเสริมบนสู่ล่างและระบบล่างสู่บนในจังหวัดพะเยา*

การบริหารงานกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านระบบล่างสู่บนนั้นสมาชิกเกษตรกรชาวเขามี ๔ ขั้นตอน คือ ๑.การหาปัญหา ๒.การตัดสินใจ ๓.การปฏิบัติและ ๔.รับผลประโยชน์ ระบบบนสู่ล่างนั้น สมาชิกเกษตรกรชาวเขามีส่วนร่วมมากเพียง ๒ ขั้นตอนคือ ๑.การปฏิบัติและ ๒.การรับผลประโยชน์

ปัจจัยในการดำเนินงานกองทุนฯ ได้แก่รายได้ ขนาดพื้นที่ที่ถือครอง ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ และการติดตามแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านนั้น กองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านมีผลต่อความสามารถในการกู้ยืมและใช้ประโยชน์ของสมาชิก อัตราดอกเบี้ยและประเภทกิจกรรมมีผลต่ออัตราการเพิ่มของมูลค่ากองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน ส่วนความรู้-ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนจะทำให้ชาวเขามีส่วนร่วมมากขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ นั้น จะทำให้เกิด

*มนตรี ศรีสมบัติ, การศึกษาเปรียบเทียบกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าเย้า, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ๒๕๓๔), หน้า ๘๘-๘๑.

ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ การส่งเสริมการเกษตรผ่านกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปอยู่ปฏิบัติงาน ผู้ให้คำแนะนำได้รับการเสนอขึ้นมาจากหมู่บ้าน และให้การสนับสนุนในรูปแบบอุดหนุนการเกษตร ผ่านกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน โดยมีการประชุมประจำเดือน และประจำปี เพื่อพิจารณากิจกรรม โครงการที่จะดำเนินการส่งเสริม คัดเลือกสมาชิก โครงการกำหนดเงื่อนไขรายละเอียดการปฏิบัติตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยี และวิธีการเพาะปลูก

๒.๖ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดการโดยชุมชน^๑

พบว่าชุมชนไม่เคยขาดการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้ นั้นหมายถึงการเอาชีวิตรอด ตั้งแต่เกิดจนตาย จัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว การแสวงหารายได้โดยการผลิต โดยการใช้แรงงานในการผลิต การศึกษาเรียนรู้ นอกจากนั้นยังจะต้องจัดการความสัมพันธ์ของตนเองกับเพื่อนบ้านในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

องค์ความรู้ของชุมชนเป็นศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินชีวิต การจัดการองค์ความรู้ของชุมชนจึงไม่ค่อยล้มหายตายไปจากสังคม การวิเคราะห์วิจารณ์ เก็บข้อมูล ใช้ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล ของคนที่อยู่ติดดิน หากินกับแผ่นดินอย่างต่อเนื่อง กระบวนการสร้างความรู้ จัดการความรู้กับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ผู้คนที่เกี่ยวข้องต้องเรียนรู้อย่างสำนึก ชีวิตเหล่านี้ควรแก่การสนใจ เพราะมันเป็นการวิจัยเพื่อเอาชีวิตรอด สังคมรอด

ศักยภาพ โอกาส การพัฒนาจังหวัดพะเยา^๒

พบว่าศักยภาพและโอกาส ในส่วนที่องค์กรทางพุทธศาสนามีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาที่สำคัญคือแหล่งประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ลักษณะเด่นของจังหวัดพะเยา คือมีโบราณสถาน วัดวาอาราม แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของล้านนาจำนวนมาก ซึ่งนอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านนี้ด้วย

^๑ สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาคเหนือ, ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชุมชน, (เชียงใหม่: สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาคเหนือ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘.

^๒ แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ, การวิเคราะห์กองทุนชุมชนจังหวัดพะเยา, (พะเยา: สำนักงานพัฒนาการจังหวัดพะเยา, ๒๕๔๔), หน้า ๔๒.

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตของแผนงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เพื่อศึกษากองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดพะเยา ที่ประชาชนมีส่วนร่วมตามระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนที่มีพระสงฆ์หรือองค์กรทางพระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทดำเนินการสนับสนุนและพัฒนา

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งหมด ๒๒๕ รูป/คน ประกอบด้วย

๓.๒.๑ คณะกรรมการบริหารกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ที่มีพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนากองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ทุกตำบล/ชุมชนตำบล/ชุมชนละ ๑ คน (ประชาชน, รองประธานเลขา, เภรัญญิก, กรรมการ) รวม ๙๕ อำเภอ จำนวน ๙๕ คน

๓.๒.๒ ประชาชนที่เป็นสมาชิก กองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านตำบล/ชุมชนละ ๑ คน รวม ๙๕ อำเภอ จำนวน ๙๕ คน

๓.๒.๓ เจ้าอาวาส, เจ้าคณะอำเภอ, เจ้าคณะตำบล/ชุมชน ในจังหวัดพะเยา ๙๕ วัด รวม ๙๕ รูป

๓.๓ ระยะเวลาที่ทำการวิจัยและสถานที่เก็บข้อมูล

๓.๓.๑ ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

พฤศจิกายน ๒๕๔๕—สิงหาคม ๒๕๔๖ รวม ๑๐ เดือน

๓.๓.๒ สถานที่เก็บข้อมูล

วัดเจ้าคณะอำเภอและวัดเจ้าคณะตำบล/ชุมชนในจังหวัดพะเยา รวม ๙๕ วัด ประกอบด้วย

๑. วัดหลวงราชสันฐาน ตำบลเวียง ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒. วัดศรีโคมคำ ตำบลเวียง ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๓. วัดต้นน้ำล้อม ตำบลต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

๔. วัดป่าลานคำ ตำบลแม่คำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๕. วัดร่องเข็ม ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๖. วัดแม่กาห้วยเทียน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๗. วัดร่องไฮ ตำบลแม่ไฮ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๘. วัดร่องคำหลวง ตำบลแม่ไร่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๙. วัดบ้านจิว ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๐. วัดตุนใต้ ตำบลตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๑. วัดใหม่หลวง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๒. วัดสันหมื่นแก้ว ตำบลแม่ปืม ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๓. วัดสันทาย ตำบลแม่ปืม ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๔. วัดดอกบัว ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๕. วัดป่าฝาง ตำบลห้วยแก้ว ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๖. วัดห้วยทรายขาว ตำบลห้วยแก้ว ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๗. วัดต๋อมกลาง ตำบลต๋อม ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๘. วัดร่องห้า ตำบลต๋อม ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๙. วัดช้างหิน ตำบลท่าจำปี อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๐. วัดสันป่าพาด ตำบลดงเจน ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๑. วัดร่องปอ ตำบลดงเจน ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๒. วัดนาปรัง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๓. วัดทัศนาราม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๔. วัดสังคหะราษฎร์ อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๕. วัดเสะ อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๖. วัดป่าเลี้ยวาราม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๗. วัดนาอ้อม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๘. วัดป่าดอย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๙. วัดป่าแดง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๓๐. วัดหลาย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๓๑. วัดบ้านหลวง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๓๒. วัดพระธาตุจิงแกง ตำบลพระธาตุจิงแกง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๓. วัดบุญเรือง ตำบลห้วยยางขาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

๓๔. วัดบุญเกิด ตำบลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๕. วัดห้วยจิว ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๖. วัดน้ำจุน ตำบลล่อ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๗. วัดแผ่นดินทอง ตำบลห้วยยางขาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๘. วัดพวงพะยอม ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๓๙. วัดกึ่งแก้ว ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๔๐. วัดป่าแหม ตำบลมาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
๔๑. วัดท่าฟ้าใต้ ตำบลสระ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
๔๒. วัดไทยสุภาพ ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
๔๓. วัดทุ่งมอก ตำบลมาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
๔๔. วัดห้วยน ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๔๕. วัดแคนเมือง ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๔๖. วัดคอนไชย ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๔๗. วัดพระเจ้านั่งดิน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๔๘. วัดแสนเมืองมา ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๔๙. วัดแช่แห้ง ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๐. วัดเวณวัดนา ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๑. วัดศรีบุญเรือง ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๒. วัดหนองร่มเย็น ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๓. วัดวังเค็มเก่า ตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๔. วัดทุ่งเย็น ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๕. วัดคอนไชย ตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
๕๖. วัดหนองเตา ตำบลภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๕๗. วัดหัวนา ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๕๘. วัดคอนตัน ตำบลสบง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๕๙. วัดคอนไชย ตำบลเชียงแวง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๖๐. วัดป่าแฝก ตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๖๑. วัดศรีดอนมูล อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๒. วัดบุญเกิด อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๓. วัดคอนตัน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

- ๖๔. วัดจำไก่ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๖๕. วัดแท่นคำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๖๖. วัดสันกลาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๖๗. วัดคงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๖๘. วัดพระธาตุจอมศีล อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๖๙. วัดบุญเรือง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๗๐. วัดคอนไชย อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๗๑. วัดศรีดอนตัน ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
 - ๗๒. วัดศรีเกิด ตำบลบ้านห้วยเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
 - ๗๓. วัดปิ่นเงิน ตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
 - ๗๔. วัดคงอินตา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
 - ๗๕. วัดโพธาราม ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
- วัดเจ้าคณะตำบล/ชุมชนในจังหวัดพะเยา รวม ๗๕ วัด

๓.๓.๓ กลุ่มออมทรัพย์ / กลุ่มอาชีพ / กลุ่มกองทุน ทุกตำบล ทุกชุมชน ในจังหวัดพะเยา
รวม ตำบล / ชุมชน (คณะกรรมการ)

๓.๓.๔ ประชาชนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ / กลุ่มอาชีพ / กลุ่มกองทุนตำบล / ชุมชนต่าง ๆ
ในจังหวัดพะเยา จำนวน วัด / ชุมชน

๓.๔ แผนการบริหารและแผนการดำเนินงานพร้อมทั้งขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๓.๔.๑ คณะผู้วิจัยร่วมกันประชุมเตรียมการแผนงานการวิจัย
- ๓.๔.๒ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง, รวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร
- ๓.๔.๓ ศึกษากลุ่มกองทุน / กลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดพะเยาที่มีอยู่ทั้งหมด
- ๓.๔.๔ วัดสร้างเครื่องมือ, แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างล่วงหน้า
- ๓.๔.๕ ออกหนังสือประสานงานโดยมหาวิทยาลัยฯ ไปยังวัด กลุ่มกองทุน
- ๓.๔.๖ ออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

๓.๕ ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ รูปแบบการดำเนินงาน ของกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์
ของประชาชน-ชุมชน ในจังหวัดพะเยาที่มีองค์กรทางพระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทสนับสนุน

ส่งเสริมด้านการศึกษาและพัฒนาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิด ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบซิปป์ (Cipp Model) ของสตีฟเฟิลบีม มีดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ ศึกษาวิเคราะห์ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวัดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน-ชุมชน ที่พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาาระบบเศรษฐกิจของชุมชน

๓.๕.๒ ศึกษาวิเคราะห์ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวัดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน-ชุมชน ที่พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือด้านกำลังแรงงาน-วัสดุและเงินทุนในการพัฒนาชุมชนและสังคม

๓.๕.๓ ศึกษาวิเคราะห์ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา และชุมชนในการมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนและสังคม

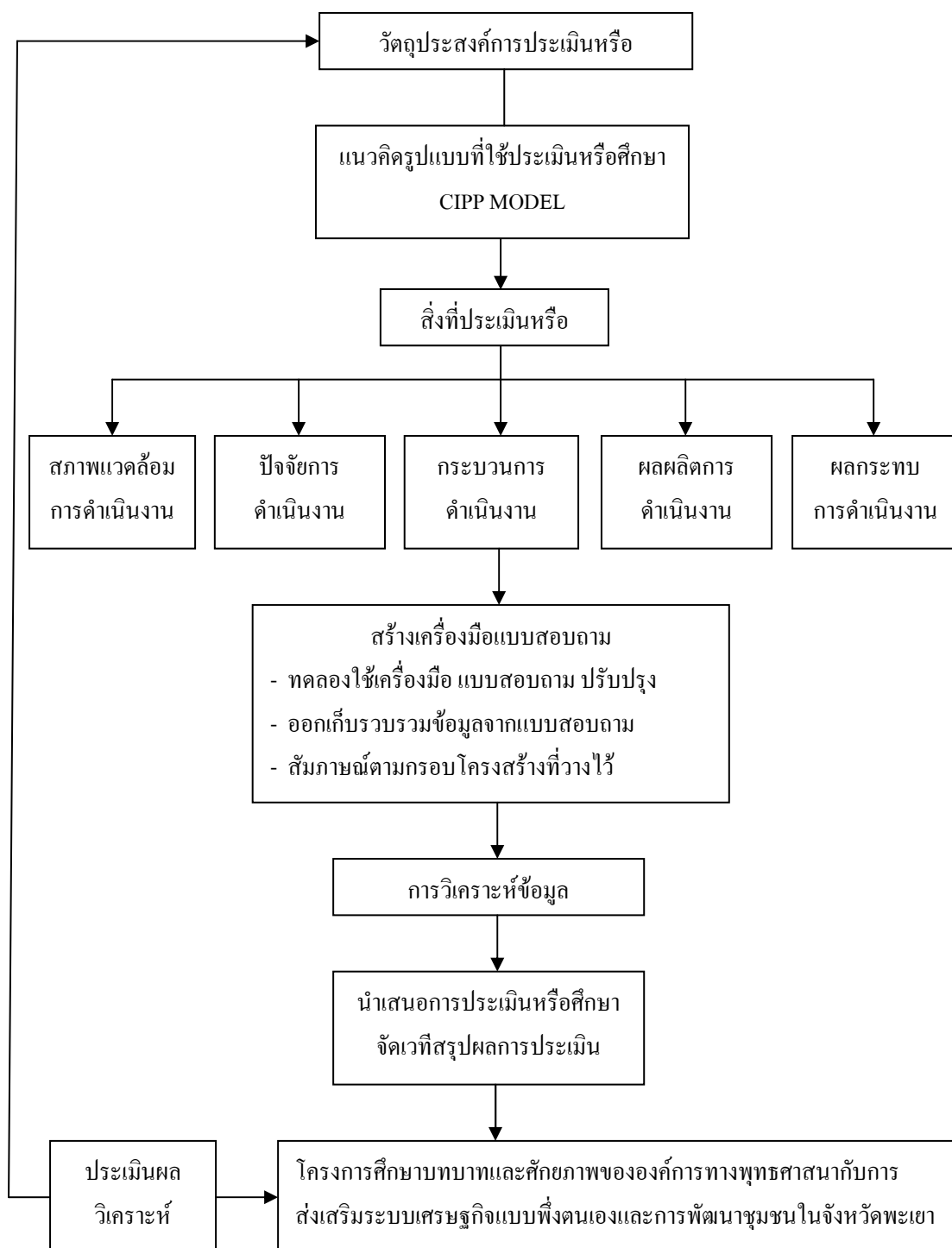
๓.๕.๔ ศึกษาวิเคราะห์ด้านผลผลิต (Product) ของกองทุน กลุ่มออมทรัพย์ที่มีพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทส่งเสริมพัฒนาในชุมชน

๓.๕.๕ ศึกษาวิเคราะห์ด้านผลกระทบ (Impact) ของกองทุน กลุ่มออมทรัพย์ที่มีพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทส่งเสริมพัฒนาในชุมชน

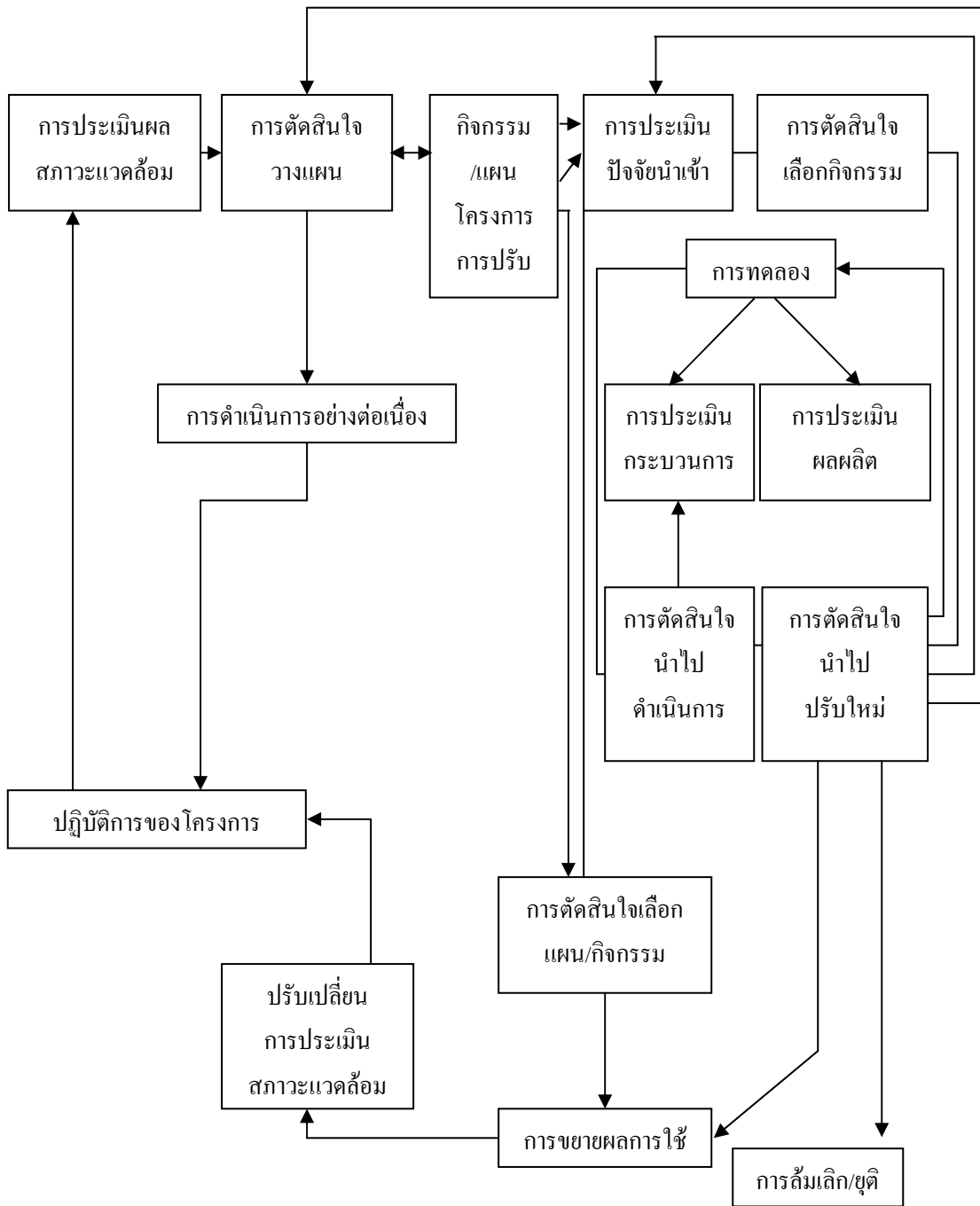
๓.๖ การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๕๐ อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑ – ๒.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ น้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๐๑ – ๓.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๐๑ – ๔.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ มาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๐๑ – ๕.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

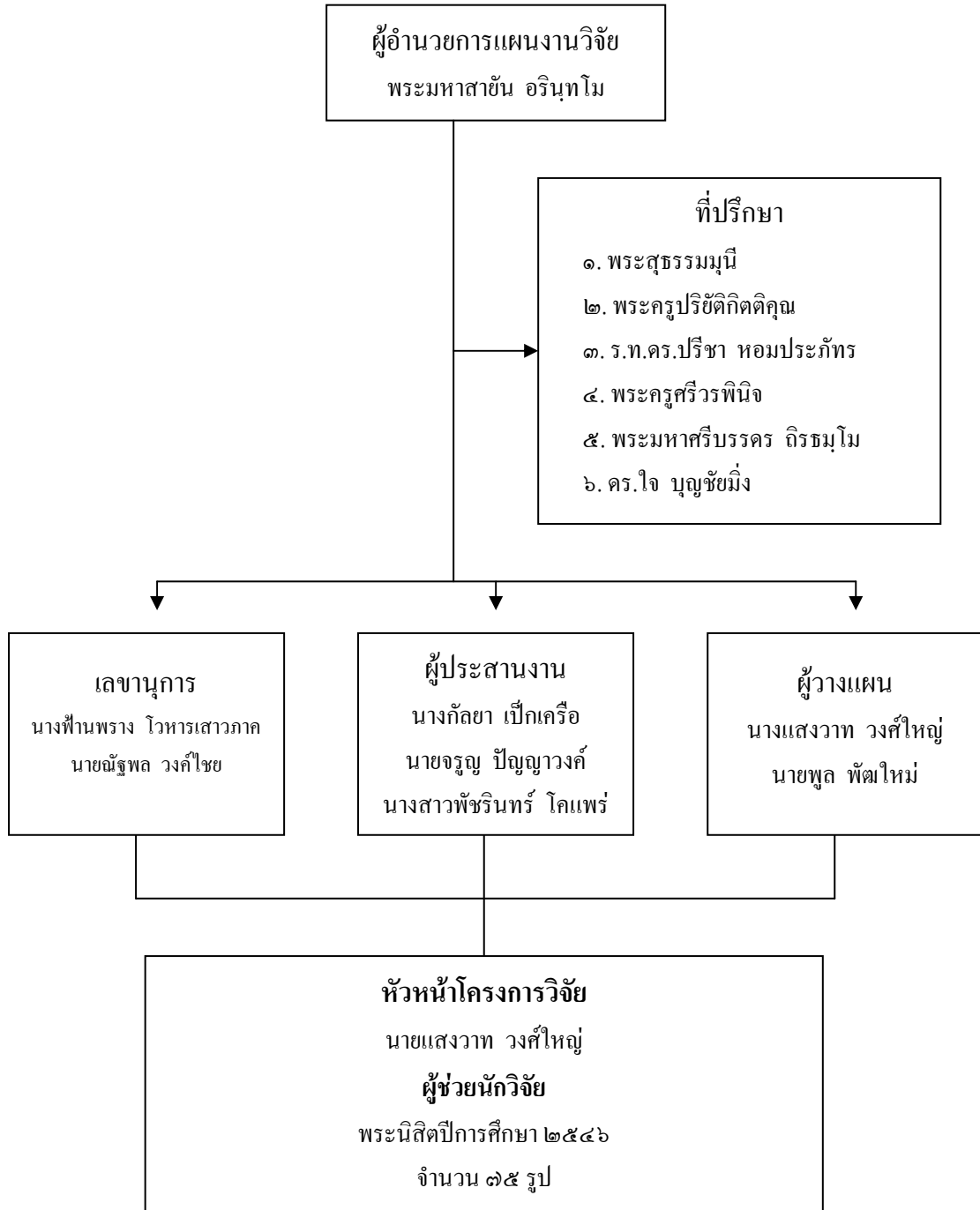
รูปแบบกรอบความคิดของแผนงานวิจัย (Cipp Model) ที่ใช้ศึกษาและวิเคราะห์
บทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบฝึก
ตนเองและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

แผนภาพประกอบ รูปแบบการศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรทางพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชนในจังหวัด

โครงสร้างคณะผู้บริหารงานวิจัย

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงาน									
ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน									
-บรรพชิต(นักบวช)	๒๐	๑๐	๘	๔	๑๖	๑๐	๗	๗๕	๑๐๐
๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ									
ผู้ตอบแบบสอบถาม									
-ไม่มีรายได้	-	-	-	-	๖	๑	-	๗	๙.๓๓
-ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๕	๒	๒	๒	๒	๑	๓	๒๑	๒๘
-๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท	๑๑	๗	๕	๑	๗	๗	๓	๔๑	๓๓.๓๓
-๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	-	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๖	๘
-๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของเจ้าอาวาสวัด ทั้งหมดเป็นชาย จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

อายุของเจ้าอาวาสในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี จำนวน ๔๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖๖ รองลงมาอยู่ในระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓

ระดับการศึกษาของเจ้าอาวาสวัดในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษาจำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ รองลงมาอยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๖

อาชีพหลัก/ลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ของเจ้าอาวาสวัดในจังหวัดพะเยา เป็นบรรพชิตจำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของเจ้าอาวาสวัดในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระหว่าง ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ รองลงมาไม่มีรายได้อยู่ในระหว่างต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม n=๗๕	ร้อยละ
	N=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ		
๖.การคมนาคมระหว่างวัดกับชุมชน									
-สะดวก	๒๐	๑๐	๘	๔	๑๖	๑๐	๖	๗๔	๙๘.๖๖
-ไม่สะดวก	-	-	-	-	-	-	๑	๑	๑.๓๓
๗.จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด									
-ระหว่าง ๑๐-๒๐ ครัวเรือน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-ระหว่าง ๒๑-๔๐ ครัวเรือน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-ระหว่าง ๔๑-๖๐ ครัวเรือน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-มากกว่า ๖๑ ครัวเรือน	๒๐	๑๐	๘	๔	๑๖	๑๐	๗	๗๕	๑๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่า พื้นที่เขตวัดในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีเขตที่ตั้งของวัดอยู่ในเทศบาลตำบล จำนวน ๕๔ วัด คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐๐ รองลงมาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) จำนวน ๑๗ วัดคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖

จำนวนสมาชิกในวัด ส่วนใหญ่มีสมาชิกอยู่ในระหว่าง ๑-๕ รูป จำนวน ๕๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๖ รองลงมาอยู่ในระหว่าง ๑๐-๑๕ รูป จำนวน ๒๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖

ขนาดพื้นที่วัด ส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ ตั้งแต่ ๑-๕ ไร่ จำนวน ๔๗ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๖๒.๖๖ รองลงมาอยู่ในระหว่าง ๖-๑๐ ไร่ จำนวน ๒๑ วัด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๖

อายุของวัด (โดยประมาณ) ส่วนใหญ่อายุอยู่ในระหว่าง ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ รองลงมา อายุอยู่ในระหว่าง ๓๐-๔๙ ปี จำนวน ๑๕ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๒๐.๐๐

การคมนาคมระหว่างวัดกับชุมชน ส่วนใหญ่ สะดวก จำนวน ๗๔ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๙๘.๖๖

จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด (โดยประมาณ) ส่วนใหญ่มากกว่า ๖๑ ครัวเรือนขึ้นไป จำนวน ๗๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๓

แสดงข้อมูลเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
๘.ปัจจุบันวัดมีการให้บริการกับชุมชน									
-ยังไม่มีบริการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-มีการให้บริการ	๒๐	๑๐	๘	๔	๑๖	๑๐	๗	๗๕	๑๐๐.๐๐
-เครื่องขยายเสียง/ลำโพง	๗	๕	๖	๓	๑๖	๑๐	๖	๕๕	๗๓.๓๓
-พัดลม	๔	๘	๖	๓	๑๖	๖	๕	๔๘	๖๔
-เต็นท์	๕	๑๐	๘	๒	๑๖	๖	๖	๕๘	๗๗.๓๓
-ผ้าปูโต๊ะ/ผ้าฉาก	๖	๔	๖	๔	๑๔	๘	๕	๔๘	๖๔
-โต๊ะ-เก้าอี้	๘	๕	๘	๔	๑๖	๕	๔	๕๔	๗๒
-อุปกรณ์ไฟฟ้า(หลอด/ปลั๊ก)	๕	๖	๖	๑	๑๖	๑๐	๕	๕๑	๖๘
-เครื่องครัวเรือน	๔	๔	๖	๒	๑๖	๑๐	๖	๕๐	๖๖.๖๖
-โต๊ะหมู่/พระพุทธรูป	๑๖	๘	๘	๔	๑๖	๑๐	๖	๖๕	๘๖
-เสื่อ/หมอน/ที่นอน	๕	๕	๖	๑	๑๓	๖	๕	๔๗	๖๒.๖๖
-พาหนะ(รถตู้/รถยนต์/รถบรรทุก/รถเงิน)	-	๓	๒	-	๕	๒	๓	๑๕	๒๐
-โลงเย็น/โลงศพ	-	๒	๔	-	๑๔	๕	-	๒๕	๓๓.๓๓
-อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ ๓ แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมวัดในจังหวัดพะเยา มีการให้บริการชุมชน ทั้ง ๗๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการให้บริการ สรุปได้ดังนี้ จำนวนวัสดุสิ่งของที่ให้บริการมากที่สุด ส่วนใหญ่ เป็นโต๊ะหมู่/พระพุทธรูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐๐ และรองลงมาเป็นวัสดุอุปกรณ์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องครัวเรือน พัดลม ผ้าปูโต๊ะ เสื่อ หมอน โลงเย็น/โลงศพ พาหนะ (รถตู้/รถยนต์/รถบรรทุก/รถเงิน)

ตารางที่ ๔
แสดงกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ในจังหวัดพะเยาที่มีส่วนร่วม
ในรายการที่ระบุด้านล่าง และระดับความพอใจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							ค่าเฉลี่ย		
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗	รวม	S.D.	ระดับความ
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	\bar{X}	รวม	กิตเห็น
๑.กองทุนออมทรัพย์	๒.๘๕	๓.๕๐	๓.๖๓	๒.๕๔	๒.๗๑	๑.๒๕	๒.๗๐	๒.๘๐	๑.๑๔	กลาง
๒.กองทุนส่งเสริมอาชีพ	๒.๗๐	๑.๗๐	๒.๓๘	๒.๘๘	๓.๑๔	๑.๒๕	๒.๕๐	๒.๔๒	๑.๒๕	กลาง
๓.กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/การศึกษาผู้ยากไร้ ฯลฯ)	๓.๒๕	๑.๗๐	๒.๑๓	๓.๕๔	๓.๒๘	๒.๐๐	๒.๖๐	๒.๗๐	๑.๑๒	กลาง
๔.การจัดงานรื่นเริง	๒.๔๐	๑.๔๐	๑.๗๕	๒.๓๘	๒.๑๔	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๗๗	น้อย
๕.สถานที่จัดงานศพ	๓.๐๐	๑.๓๐	๑.๒๘	๒.๕๔	๒.๗๑	๒.๐๐	๒.๕๐	๒.๒๕	๒.๑๖	กลาง
๖.สถานที่นัดพบ/ประชุม	๓.๕๐	๒.๕๐	๓.๓๘	๔.๘๑	๔.๒๘	๑.๕๐	๔.๕๐	๓.๕๕	๐.๘๕	มาก
๗.แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำ หมู่บ้าน	๓.๘๐	๑.๖๐	๓.๑๓	๓.๕๕	๓.๗๑	๒.๐๐	๓.๕๐	๓.๐๕	๐.๘๖	มาก
๘.แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	๒.๗๕	๒.๓๐	๒.๗๕	๒.๔๔	๒.๒๘	๑.๐๐	๒.๗๐	๒.๓๒	๐.๘๕	กลาง
๙.ศูนย์พัฒนาอาชีพ	๒.๖๐	๑.๖๐	๒.๐๐	๑.๕๔	๒.๗๑	๑.๒๕	๓.๗๐	๒.๒๖	๑.๔๗	กลาง
๑๐.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	๒.๕๐	๒.๓๐	๒.๒๗	๒.๓๘	๒.๘๕	๑.๕๐	๓.๑๐	๒.๔๗	๑.๐๘	กลาง
๑๑.สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระ ปริชิตธรรม	๒.๕๐	๑.๔๐	๑.๑๓	๒.๘๑	๓.๒๘	๑.๗๕	๓.๐๐	๒.๒๗	๑.๖๗	กลาง
๑๒.อบรมอาชีพพระยะสั้น	๒.๕๐	๑.๗๐	๑.๗๕	๒.๐๖	๒.๔๒	๒.๐๐	๒.๕๐	๒.๒๕	๑.๑๒	กลาง
๑๓.สนับสนุนวิทยากร/ผู้ทรงคุณวุฒิ	๒.๓๐	๑.๔๐	๑.๒๘	๒.๖๕	๒.๒๘	๑.๕๐	๓.๑๐	๒.๐๘	๑.๒๕	กลาง
๑๔.ให้ทุนการศึกษา	๒.๒๕	๒.๕๐	๓.๓๘	๓.๕๐	๒.๗๑	๒.๗๕	๓.๒๐	๒.๕๐	๐.๘๕	กลาง
๑๕.สถานปฏิบัติธรรม	๒.๘๕	๑.๗๐	๓.๖๓	๔.๔๔	๓.๕๗	๒.๕๐	๓.๒๐	๓.๑๓	๑.๒๕	มาก
๑๖.สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	๒.๒๕	๒.๑๐	๒.๒๘	๒.๓๑	๓.๒๘	๒.๒๕	๓.๐๐	๒.๕๐	๐.๗๕	กลาง
๑๗.แหล่งท่องเที่ยว	๒.๓๐	๑.๖๐	๑.๕๐	๑.๘๑	๒.๔๒	๑.๗๕	๒.๖๐	๒.๐๐	๑.๔๗	น้อย
รวมเฉลี่ย	๒.๗๕	๑.๕๕	๑.๕๗	๒.๕๖	๒.๕๘	๑.๗๕	๒.๗๐	๒.๒๘	๑.๓๓	กลาง

จากตารางที่ ๔ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเจ้าอาวาสในกิจกรรมที่ วัด/พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบสถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๕$) สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๑๓$) และในเรื่องแหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๐๕$)

นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กองทุนออมทรัพย์ กองทุนส่งเสริมอาชีพ กองทุนสงเคราะห์ แหล่งเงินทุนหมุนเวียน ศูนย์พัฒนาอาชีพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนวัยเรียน สถานศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม การอบรมอาชีพระยะสั้น การสนับสนุนวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ทุนการศึกษา สถานปฏิบัติธรรมและสถานที่พักผ่อน

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเจ้าอาวาสเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอเมืองเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๘ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๐$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๘๐$) และกองทุนสงเคราะห์ เช่น ฅาปนกิจศพ เป็นต้น ($\bar{X}=๓.๒๕$) ในส่วนอำเภอปงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๑ เรื่อง คือ กองทุนออมทรัพย์เจ้าอาวาสมีความคิดเห็นอย่างมาก ($\bar{X}= ๓.๕๐$) ในส่วน อำเภอจุนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๕ เรื่อง คือ กองทุนออมทรัพย์, สถานที่ปฏิบัติธรรมเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นอย่างมาก ($\bar{X}=๓.๖๓$) สถานที่นัดพบสถานที่ประชุม, การให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๓๘$) และแหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๑๓$) ในส่วนอำเภอ เชียงม่วน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๕ เรื่อง คือสถานที่นัดพบสถานที่ประชุม ($\bar{X}=๔.๘๑$) สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๔.๔๔$) กองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๕๔$) ให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๕๐$) และแหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๑๕$) ในส่วนอำเภอเชียงคำ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ๗ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบสถานที่ประชุม เจ้าอาวาสมีความเห็นด้วยอย่างมาก ($\bar{X}=๔.๒๘$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๗๑$) สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๕๗$) กองทุนสงเคราะห์, สถาบันการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม, สถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่น แต่ละเรื่อง ($\bar{X}=๓.๒๘$) และเรื่องกองทุนส่งเสริมอาชีพ ($\bar{X}=๓.๑๔$) ในส่วนอำเภอดอกคำใต้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ไม่มี และส่วนอำเภอแม่ใจ เจ้าอาวาสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๗ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ สถานที่ประชุมเจ้าอาวาส มีความเห็นอย่างมาก ($\bar{X}=๔.๕๐$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๕๐$) ศูนย์พัฒนาอาชีพ ($\bar{X}=๓.๗๐$) ให้ทุนการศึกษา, สถานที่ปฏิบัติธรรมแต่ละเรื่อง ($\bar{X}=๓.๒๐$) และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน, การสนับสนุนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละเรื่อง ($\bar{X}=๓.๑๐$)

จากตารางที่ ๕ พบว่า ข้อมูลของเจ้าอาวาสที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุนและการศึกษาที่ วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน จำนวน ๗๕ รูป/คน วัดที่มีกองทุนในชุมชน ๖๐ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๘๐.๐๐ วัดที่ไม่มีกองทุนในชุมชน ๑๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ กองทุนที่วัดหรือพระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชน เป็นกองทุนประเภทออมทรัพย์ที่มี จำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๒๐ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๒๖.๖๖ ที่มีจำนวน ๓ กองทุน จำนวน ๑๓ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ และที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ เป็นกองทุนประเภทส่งเสริมอาชีพ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๑๓ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ ที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๑๒.๕๐ และที่มีจำนวน ๓ กองทุน จำนวน ๑ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ เป็นกองทุนประเภท สงเคราะห์ แยกเป็นกองทุน ฌาปนกิจศพ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๒๑ วัด คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ ที่มีจำนวน ๓ กองทุน จำนวน ๑๓ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ ที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ กองทุนการศึกษาที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๔๓ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๕๗.๓๓ ที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๑๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ กองทุน ค่ารักษาพยาบาล ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๘ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๖ ที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ และกองทุนอื่น ๆ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๒ วัด คิดเป็น ร้อยละ ๒.๖๖

ตารางที่ ๖

แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพระสงฆ์/วัด ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้านในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม n=๗๕	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ		
๔. พระสงฆ์/วัด ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน									
ไม่มี	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มี	๒๐	๑๐	๘	๔	๑๖	๑๐	๗	๗๕	๑๐๐
-เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ	๓	-	๕	๑	๕	๖	๗	๓๑	๔๑.๓๓
-เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	๓	๔	๔	๒	๔	๕	๒	๒๔	๓๒.๐๐
-เป็นโรงเรียนสายสามัญ	-	-	๒	-	-	๒	๔	๘	๑๐.๖๖
-เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม(สายสามัญ)	-	๒	๑	๑	๔	๓	๑	๑๒	๑๖.๐๐
-เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม(แผนกบาลี)	-	-	-	-	๔	-	๓	๗	๙.๓๓
-ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น	๔	๑	๖	๑	๕	๗	๑	๒๕	๓๓.๓๓
-ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ	๒	๑	๓	๒	๑๐	๖	๑	๒๕	๓๓.๓๓
-ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	๒	-	๕	๑	๓	๒	๒	๑๕	๒๐.๐๐
-แหล่งสาธารณสุข/สมุนไพรพื้นบ้าน	๒	๒	๑	๑	๕	๖	๒	๑๙	๒๕.๓๐
-โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	๓	-	๓	-	๕	๔	๒	๑๗	๒๒.๖๖
-เทศมหาชาติพื้นบ้าน	๑๒	๗	๗	๑	๑๐	๘	๕	๕๐	๖๖.๖๖
-เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา	๓	๒	๒	๒	๘	๔	๕	๒๖	๓๔.๖๖
-มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา	๔	-	๓	-	๑๒	๕	๓	๒๗	๓๖.๐๐
-สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนา									
กรรมฐาน	๓	๒	๖	๑	๕	๗	๔	๒๘	๓๗.๓๓
-สอนดนตรีพื้นบ้าน	๒	-	๒	๒	๒	-	๒	๑๐	๑๓.๓๓
-เป็นสถานที่บำบัดรักษาโรค (ยาเสพติด/ เอดส์/โรคเรื้อรัง)	๑	-	๑	-	๑	๒	-	๕	๖.๖๖
-อื่น ๆ	-	-	๑	-	-	-	-	๑	๑.๓๓

จากตารางที่ ๖ พบว่า ข้อมูลเจ้าอาวาสในกิจกรรมเกี่ยวกับ พระสงฆ์/วัด ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้านมีการสนับสนุน ๗๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนด้านการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน จำนวน ๕๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๖ รองลงมา มีการส่งเสริมเป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ จำนวน ๓๑ วัด คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๓ และอันดับที่ ๓ ได้แก่ การสนับสนุนการปฏิบัติธรรม และเป็นศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๒๘ วัด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายอำเภอแล้ว พบว่า ในเขตอำเภอเมืองพะเยา กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริม การศึกษามากที่สุด คือ การสนับสนุนเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมา คือ การฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน และมูลนิธิช่วยเหลือการศึกษา ในเขตอำเภอปง กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมา คือ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนวัยเรียน ในเขตอำเภอจุน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมา คือ ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน และสอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรม วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตอำเภอเชียงม่วน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ เปิดสอนธรรมล้านนา สอนดนตรีพื้นบ้าน รองลงมาเป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ โรงเรียนสายสามัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (สายสามัญ) โรงเรียน พระปริยัติธรรม(แผนกบาลี) ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน แหล่งสาธารณสุข/ สมุนไพรพื้นบ้าน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา สอนปฏิบัติธรรม/ ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน สถานที่บำบัดรักษาโรค (ยาเสพติด/เอดส์/โรคร้าย) ในเขตอำเภอเชียงคำ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา รองลงมา ศูนย์กีฬา ชุมชน/สวนสุขภาพ เทศน์ธรรมมหาชาติ พื้นบ้าน ในเขตอำเภอดอกคำใต้ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ เทศน์ธรรม มหาชาติ รองลงมาคือการฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน ในเขตอำเภอแม่ใจ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุด คือ เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ รองลงมา เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์กลุ่มคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนในจังหวัดพะเยา (ตารางที่ ๗-ตารางที่๑๑)

ตารางที่ ๗

แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม n=๗๕	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ		
๑.เพศ									
-ชาย	๑๕	๑๐	๘	๔	๑๖	๗	๗	๗๑	๙๔.๖๖
-หญิง	๑	-	-	-	-	๓	-	๔	๕.๓๓
๒.อายุ									
๑๘-๓๐ ปี	-	-	-	-	๗	-	๒	๙	๑๒.๐๐
๓๑-๔๐ ปี	๗	๓	๑	-	๗	๑	-	๒๑	๒๘.๐๐
๔๑-๖๐ ปี	๕	๗	๗	๓	๑	๖	๔	๓๖	๔๘.๐๐
๖๐ ปีขึ้นไป	๕	-	-	๑	๑	๓	๑	๙	๑๒.๐๐
๓.ระดับการศึกษา									
-ประถมศึกษา	๘	๖	๓	๓	๗	๕	๒	๓๔	๔๕.๐๐
-มัธยมศึกษา	๕	๔	๕	๑	๗	๔	๓	๓๓	๔๔.๐๐
-อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๓	-	-	-	๑	-	๑	๕	๖.๖๖
-ปริญญาตรี	-	-	-	-	๑	๑	๑	๓	๔.๐๐
-ปริญญาโท	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงาน									
ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน									
-บรรพชิต(นักบวช)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-ครู-อาจารย์	๒	-	-	-	-	-	๑	๓	๔.๐๐
-ธุรกิจส่วนตัว	๑	-	๒	-	๓	๒	-	๘	๑๐.๖๖
-รับจ้าง	๓	๓	-	-	๑	๑	-	๘	๑๐.๖๖
-เกษตรกรรม	๑๓	๒๑	๖	๔	๕	๗	๕	๕๕	๖๐.๐๐
-อื่น ๆ	๑	๖	-	-	๓	-	๑	๑๑	๑๔.๖๖
๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ									
ผู้ตอบแบบสอบถาม									
-ไม่มีรายได้	-	-	๑	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
-ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๗	-	-	๒	๑	-	๓	๑๓	๑๗.๓๓
-๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท	๑๐	๒	๗	๑	๑๒	๖	๑	๓๙	๕๒.๐๐
-๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๒	๗	๑	๑	๓	๓	๒	๑๕	๒๐.๐๐
-๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑	๑	-	-	-	-	๑	๓	๔.๐๐

จากตารางที่ ๗ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนในจังหวัดพะเยา จำนวน ๗๕ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖๖ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๓ อายุของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘ รองลงมาอยู่ในระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘

ระดับการศึกษาของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๗ รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕

อาชีพหลัก/ลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐ รองลงมาที่อาชีพทั่วไป ไม่ระบุ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๖

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระหว่าง ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒ รองลงมามีรายได้อยู่ในระหว่าง ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓

ตารางที่ ๘
แสดงข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน
และระดับความพอใจ ของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน (N=๗๕)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗			
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	รวม	รวม	คิดเห็น
๑.กองทุนออมทรัพย์	๒.๘๕	๒.๕๐	๓.๓๘	๓.๐๐	๔.๕๗	๒.๒๕	๒.๕๐	๓.๐๖	๐.๘๕	มาก
๒.กองทุนส่งเสริมอาชีพ	๒.๗๐	๑.๔๐	๒.๒๕	๒.๘๗	๑.๕๗	๒.๐๐	๒.๖๐	๒.๒๐	๑.๗๗	กลาง
๓.กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/การศึกษา ฯลฯ)	๓.๒๕	๑.๗๐	๓.๑๓	๓.๔๓	๒.๘๕	๒.๒๕	๓.๖๐	๒.๘๕	๑.๒๕	กลาง
๔.การจัดงานรื่นเริง	๒.๔๐	๒.๓๐	๓.๑๓	๒.๓๗	๓.๐๐	๑.๕๐	๒.๓๐	๒.๔๓	๑.๐๘	กลาง
๕.สถานที่จัดงานศพ	๓.๐๐	๑.๖๐	๒.๐๐	๒.๕๓	๒.๘๕	๒.๐๐	๑.๕๐	๒.๓๓	๑.๔๗	กลาง
๖.สถานที่นัดพบ/ประชุม	๓.๕๐	๑.๔๐	๔.๐๐	๔.๖๘	๓.๕๗	๒.๕๐	๔.๕๐	๓.๕๑	๑.๖๗	มาก
๗.แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำ หมู่บ้าน	๓.๘๐	๑.๗๐	๓.๕๓	๓.๑๘	๒.๘๕	๒.๕๐	๓.๕๐	๓.๐๗	๑.๑๒	มาก
๘.แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	๒.๗๕	๒.๑๐	๑.๒๘	๒.๔๓	๒.๗๑	๑.๕๐	๒.๗๐	๒.๒๑	๐.๗๕	กลาง
๙.ศูนย์พัฒนาอาชีพผู้ยากไร้	๒.๖๐	๑.๖๐	๑.๒๘	๒.๓๗	๓.๑๔	๑.๕๐	๒.๗๐	๒.๑๗	๑.๔๗	กลาง
๑๐.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	๒.๕๐	๓.๓๐	๓.๒๕	๒.๓๗	๒.๗๑	๒.๐๐	๓.๓๐	๒.๘๓	๑.๕๐	กลาง
๑๑.สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระ ปริยัติธรรม	๒.๕๐	๓.๕๐	๑.๓๘	๒.๘๑	๒.๗๑	๑.๗๕	๒.๕๐	๒.๕๑	๑.๑๔	กลาง
๑๒.อบรมอาชีพพระยะสั้น	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๑๓	๒.๐๖	๒.๘๕	๒.๐๐	๒.๖๐	๒.๔๓	๐.๘๕	กลาง
๑๓.สนับสนุนวิทยากร/ผู้ทรงคุณวุฒิ	๒.๓๐	๑.๗๐	๒.๑๓	๑.๘๑	๒.๒๘	๒.๐๐	๒.๖๐	๒.๑๒	๑.๑๒	กลาง
๑๔.ให้ทุนการศึกษา	๒.๒๕	๑.๓๐	๓.๒๕	๒.๓๗	๒.๔๒	๒.๕๐	๓.๒๐	๒.๔๗	๒.๖๖	กลาง
๑๕.สถานปฏิบัติธรรม	๒.๘๕	๑.๔๐	๓.๖๓	๓.๐๖	๓.๗๑	๒.๒๕	๓.๖๐	๒.๕๓	๑.๖๗	กลาง
๑๖.สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	๒.๒๕	๒.๑๐	๒.๐๐	๓.๐๐	๒.๔๒	๒.๒๕	๒.๗๐	๒.๓๕	๐.๕๖	กลาง
๑๗.แหล่งท่องเที่ยว	๒.๓๐	๑.๗๐	๑.๓๘	๑.๘๗	๒.๐๐	๑.๗๕	๒.๒๐	๑.๘๕	๑.๑๒	น้อย
รวมเฉลี่ย	๒.๗๕	๑.๕๕	๒.๕๔	๒.๗๔	๒.๘๔	๒.๐๓	๒.๕๕	๒.๕๕		กลาง

จากตารางที่ ๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ในกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ที่มีส่วนร่วมกับชุมชนในด้านต่าง ๆ ในสภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบสถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๑$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๐๗$) และเรื่องทุนออมทรัพย์ ($\bar{X}=๓.๐๖$)

นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์ กองทุนส่งเสริมอาชีพ การจัดงานรื่นเริง สถานที่จัดงานศพ แหล่งเงินทุนหมุนเวียน ศูนย์พัฒนาอาชีพผู้ยากไร้ ศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กก่อนวัยเรียน สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม การอบรมอาชีพพระยะสั้น การสนับสนุนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ทุนการศึกษา สถานปฏิบัติธรรม และสถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอเมือง มีความคิดเห็นในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}= ๓.๕๐$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}= ๓.๘๐$) และกองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๒๕$) ในส่วนอำเภอปง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๒ เรื่อง คือ สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม ($\bar{X}=๓.๕๐$) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ($\bar{X}=๓.๓๐$) ในส่วนอำเภอจุน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน ๓ เรื่อง คือ สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๖๓$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๕๓$) กองทุนกองทุนทรัพย์ ($\bar{X}=๓.๓๘$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน, เรื่องให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๒๕$) และกองทุนสงเคราะห์, การจัดงานรื่นเริง ($\bar{X}=๓.๑๓$) ในส่วนอำเภอเชียงม่วน มีความคิดเห็นในระดับมาก มี ๔ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๔.๖๘$) กองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๔๓$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๑๘$) และสถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๐๖$) ในส่วนอำเภอเชียงคำ มีความคิดเห็นในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๗๑$) สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๗$) และศูนย์พัฒนาอาชีพผู้ยากไร้ ($\bar{X}=๓.๑๔$) ในส่วนอำเภอดอกคำใต้ มีความคิดเห็นในระดับมากไม่มี และในส่วนอำเภอแม่ใจ มีความคิดเห็นในระดับมาก ๖ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๔.๕๐$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๕๐$) กองทุนสงเคราะห์, สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๓.๖๐$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ($\bar{X}=๓.๓๐$) และการให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๒๐$)

จากตารางที่ ๕ พบว่า ข้อมูลของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ที่แสดงถึง วัด/พระสงฆ์ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องกองทุนและการศึกษา จำนวน ๗๕ คน/วัด ส่วนใหญ่วัดที่มีกองทุน จำนวน ๔๖ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๓ วัดที่ไม่มีกองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๒ กองทุนที่วัด/พระสงฆ์ เข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นกองทุนประเภท ออมทรัพย์ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๑๑ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๖ ที่มีจำนวน ๓ กองทุน จำนวน ๑๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ และที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๖ วัด คิดเป็นร้อยละ ๘ เป็นกองทุนประเภทส่งเสริมอาชีพ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน และ ๒ กองทุน จำนวนอย่างละ ๘ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๖ ทั้งสองกองทุน เป็นกองทุนประเภทสงเคราะห์แยกได้เป็น กองทุนฌาปนกิจ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๑๖ วัด คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๓ ที่มีจำนวน ๓ กองทุน จำนวน ๑๓ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ ที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ เป็น กองทุนการศึกษา ที่มีจำนวน ๑ กองทุน จำนวน ๒๖ วัด คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๖ และที่มีจำนวน ๒ กองทุน จำนวน ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ และเป็นกองทุนคำร้กษาพยาบาล ที่มีจำนวน ๑ กองทุน และ ๒ กองทุน จำนวนอย่างละ ๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ ทั้งสองกองทุน

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า ข้อมูลของกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ในกิจกรรมที่ วัด/พระสงฆ์ มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน

ส่วนใหญ่วัด/พระสงฆ์ มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖๖ ไม่มีการสนับสนุน ๗ วัด คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๓ เมื่อพิจารณาตามรายละเอียด ส่วนใหญ่มีการส่งเสริมสนับสนุน การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน จำนวน ๓๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๕๒ รองลงมา มีการสนับสนุนเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จำนวน ๓๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๔๐ และอันดับที่ ๓ ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนเป็นศูนย์พัฒนาอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น จำนวนอย่างละ ๒๕ วัด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ทั้งสองเรื่อง

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายอำเภอแล้วพบว่า ในเขตอำเภอเมือง กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริมการเทศน์มหาชาติพื้นบ้านมากที่สุด รองลงมา มีการส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นและศูนย์พัฒนาอาชีพในเขตอำเภอปง กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริมมากที่สุด คือเรื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน รองลงมาเป็นการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน ในเขตอำเภอจุน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุน ส่งเสริมมากที่สุด คือเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมาเป็นเรื่อง การสอนปฏิบัติธรรม ในเขตอำเภอเชียงม่วน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริมมากที่สุด คือเรื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาชุมชน, สอนอักษรธรรมล้านนา, สอนดนตรีพื้นบ้าน ในเขตอำเภอเชียงคำ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริมมากที่สุด คือเรื่อง ช่วยเหลือด้านการศึกษาและศูนย์กีฬาชุมชน รองลงมาได้แก่ เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา ในเขตอำเภอดอกคำใต้ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุน ส่งเสริมมากที่สุด คือ เรื่อง การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมา คือเรื่อง การสอนปฏิบัติธรรม ในเขตอำเภอแม่ใจ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด มีการสนับสนุนส่งเสริมมากที่สุด คือ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน และ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รองลงมาคือ การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
๖. งบประมาณ/ทุนที่เริ่มดำเนินการ									
ก่อตั้งได้มาจาก									
-สมาชิกกองทุน	-	๕	๘	๓	๑๐	๓	๕	๓๔	๔๕.๓๓
-วัด	-	๔	๔	๑	๗	-	๑	๑๗	๒๒.๖๗
-พระสงฆ์	-	๑	๒	-	-	๔	๑	๘	๑๐.๖๗
-การบริจาค	-	-	๓	-	๓	๑	๑	๘	๑๐.๖๗
-หน่วยงานราชการ	-	-	๑	-	๔	-	๑	๖	๘.๐๐
-หน่วยงานเอกชน	-	-	๔	-	๒	-	๒	๘	๑๐.๖๗
-เงินกู้จากธนาคาร	-	-	-	-	๑	-	-	๑	๑.๓๓
-สหกรณ์	-	-	๑	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
๗. วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกองทุน									
-เพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชน	๗	๕	๓	๒	-	-	๒	๑๙	๒๕.๓๓
-เพื่อส่งเสริมการศึกษาในชุมชน	๖	๖	-	-	๑	๓	๑	๑๗	๒๒.๖๗
-เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ผู้ประสบ	๔	๒	๑	-	๒	๔	๓	๑๖	๒๑.๓๓
ความเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน									
-พัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	๓	๒	-	-	-	-	-	๕	๖.๖๗
และสิ่งแวดล้อมในชุมชน									
-เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ใน	๒	๔	๓	๒	๑๓	-	๑	๒๕	๓๓.๓๓
หมู่บ้าน/ชุมชน									
-เพื่อพัฒนาสาธารณประโยชน์ในชุมชน	-	๒	๑	-	-	-	๑	๔	๕.๓๓
-ส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน	-	๓	-	-	-	-	-	๓	๔.๐๐
๘. วัตถุประสงค์รองในการจัดตั้งกองทุน									
-เป็นแหล่งเงินกู้ให้แก่สมาชิก	๕	๖	๗	๔	๑๑	๓	๔	๔๐	๕๓.๓๓
-ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเดือดร้อน	๓	๔	๕	-	๓	๔	๒	๒๑	๒๘.๐๐
ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน									
-ส่งเสริมการศึกษาในชุมชน	๑	๑	๔	-	๒	๓	๔	๑๖	๑๔.๖๗
-ส่งเสริมการกีฬาในชุมชน	-	-	๒	-	๔	๓	๔	๙	๑๒.๐๐

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
-พัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติและ									
สิ่งแวดล้อมในชุมชน	-	๑	๒	-	-	๔	-	๗	๙.๓๓
-ส่งเสริมการออมทรัพย์	๒	๓	๖	-	-	๔	๖	๒๑	๒๘.๐๐
-ส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน	๔	-	๕	-	๒	-	-	๑๑	๑๔.๖๗
-ส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน	๗	๒	๒	-	๒	-	๓	๑๖	๒๑.๓๓
-พัฒนาวัด	๑	๓	-	-	๗	-	๑	๑๒	๑๖.๐๐
๕. กองทุนนี้มีเป้าหมายการให้บริการ									
ชุมชนแก่กลุ่มเป้าหมาย									
-สมาชิกเท่านั้น	๔	๖	๖	๔	๑๔	๔	๕	๔๓	๕๗.๓๓
-ประชาชนทั่วไป	๖	๓	๒	-	๒	๓	๒	๑๘	๒๔.๐๐
-อื่น ๆ	-	๑	-	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
๑๐. ยอดเงินกองทุนปัจจุบันมีประมาณ									
-ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒	๑๐	๑	-	๖	๕	๑	๒๕	๓๓.๓๓
-๒๐๐,๐๐๑-๖๐๐,๐๐๐ บาท	๔	-	๔	๒	๓	๑	๒	๑๖	๒๑.๓๓
-๖๐๐,๐๐๑-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑	-	๓	๒	๒	-	๑	๙	๑๒.๐๐
-๑,๐๐๐,๐๐๑-๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑	-	-	-	๕	-	๒	๘	๑๐.๖๗
-๕,๐๐๐,๐๐๑-๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท	-	-	-	-	-	-	๑	๑	๑.๓๓
-๑๐ ล้านบาทขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	๑	-	๑	๑.๓๓
๑๑. สภาพการบริหารเงินกองทุนปัจจุบัน									
-มีความคล่องตัว	๗	๗	๘	๔	๑๐	๖	๕	๔๗	๖๒.๖๗
-ไม่คล่องตัว	๑	๓	-	-	๖	๑	๒	๑๖	๒๑.๓๓
๑๒. กองทุนมีการระดมทุนเพิ่มเติมหรือไม่									
-ไม่มี	-	-	-	-	-	๔	-	๔	๕.๓๓
-กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา	๓	๕	๑	๔	๔	๒	๒	๒๑	๒๗.๓๓
-มี	๕	๑	-	-	๑๒	๑	๕	๒๕	๓๓.๓๓

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๕	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
๑๓. ท่านคิดว่าการดำเนินงานของกองทุนนี้									
ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์									
-ไม่ประสบความสำเร็จ	-	๑	-	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
-ประสบความสำเร็จน้อย	-	๔	-	๑	๔	-	-	๙	๑๒.๐๐
-ประสบความสำเร็จปานกลาง	๓	๕	๕	๓	๑๐	๔	๒	๓๒	๔๒.๖๗
-ประสบความสำเร็จมาก	๕	-	๑	-	๒	๒	๒	๑๒	๑๖.๐๐
-ประสบความสำเร็จมากที่สุด	-	-	๒	-	-	๑	๓	๖	๘.๐๐
๑๔. มีการประชุมสมาชิกกองทุน (เฉลี่ย/ปี)									
-ไม่มีเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-๑-๒ ครั้ง	๖	-	๓	๔	๖	๑	๔	๒๗	๓๖.๐๐
-๓-๔ ครั้ง	-	๑	๑	-	๒	๓	๒	๙	๑๒.๐๐
-๕-๖ ครั้ง	-	๒	-	-	๔	๑	๑	๘	๑๐.๖๗
-มากกว่า ๖ ครั้ง	๑	๖	๔	-	๒	๒	-	๑๖	๒๑.๓๓
๑๕. การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน									
-ไม่มีเลย	๑	-	-	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
-๑-๒ ครั้ง	๒	-	๔	๔	๓	๑	๒	๑๖	๒๑.๓๓
-๓-๔ ครั้ง	๔	๑	-	-	๒	๒	๒	๑๑	๑๔.๖๗
-๕-๖ ครั้ง	-	๒	-	-	๖	๑	๓	๑๔	๑๘.๖๗
-มากกว่า ๖ ครั้ง	-	๖	๔	-	๓	๓	-	๑๗	๒๒.๖๗
๑๖. กองทุนมีระเบียบกฎเกณฑ์หรือไม่									
-ไม่มี	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-มี	-	๑๐	๖	๔	๑๖	๖	๖	๕๒	๖๙.๓๓
ระเบียบกองทุนเกิดขึ้นโดย									
-สมาชิก	๔	๖	๖	๒	๑๐	-	๓	๓๔	๔๕.๓๓
-ประชาชนทั่วไป	-	-	๔	-	๖	๒	-	๑๒	๑๖.๐๐
-คณะกรรมการ	๑	-	-	๒	-	๓	๔	๑๐	๑๓.๓๓
-พระสงฆ์	๓	๒	๑	-	-	๒	-	๘	๑๐.๖๗

จากตารางที่ ๑๑ พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนในจังหวัดพะเยาต่อข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนชุมชน จำนวน ๗๕ ทุน/วัด/คน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน มีส่วนร่วมการเป็นกรรมการกองทุน จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘ รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุน จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ ระยะเวลาในการก่อตั้งกองทุน ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๕-๖ ปี และ ๗-๘ ปี จำนวน อย่างละ ๑๓ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ ทั้งสองระดับ รองลงมาอยู่ในระหว่าง ๓-๔ ปี จำนวน ๑๑ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๖ ที่ตั้งกองทุน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณของวัด จำนวน ๒๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ รองลงมาตั้งอยู่บริเวณบ้านของคณะกรรมการกองทุน จำนวน ๑๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ ผู้ริเริ่ม ที่ก่อตั้งกองทุน ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน ๑๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ รองลงมาเป็นพระสงฆ์ จำนวน ๑๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกองทุน ส่วนใหญ่เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ในหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน ๒๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ รองลงมามีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชน จำนวน ๑๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ วัตถุประสงค์รองในการจัดตั้งกองทุน ส่วนใหญ่จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งเงินกู้ให้แก่สมาชิก จำนวน ๔๐ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ รองลงมามีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน และส่งเสริมการออมทรัพย์ จำนวนอย่างละ ๒๑ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ทั้งสองกรณี กองทุนส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการให้บริการแก่สมาชิกเท่านั้น จำนวน ๔๓ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๓ รองลงมาให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๘ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๔ ยอดเงินกองทุนในปัจจุบันมีประมาณ ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ รองลงมา มีจำนวนเงินอยู่ประมาณ ๒๐๐,๐๐๑-๖๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๓ สภาพการบริหารเงินกองทุนปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความคล่องตัว จำนวน ๔๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖๖ และไม่มีความคล่องตัว จำนวน ๑๓ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ กองทุนมีการระดมทุนเพิ่มเติม ส่วนใหญ่กำลังพิจารณาการระดมทุนเพิ่มเติม จำนวน ๒๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ได้มีการระดมทุนเพิ่มเติม จำนวน ๒๔ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๒ การดำเนินงานของกองทุน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากองทุนประสบผลสำเร็จ ปานกลาง จำนวน ๓๒ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๖๖ รองลงมาประสบความสำเร็จมาก จำนวน ๑๒ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ การประชุมสมาชิกกองทุน (โดยเฉลี่ยต่อปี) ส่วนใหญ่มีการประชุม ประชุมโดยเฉลี่ย ๑-๒ ครั้งต่อปี จำนวน ๒๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ รองลงมา มีการประชุมมากกว่า ๖ ครั้ง ต่อปี จำนวน ๑๖ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๓ กองทุน มีระเบียบกฎเกณฑ์ จำนวน ๕๒ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๓๓ ส่วนใหญ่ระเบียบกองทุนเกิดขึ้นโดยสมาชิกจำนวน ๓๔ กองทุน คิดเป็น

ร้อยละ ๔๕.๓๓ รองลงมาเกิดขึ้นโดยประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ คณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างมาก จำนวน ๒๖ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๖ รองลงมามีความคิดเห็นว่า กองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกมากที่สุด จำนวน ๑๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ คณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กองทุนสามารถดำเนินการได้ต่อไป จำนวน ๕๔ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๗๒ รองลงมามีความคิดไม่แน่ใจในการดำเนินงานของกองทุน จำนวน ๖ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๘ การติดตามประเมินผลเมื่อสิ้นปี ส่วนใหญ่มีการติดตามโดย กรรมการกองทุน จำนวน ๕๔ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๗๒ และรองลงมามีการติดตามประเมินผลโดยสมาชิกกองทุน จำนวน ๒๗ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๖

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์กลุ่มประชากรที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา (ตารางที่ ๑๒-ตารางที่ ๑๖)

ตารางที่ ๑๒

แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม n=๗๕	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ		
๑.เพศ									
-ชาย	๑๗	๑๐	๒	๔	๑๕	๑๐	๗	๖๕	๘๖.๖๗
-หญิง	๓	-	๖	-	๑	-	-	๑๐	๑๓.๓๓
๒.อายุ									
๑๘-๓๐ ปี	๒	-	๑	-	๓	-	๔	๑๐	๑๓.๓๓
๓๑-๔๐ ปี	๔	๑	๑	๑	๕	๑	-	๑๓	๑๗.๓๓
๔๑-๖๐ ปี	๕	๖	๕	๓	๖	๖	๑	๓๖	๔๘.๐๐
๖๐ ปีขึ้นไป	๕	๓	๖	-	๒	๓	๒	๑๖	๒๑.๓๓
๓.ระดับการศึกษา									
-ประถมศึกษา	๑๑	๗	๗	๒	๘	๗	๓	๔๕	๖๐.๐๐
-มัธยมศึกษา	๕	๓	๑	๒	๕	๑	๒	๑๙	๒๕.๓๓
-อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๒	-	-	-	-	๒	๑	๕	๖.๖๗
-ปริญญาตรี	๒	-	-	-	๓	-	๑	๖	๘.๐๐
-ปริญญาโท	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงาน									
ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน									
-บรรพชิต(นักบวช)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-ครู-อาจารย์	๓	-	-	-	๒	๑	๑	๗	๙.๓๓
-ธุรกิจส่วนตัว	๕	๔	-	๑	๒	๒	-	๑๔	๑๘.๖๗
-รับจ้าง	๔	๑	-	-	๘	-	๓	๑๖	๒๑.๓๓
-เกษตรกร	๘	๕	๖	๓	๔	๗	๓	๓๖	๔๘.๐๐
-อื่น ๆ	-	-	๒	-	-	-	-	๒	๒.๖๗
๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ									
ผู้ตอบแบบสอบถาม									
-ไม่มีรายได้	-	-	๑	-	-	-	-	๑	๑.๓๓
-ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๕	๑	๓	๑	๒	๔	๕	๒๕	๓๓.๓๓
-๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท	๒	๗	๔	๒	๘	๓	๑	๒๗	๓๖.๐๐
-๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๖	๒	-	๑	๒	๓	๑	๑๕	๒๐.๐๐
-๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑	-	-	-	๔	-	-	๗	๙.๓๓

จากตารางที่ ๑๒ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อยู่ในเขต
รับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา จำนวน ๓๕ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายทั้งหมด จำนวน ๖๕ คน
คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๖ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ อายุผู้ตอบ
แบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘ รองลงมา
อยู่ในระหว่างอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๓

ระดับการศึกษาของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษา
ประถมศึกษา จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ รองลงมาอยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา
จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓

อาชีพหลัก/ลักษณะงานของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรวม จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘ รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๖ คน
คิด เป็นร้อยละ ๒๑.๓๓

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย
อยู่ในระหว่าง ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ รองลงมาไม่มีรายได้
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓

ตารางที่ ๑๓

แสดงข้อมูลประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับวัดในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม n=๗๕	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ป่า	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ		
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับวัดในด้านใด									
-เป็นสมาชิกกองทุนที่วัดดำเนินการ	๑๘	๒	-	๑	๓	-	-	๒๔	๓๒.๐๐
-สนับสนุนปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมของวัด	๑๗	๕	๔	๒	๗	๒	-	๒๖	๓๔.๖๖
-ร่วมเป็นคณะกรรมการวัด	๘	๒	๓	-	๕	๖	-	๒๘	๓๗.๓๓
-ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมช่วยเหลือตามสมควร	๑๒	๘	๔	๑	๘	๔	-	๓๗	๔๙.๓๓
-ไม่มี	-	-	-	-	-	๘	-	๘	๑๐.๖๖
-อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ ๑๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา ในการมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมกับวัด ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือตามสมควรกับวัด จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๓ รองลงมา มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการกองทุนที่วัดดำเนินการ จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓ และสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมของวัด จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๖

ตารางที่ ๑๔

แสดงข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดพะเยา (n=๓๕)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗			
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	รวม	รวม	คิดเห็น
๑.กองทุนออมทรัพย์	๒,๘๕	๒,๕๐	๓,๑๖	๒,๒๕	๒,๖๓	๒,๘๐	๓,๕๗	๒,๘๒	๐,๘๕	กลาง
๒.กองทุนส่งเสริมอาชีพ	๒,๓๐	๑,๔๐	๓,๑๖	๒,๒๕	๒,๓๘	๓,๐๐	๑,๕๗	๒,๓๗	๑,๖๗	กลาง
๓.กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/การศึกษา ฯลฯ)	๓,๒๕	๑,๓๐	๒,๒๘	๒,๒๕	๓,๓๑	๒,๖๐	๓,๔๒	๒,๖๕	๑,๑๒	กลาง
๔.การจัดงานรื่นเริง	๒,๔๐	๑,๖๐	๒,๒๘	๒,๐๐	๒,๓๘	๒,๔๐	๒,๑๔	๒,๑๗	๑,๔๗	กลาง
๕.สถานที่จัดงานศพ	๓,๐๐	๒,๑๐	๑,๗๕	๒,๗๕	๒,๔๔	๓,๑๐	๒,๗๑	๒,๕๕	๐,๕๖	กลาง
๖.สถานที่นัดพบ/ประชุม	๓,๕๐	๑,๓๐	๓,๒๘	๓,๒๕	๓,๕๔	๓,๖๐	๒,๑๔	๓,๑๒	๑,๑๒	มาก
๗.แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน	๓,๘๐	๓,๓๐	๓,๒๘	๔,๐๐	๓,๑๕	๓,๕๐	๓,๗๑	๓,๕๔	๑,๕๐	มาก
๘.แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	๒,๗๕	๒,๒๐	๒,๗๕	๑,๗๕	๒,๔๔	๒,๕๐	๒,๗๑	๒,๕๐	๐,๘๐	กลาง
๙.ศูนย์พัฒนาอาชีพผู้ยากไร้	๒,๖๐	๑,๔๐	๓,๑๓	๒,๕๐	๒,๓๘	๒,๕๐	๒,๗๑	๒,๔๖	๑,๓๗	กลาง
๑๐.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	๒,๕๐	๑,๖๐	๓,๐๐	๓,๒๕	๑,๘๑	๓,๔๐	๓,๕๗	๒,๗๕	๑,๔๗	กลาง
๑๑.สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม	๒,๕๐	๓,๕๐	๑,๒๕	๒,๐๐	๒,๕๐	๒,๓๐	๒,๒๘	๒,๓๓	๑,๑๔	กลาง
๑๒.อบรมอาชีพระยะสั้น	๒,๕๐	๒,๑๐	๒,๓๘	๒,๓๘	๒,๐๖	๒,๔๐	๑,๕๗	๒,๒๖	๐,๗๕	กลาง
๑๓.สนับสนุนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ	๒,๓๐	๑,๕๐	๒,๖๓	๒,๒๕	๒,๖๕	๑,๘๐	๑,๑๔	๒,๑๐	๑,๑๒	กลาง
๑๔.ให้ทุนการศึกษา	๒,๒๕	๑,๕๐	๓,๓๘	๓,๐๐	๓,๒๕	๒,๑๐	๒,๔๒	๒,๖๑	๐,๘๒	กลาง
๑๕.สถานปฏิบัติธรรม	๒,๘๕	๑,๔๐	๔,๐๐	๑,๗๕	๒,๕๐	๒,๕๐	๒,๔๒	๒,๕๕	๑,๖๗	กลาง
๑๖.สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	๒,๒๕	๒,๓๐	๒,๗๕	๒,๐๐	๑,๘๑	๒,๑๐	๒,๑๔	๒,๑๕	๐,๕๕	กลาง
๑๗.แหล่งท่องเที่ยว	๒,๓๐	๑,๓๐	๑,๒๘	๒,๐๐	๑,๗๕	๑,๗๐	๑,๔๒	๑,๖๘	๒,๑๒	น้อย
รวมเฉลี่ย	๒,๗๕	๑,๕๕	๒,๖๕	๒,๔๕	๒,๕๖	๒,๖๕	๒,๔๕	๒,๕๑	๑,๒๕	กลาง

จากตารางที่ ๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด แสดในจังหวัดพะเยา ในกิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน

ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒ เรื่อง คือ แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓,๕๔$) และเรื่อง สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓,๑๒$)

นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กองทุนออมทรัพย์ กองทุนส่งเสริม กองทุนสงเคราะห์ การจัดงานรื่นเริง สถานที่จัดงานศพ แหล่งเงินทุนหมุนเวียน ศูนย์พัฒนาอาชีพ ผู้ยากไร้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม การฝึกอบรม อาชีพพระยะสัน สนับสนุนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ทุนการศึกษา สถานที่ปฏิบัติธรรมและ สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเป็นรายอำเภอ พบว่า ประชาชนในเขต รับผิดชอบของวัดในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นในระดับมากอยู่ ๓ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ สถานที่ที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๖$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๘๐$) และกองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๒๕$) ในเขตอำเภอปง มีความคิดเห็นในระดับมากอยู่ ๒ เรื่อง คือ สถาบันการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ($\bar{X}=๓.๕๐$) และแหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๓๐$) ในเขตอำเภอจุน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ สถานที่ปฏิบัติธรรม ($\bar{X}=๔.๐๐$) ให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๓๘$) สถานที่จัดงานศพ, แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๒๘$) กองทุนออมทรัพย์, กองทุนส่งเสริมอาชีพ ($\bar{X}=๓.๑๖$) และศูนย์พัฒนาอาชีพผู้ยากไร้ ($\bar{X}=๓.๑๓$) ในเขตอำเภอเชียงม่วน มีความคิดเห็นในระดับมาก ๓ เรื่อง คือ แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๔.๐๐$) และสถานที่ประชุมสถานที่นัดพบ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ($\bar{X}=๓.๒๕$) ในเขตอำเภอเชียงคำ มีความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน ๔ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๕๔$) กองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๓๑$) ให้ทุนการศึกษา ($\bar{X}=๓.๒๕$) และแหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๑๕$) ในเขตอำเภอดอกคำใต้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๔ เรื่อง คือ สถานที่นัดพบ/สถานที่ประชุม ($\bar{X}=๓.๖๐$) แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๕๐$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ($\bar{X}=๓.๔๐$) และการจัดงานรื่นเริง ($\bar{X}=๓.๑๐$) และในส่วนของอำเภอแม่ใจ ประชาชนในเขตรับผิดชอบของวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มี ๔ เรื่อง คือ แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=๓.๗๑$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน, กองทุนออมทรัพย์ ($\bar{X}=๓.๕๗$) และกองทุนสงเคราะห์ ($\bar{X}=๓.๔๒$)

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน							รวม	ร้อยละ
	n=๒๐	n=๑๐	n=๘	n=๔	n=๑๖	n=๑๐	n=๗		
	อ.เมืองพะเยา	อ.ปง	อ.จุน	อ.เชียงม่วน	อ.เชียงคำ	อ.ดอกคำใต้	อ.แม่ใจ	n=๗๕	
๓. ท่านคิดว่ากองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกหรือชุมชน มากน้อยเพียงใด									
-น้อยที่สุด	-	-	-	-	๔	-	-	๔	๕.๓๓
-น้อย	๖	๒	-	๑	๒	๒	-	๑๓	๑๗.๓๓
-ปานกลาง	๕	๔	-	-	๘	-	-	๑๗	๒๒.๖๖
-มาก	๓	๓	๕	๓	๑	๖	๓	๒๕	๓๓.๓๓
-มากที่สุด	๒	๑	๓	-	๑	๒	๔	๑๓	๑๗.๓๓
๔. ท่านคิดว่ากองทุนนี้สามารถดำเนินการในปีต่อ ๆ ไปได้หรือไม่									
-ดำเนินการต่อไปได้	๑๕	๖	๘	๓	๕	๗	๗	๕๕	๗๓.๓๓
-ดำเนินการต่อไปไม่ได้	๓	-	-	-	-	-	-	๓	๔.๐๐
-ไม่แน่ใจ	๒	๔	-	๑	๑	๓	-	๑๒	๑๖.๐๐

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยาเกี่ยวกับกิจกรรมกองทุน และการศึกษาที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชน ส่วนใหญ่วัดของผู้ตอบแบบสอบถาม มีกองทุนตั้งอยู่ จำนวน ๔๘ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๖๔ เป็นวัดที่ไม่มีกองทุนตั้งอยู่ จำนวน ๒๐ วัด คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖ กองทุนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จปานกลาง จำนวน ๓๔ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๓ รองลงมากองทุนมีความประสบความสำเร็จมาก จำนวน ๑๑ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๖ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกองทุนที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วม จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๖ และไม่เป็นสมาชิกกองทุน จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นในเรื่องที่กองทุนมีประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน ๒๔ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง จำนวน ๒๘ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กองทุนสามารถดำเนินการได้ต่อไป จำนวน ๕๕ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๓ รองลงมา มีความไม่แน่ใจในการดำเนินงานต่อไป จำนวน ๑๒ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐

จากตารางที่ ๑๖ พบว่า ข้อมูลประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา เกี่ยวกับกิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ได้มีการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ พระสงฆ์/วัด มีการส่งเสริมสนับสนุนจำนวน ๖๗ วัด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๓ และไม่มีการสนับสนุน จำนวน ๘ วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๖ ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนด้านการเทศน์มหาชาติที่บ้าน จำนวน ๔๗ วัด คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖๖ รองลงมา มีการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาอาชีพ จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๖ และอันดับที่ ๓ ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนการสอนปฏิบัติธรรม อบรมวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายอำเภอแล้ว พบว่า ในเขตอำเภอเมือง กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ได้มีการสนับสนุน ส่งเสริม การศึกษามากที่สุด คือ การเทศน์มหาชาติที่บ้าน รองลงมา คือ เป็นศูนย์ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน ในเขตอำเภอปง กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ การเทศน์มหาชาติที่บ้าน รองลงมา คือ การเปิดสอนอักษรธรรมล้านนา ในเขตอำเภอจุน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ การเทศน์มหาชาติที่บ้าน รองลงมาเป็นการสอนปฏิบัติธรรมกรรมฐาน ในเขตอำเภอเชียงม่วน กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน, ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ, แหล่งวิทยากรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ, เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา ในเขตอำเภอเชียงคำ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ การเทศน์มหาชาติที่บ้าน, มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา รองลงมา คือ เป็นศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ และเปิดสอนอักษรธรรมล้านนา ในเขตอำเภอดอกคำใต้ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ การสอนปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน รองลงมา คือ การเทศน์มหาชาติที่บ้าน ในเขตอำเภอแม่ใจ กิจกรรมที่พระสงฆ์/วัด ให้การสนับสนุน คือ เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ รองลงมาเป็นการเทศน์มหาชาติที่บ้าน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สรุป

๕.๑ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

เพื่อศึกษาศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนา ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

เพื่อศึกษารูปแบบการช่วยเหลือขององค์กรพุทธศาสนา ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

เพื่อศึกษารูปแบบของกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ที่มีองค์กรพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อศึกษาประเมินผลสภาพการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนา ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๕.๒ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานโยบายและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนา ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดของการศึกษา ดังนี้

๕.๒.๑ การศึกษาสภาพการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือจัดตั้งระบบการพัฒนาชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน) ของแต่ละชุมชนในจังหวัดพะเยา

๕.๒.๒ สิ่งที่ทำการศึกษาประกอบด้วย

๑. ด้านสภาพแวดล้อมขององค์กรพุทธศาสนาในชุมชนจังหวัดพะเยา

๒. ด้านปัจจัยนำเข้าหรือตัวป้อน สภาพการดำเนินงานการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๓. ด้านกระบวนการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๔. ด้านผลผลิตของการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๕. ด้านผลกระทบ ผลต่อเนื่องของการช่วยเหลือและการพัฒนาขององค์กรพุทธศาสนาในชุมชนจังหวัดพะเยา

๕.๓ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการประเมิน ประกอบด้วย

๕.๓.๑ กลุ่มเจ้าอาวาสวัดในจังหวัดพะเยา จำนวน ๑๕ รูป

๕.๓.๒ กลุ่มคณะกรรมการวัด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดพะเยา จำนวน ๑๕ คน

๕.๓.๓ กลุ่มประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในจังหวัดพะเยา จำนวน ๑๕ คน
ระเบียบวิธีการศึกษาผลสภาพการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาผลสภาพการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในจังหวัดพะเยา ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบจงใจ (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

๑. กลุ่มตัวอย่าง

๑. กลุ่มเจ้าคณะอำเภอ, เจ้าคณะตำบล, เจ้าอาวาส ในจังหวัดพะเยา จำนวน ๑ อำเภอ จำนวน ๑๕ รูป แยกเป็นอำเภอเมือง จำนวน ๒๐ รูป/วัด อำเภอปง จำนวน ๑๐ รูป/วัด อำเภอจุน จำนวน ๘ รูป/วัด อำเภอเชียงม่วน จำนวน ๔ รูป/วัด อำเภอเชียงคำ จำนวน ๑๖ รูป/วัด อำเภอดอกคำใต้ จำนวน ๑๐ รูป/วัด อำเภอแม่ใจ จำนวน ๗ รูป/วัด

๒. กลุ่มคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ในเขตจังหวัดพะเยา จำนวน ๑ อำเภอ จำนวน ๑๕ คน อำเภอเมือง จำนวน ๒๐ คน อำเภอปง จำนวน ๑๐ คน อำเภอจุน จำนวน ๘ คน อำเภอเชียงม่วน จำนวน ๔ คน อำเภอเชียงคำ จำนวน ๑๖ คน อำเภอดอกคำใต้ จำนวน ๑๐ คน อำเภอแม่ใจ จำนวน ๗ คน

๓. กลุ่มประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด ในจังหวัดพะเยา จำนวน ๑ อำเภอ จำนวน ๑๕ คน อำเภอเมือง จำนวน ๒๐ คน อำเภอปง จำนวน ๑๐ คน อำเภอจุน จำนวน ๘ คน อำเภอเชียงม่วน จำนวน ๔ คน อำเภอเชียงคำ จำนวน ๑๖ คน อำเภอดอกคำใต้ จำนวน ๑๐ คน อำเภอแม่ใจ จำนวน ๗ คน

๕.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย

๕.๔.๑ ตัวผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ คณะผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการด้านต่าง ๆ

๕.๔.๒ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scaly) ๕ ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งผู้ประเมินสร้างขึ้น

๕.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

๕.๕.๑ ข้อมูลความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างเจ้าอาวาส, เจ้าคณะตำบล, เจ้าคณะอำเภอ, ในจังหวัดพะเยา พร้อมทั้งขอรับคืน เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ

๕.๕.๒ ข้อมูลความคิดเห็นของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมโดยการทำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ในจังหวัดพะเยา จำนวน ๗ อำเภอด้วยตนเอง พร้อมทั้งขอรับคืน เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ

๕.๕.๓ ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด ในจังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปแจกให้กับกลุ่มประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด ในจังหวัดพะเยา จำนวน ๗ อำเภอ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งขอรับคืนเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ

๕.๕.๔ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเชิงคุณภาพที่มีต่อสภาพการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในชุมชน ในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและพัฒนาชุมชน ของกลุ่มคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนด้วยตนเอง โดยที่จัดทำแบบสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพตามประเด็นหลัก ๆ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

๕.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๕.๖.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๕.๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามสรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษายาบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนา กกับการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ที่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมีมุ่งประเมินด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบของชุมชนที่องค์กรพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้อง ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า

ข้อมูลเบื้องต้นในสภาพรวมของเจ้าอาวาสวัด เป็นชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี รองลงมาอายุอยู่ในระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จระดับมัธยมศึกษา รองลงมาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพหลักเป็นบรรพชิต คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของเจ้าอาวาสวัด ส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน รองลงมา มีรายได้ประมาณ ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อเดือน

ในส่วนของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุนในภาพรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี รองลงมาอายุอยู่ในระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จระดับประถมศึกษา รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๖๐ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน รองลงมา มีรายได้อยู่ในระหว่าง ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน

ในส่วนของผู้ประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี รองลงมา มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือทำกิจกรรมกับทางวัดตามสมควร รองลงมามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการวัด

ผลการศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ได้ทำการสรุปตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

๑. ด้านสถานะแวดล้อม พบว่า ด้านองค์กรของพุทธศาสนาในระดับชุมชนหรือวัด ที่มีพระสงฆ์เข้าไปร่วมมีบทบาทในชุมชน ส่วนใหญ่วัดตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) รองลงมาอยู่ในเทศบาลตำบล จำนวนสมาชิกในวัด ส่วนใหญ่มีประมาณ ๑-๕ รูป รองลงมา มีประมาณ ๑๐-๑๕ รูป ขนาดพื้นที่วัด ส่วนใหญ่มีพื้นที่ระหว่าง ๑-๕ ไร่ รองลงมา มีเนื้อที่ประมาณ ๖-๑๐ ไร่ อายุของวัด (โดยประมาณ) ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๕๐ ปีขึ้นไป การคมนาคมระหว่างวัดกับชุมชน ส่วนใหญ่สะดวก จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด (โดยประมาณ) ส่วนใหญ่มากกว่า ๖๑ ครัวเรือนขึ้นไป

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า ขององค์กรพุทธในการช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้านองค์กรพุทธศาสนาหรือวัด ส่วนใหญ่มีการให้บริการกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องดังที่มีผู้ได้กล่าวไว้ว่า “วัดเป็นสถานที่ดำเนินกิจการในหมู่บ้านของพระสงฆ์ วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นที่รวมจิตใจของประชาชน ทำหน้าที่ทั้งทางศาสนา ทางการศึกษา ทางวัฒนธรรม และทางสังคมโดยตรงมีบทบาท เช่น เป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรมและเป็นสถานที่ศึกษา เป็นสถานสงเคราะห์ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงเป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกัน เมื่อมีงานที่วัดหรือยืมไปใช้เมื่อตนมีงาน”^๑ ในส่วนของจังหวัดพะเยาก็เช่นกัน วัดได้มีการให้บริการกับชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็น อุปกรณ์ทางพิธีกรรมหรือเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โต๊ะหมู่บูชา/พระพุทธรูป, เต็นท์, เครื่องขยายเสียง/ลำโพง อุปกรณ์ไฟฟ้า และเครื่องครัวเรือน เป็นต้น ในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองทางองค์กรพุทธศาสนาของจังหวัดพะเยาก็ได้มีส่วนร่วมกับทางชุมชนในการที่จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน ดังที่มีผู้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยาว่า “การประหยัด เป็นธรรมที่จำเป็นที่สุด เพราะการประหยัดจะเกิดขึ้นต้องมาการบังคับตนเอง และวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุนก็เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านวัดในการออมทรัพย์ในระบบกลุ่ม รู้จักประหยัด ช่วยเหลือทุนในการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน”^๒ เป็นต้น ในภาพรวมแล้ววัดในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ได้มีการจัดตั้งกองทุน คิดเป็นร้อยละ ๘๐ แบ่งจำแนกเป็นกองทุนประเภทออมทรัพย์ ที่มีจำนวน ๑ กองทุน รองลงมา มีจำนวน ๓ กองทุน กองทุนประเภทส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๑ กองทุน รองลงมา มีจำนวน ๒ กองทุน

^๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๔๕

^๒ พระสุธรรมมุนี, กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา, ๒๕๔๔, ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา.

และกองทุนประเภทสงเคราะห์ แบ่งเป็น กองทุนฌาปนกิจ จำนวน ๓ กองทุน กองทุนการศึกษา จำนวน ๑ กองทุน กองทุนคำรักษาพยาบาล จำนวน ๑ กองทุน ในด้านการริเริ่ม รองลงมาเป็น พระสงฆ์ งบประมาณในการริเริ่มก็ตั้งกองทุน ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกในชุมชน รองลงมาจากทางวัด

วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกองทุน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ในหมู่บ้านและชุมชน รองลงมาเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชน สำหรับวัตถุประสงค์รองในการจัดตั้งกองทุน ส่วนใหญ่เพื่อเป็นแหล่งเงินกู้แก่สมาชิก รองลงมาเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เป้าหมายของการบริการของกองทุน ส่วนใหญ่เพื่อบริการแก่สมาชิกทั่วไป รองลงมาเพื่อประชาชนทั่วไป

๓. ด้านกระบวนการดำเนินงาน ขององค์กรพุทธศาสนาในการพัฒนาชุมชน ในส่วนเจ้าอาวาส ส่วนใหญ่มีการสนับสนุนการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖๖ เมื่อจำแนกส่วนใหญ่เป็นการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมาเป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ สอนปฏิบัติธรรมกรรมฐาน เมื่อพิจารณารายละเอียดในด้านความคิดเห็นเจ้าอาวาสในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอเมืองพระสงฆ์สนับสนุนเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน อำเภอปง มีการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน อำเภอจุน มีการเน้นเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐานและฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น อำเภอเชียงม่วน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ เปิดสอนธรรมล้านนาและ สอนดนตรีพื้นบ้าน อำเภอเชียงคำ ส่วนใหญ่เน้นเรื่องมูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา รองลงมา ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน อำเภอคอกคำใต้ มีการส่งเสริมในเรื่องเทศน์ธรรมมหาชาติ รองลงมาเป็นการส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน อำเภอแม่ใจ ส่วนใหญ่เน้นเรื่องการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ รองลงมาเป็นการเทศน์มหาชาติพื้นบ้านและเปิดสอนอักษรธรรมล้านนา

ในส่วนของคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน มีความคิดเห็นด้านการดำเนินงานการของวัดว่า ส่วนใหญ่มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ส่งเสริม ในเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมาเป็นศูนย์พัฒนาด้านเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ทั้งสองเรื่อง เมื่อจะแยกเป็นรายอำเภอในส่วนคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน พบว่า ทางองค์กรพุทธศาสนาในอำเภอเมือง ส่วนใหญ่สนับสนุนเรื่อง การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมาเป็นการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นและศูนย์พัฒนาอาชีพ อำเภอปง ส่วนใหญ่สนับสนุนเรื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน อำเภอจุน ส่วนใหญ่สนับสนุนในเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน และการสอนปฏิบัติธรรมกรรมฐาน อำเภอเชียงม่วน ส่วนใหญ่สนับสนุนในเรื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์กีฬาชุมชน,

สอนอักษรธรรมล้านนาและสอนคนตรีพื้นบ้าน อำเภอเชียงคำ ส่วนใหญ่สนับสนุนในเรื่อง ช่วยเหลือ ด้านการศึกษาและศูนย์กีฬาชุมชน เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา อำเภอดอกคำใต้ สนับสนุนเรื่อง การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน การสอนปฏิบัติธรรม อำเภอแม่ใจ สนับสนุนเรื่อง เป็นศูนย์พัฒนา เด็กเล็กก่อนวัยเรียน และ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ใน ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัดในเรื่อง การสนับสนุน ขององค์กรทางพุทธศาสนาต่อชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่า วัดได้มีการสนับสนุนการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็น ว่า พระสงฆ์สนับสนุนในเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน รองลงมาเป็นศูนย์ พัฒนาอาชีพ และสอนปฏิบัติธรรม/อบรมวิปัสสนากรรมฐาน เมื่อแยกความเห็นของประชาชน เป็นรายอำเภอ พบว่า พระสงฆ์ให้การสนับสนุนดังนี้ อำเภอเมือง ส่วนใหญ่สนับสนุน การเทศน์ มหาชาติพื้นบ้าน เป็นศูนย์ฝึกอบรมอาชีพพระยะสันและศูนย์พัฒนาอาชีพ อำเภอปง สนับสนุนเรื่อง การเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน และการเปิดสอนอักษรธรรมล้านนา อำเภอจุน สนับสนุนเรื่องการเทศน์ มหาชาติพื้นบ้าน และสอนปฏิบัติธรรมกรรมฐาน อำเภอเชียงม่วน สนับสนุนเรื่องเป็นศูนย์พัฒนา เด็กเล็กก่อนวัยเรียน เป็นศูนย์กีฬาชุมชน/สุขภาพ เป็นแหล่งวิทยากรท้องถิ่นผู้ทรงคุณวุฒิ และเปิด สอนอักษรธรรมล้านนา อำเภอเชียงคำ สนับสนุนเรื่องการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน มูลนิธิช่วยเหลือ ด้านการศึกษา อำเภอดอกคำใต้ สนับสนุนเรื่องการสอนปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน การเทศน์ มหาชาติพื้นบ้าน อำเภอแม่ใจ สนับสนุนเรื่องเป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ และการเทศน์มหาชาติพื้นบ้าน

จะเห็นได้ว่า ถึงอย่างไร วัดหรือองค์กรทางพุทธศาสนา มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา ของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน^๑ และได้มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของวัดและชุมชนว่า การศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ของศาสนากับสังคม โดยเฉพาะสังคมไทยที่การศึกษา สมัยอดีตก็ริเริ่มจากวัดเป็นจุดเริ่มต้นจนมาถึงปัจจุบันที่รัฐมาช่วยสนับสนุนในการศึกษาสถาบัน วัดยังมีส่วนสนับสนุนการศึกษาตลอดมา^๒ ในทางด้านกองทุนที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน ด้าน การดำเนินงานของกองทุน กองทุนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการก่อตั้งกองทุน ระหว่าง ๕-๖ ปี ๗-๘ ปี ทั้งสองระดับ ที่ตั้งกองทุน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณของวัด คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รองลงมาตั้งอยู่บ้าน ของคณะกรรมการกองทุน สภาพการบริหารเงินกองทุนปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความคล่องตัว ยอดเงิน กองทุนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท รองลงมามียอดเงินประมาณ ๒๐๐,๐๐๑-๖๐๐,๐๐๐ บาท การระดมทุนเพิ่มเติมของกองทุน ส่วนใหญ่กำลังมีการพิจารณา

^๑ พระมหาอุทัย ญาณธโร, ศาสนากับการพัฒนาสังคม, (๒๕๓๘), ม.ป.ป. เอกสารอัดสำเนา.

^๒ กรมการศาสนา, พระพุทธศาสนากับการศึกษาของชาติ, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๑),

รองลงมากองทุนมีการระดมทุนเพิ่มเติม การประชุมของสมาชิกกองทุน ส่วนใหญ่มีการประชุม ๑-๒ ครั้งต่อปี รองลงมามีการประชุมมากกว่า ๖ ครั้งต่อปี การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน ส่วนใหญ่มีการประชุมมากกว่า ๖ ครั้งต่อปี รองลงมาการประชุม ๑-๒ ครั้งต่อปี กองทุนส่วนใหญ่มีระเบียบกฎเกณฑ์ ระเบียบส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยสมาชิก กองทุนที่การติดตามประเมินผล ส่วนใหญ่ติดตามโดยกรรมการกองทุน รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุน พระธรรมมุนี กล่าวไว้ว่า การทำงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มีคณะกรรมการกลุ่ม มีการทำงานเป็นระบบ มีสถานที่ทำงาน มีการยอมรับนับถือจากประชาชน โปร่งใสตรวจสอบได้ มีผู้นำตามธรรมชาติ ผลประโยชน์แบ่งกันในกลุ่ม มีสติคิดต่าง ๆ กับสมาชิกชุมชน กลุ่มหรือสมาชิกก็สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

๔. ด้านผลผลิตการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมพัฒนาชุมชน ในจังหวัดพะเยา ในส่วนของเจ้าอาวาสในภาพรวมความพึงพอใจในกิจกรรมที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ชุมชนในจังหวัดพะเยามีความเห็นที่สภาพที่นัดพบที่ประชุม มีความพร้อมในการทำกิจกรรม รองลงมาที่เป็นกองทุนออมทรัพย์ของอำเภอจุน ในด้านความคิดเห็นของคณะกรรมการวัด กรรมการกองทุนเกี่ยวกับกิจกรรมที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีความเห็นที่สภาพที่นัดพบที่ประชุม มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม รองลงมาที่เป็นการสอนปฏิบัติธรรม ในอำเภอจุน กองทุนออมทรัพย์ ในอำเภอเชียงคำ ด้านความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับกองทุนคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเห็นที่กองทุนมีประโยชน์มากสำหรับสมาชิก รองลงมาที่มีความเห็นที่มากที่สุด การดำเนินงานของกองทุนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนใหญ่มีความเห็นที่ มีความประสบความสำเร็จปานกลาง รองลงมาที่มีความเห็นที่ประสบความสำเร็จมาก และกรรมการวัด/กรรมการกองทุน ส่วนใหญ่มีความเห็นที่ กองทุนสามารถดำเนินการต่อไปได้ ในด้านความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด ในกิจกรรมที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน ในภาพรวมพบว่า มีความเห็นในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องของสถานที่นัดพบ/ประชุม รองลงมาเป็นการสอนปฏิบัติธรรม ในอำเภอจุน แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ในอำเภอแม่ใจ และอำเภอเชียงม่วน ส่วนความคิดเห็นด้านกิจกรรมกองทุน ปัจจุบันวัดของประชาชนส่วนใหญ่มีกองทุนดำเนินการอยู่ ส่วนใหญ่มีความเห็นที่กองทุนประสบความสำเร็จปานกลาง และประชาชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกองทุน ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นที่ กองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกในระดับมาก รองลงมาที่มีประโยชน์ในระดับปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า กองทุนสามารถดำเนินการได้ต่อไป มีความเห็นที่ ไม่น่าใจในการดำเนินการต่อไป

กองทุนที่วัดหรือพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและดำเนินการในจังหวัดพะเยา มีดังนี้ กองทุนออมทรัพย์, กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน, กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์, กองทุนประสิทธิภาพ

พีชไร้, กลุ่มผู้ใช้น้ำ, กองทุนนักเรียนผู้เรียนดี, กองทุนสงเคราะห์เด็กยากจน, กองทุนธนาคารข้าว, กองทุนการศึกษานอกโรงเรียนประถมศึกษา, กองทุนการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา, กองทุนฌาปนสถาน, กองทุนกลุ่มแม่บ้าน

๕. ด้านผลกระทบการดำเนินงานขององค์กรพุทธศาสนาในกิจกรรมการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ได้ทำการศึกษาแบบสอบถามข้อเสนอแนะ และการสัมภาษณ์ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับดีหรือมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากองค์กรพุทธศาสนา ชุมชนหรือวัดเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ ทำให้ผู้คนต่างถิ่นให้ความสนใจในศิลปะ วรรณกรรมที่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “ภูมิปัญญาในทางวัฒนธรรมและศาสนาของไทยยังมีอยู่มากพอที่จะเป็น “ตัวทุน” ในสังคมไทยพัฒนาขึ้นมาใหม่ มิใช่เพียงเพื่อฟื้นตัวจากความตกต่ำทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังเพื่อก้าวเดินไปสู่หนทางใหม่ที่ถูกต้อง ซึ่งจะสามารถช่วยโลกได้ในทางสติปัญญาแทนที่จะเป็นผู้ตามในทางที่ผิดพลาดอยู่ร่ำไป”^๑ ทำให้วัดในชุมชนเหล่านั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนในแต่ละที่มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากการต้อนรับนักท่องเที่ยว และวัดอีกหลายแห่งได้เป็นศูนย์บำบัดยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ติดยา ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้รับประกันการรักษาและพักฟื้น

ตัวอย่างวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น วัดศรีโคมคำ ซึ่งเป็นพระอารามหลวงอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีพิพิธภัณฑสถานของเก่าแก่โบราณแสดง วัดพระเจ้านั่งดิน เป็นวัดที่มีตำนานมายาวนานคู่กับอำเภอเชียงคำ พระธาตุขิงแกง อำเภอจุน วัดศรีสุพรรณ อำเภอแม่ใจ เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์คู่บ้าน พระธาตุจอมศรี ในอำเภอดอกคำใต้ พระธาตุคอกยหวก ในอำเภอเชียงม่วน วัดอนาลโย ซึ่งมีบุษราคัมที่สวยงาม มีการอนุรักษ์ธรรมชาติ อยู่ในอำเภอเมือง และมีอีกหลายที่ที่เป็นสถานที่ศึกษาของนักท่องเที่ยว สำหรับวัดที่มีการบำบัดรักษายาเสพติด เช่น วัดป่าฝาง ที่เจ้าอาวาสได้ทำการบำบัดผู้ติดยาเสพติด ได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข และตรงจุดนี้เป็นผลสะท้อนขององค์กรพุทธศาสนาที่ไม่ใช่แต่เป็นผู้นำในการเผยแผ่ศาสนาธรรมอย่างเดียว

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท ธรรมสาร, ๒๕๔๑). หน้า ๓๑-๓๔.

๕.๗ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ศักยภาพและบทบาทขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ศักยภาพและบทบาทขององค์กรพุทธศาสนาในการส่งเสริมพัฒนาชุมชนในจังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามลำดับ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะกลุ่มเจ้าอาวาส พระสงฆ์ควรจะเสียดสละประโยชน์ตัวเองให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อช่วยส่งเสริมการศึกษาของหมู่บ้าน และประชาชนเพื่อสร้างบทบาทของพระสงฆ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจนขึ้น ในภาครัฐหรือกลุ่มผู้มีหน้าที่ผลักดันให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ที่วัดช่วยติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนและแนะนำพระสงฆ์ไปปรับทราบบรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้วย ในภาครัฐบาลช่วยจัดระเบียบหลักจริยธรรมของประชาชน โดยนำพุทธศาสนาเข้าไปขัดเกลาส่งเสริมการเข้าวัด มุ่งเน้นสภาพจิตใจที่สูงขึ้นตามความเจริญแห่งวัตถุ และช่วยสนับสนุนในเรื่องการศึกษาของพระภิกษุ-สามเณร ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับองค์กรทางพุทธศาสนาต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการวัด/กรรมการกองทุน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ว่าการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ดีทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ วัดเป็นแหล่งการศึกษาของชุมชน ความสามัคคีในชุมชนยังไม่ค่อยมี ต้องการให้ทุกฝ่ายมีความสามัคคีกันในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ให้ภาครัฐดำเนินการสนับสนุนกองทุนต่าง ๆ ของชุมชนให้ความรู้กับประชาชน และให้พระสงฆ์เป็นแกนนำที่มั่นคงในการที่ชักพาชุมชนไปสู่ความเจริญทางด้านจิตใจ

๓. ข้อเสนอแนะจากประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด บทบาทของพระสงฆ์ที่ผ่านมามีความดี แต่ยังไม่ดีที่สุด ต้องการให้พระสงฆ์ที่เป็นผู้นำชักพาประชาชนไปไปในทางที่ดีให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ช่วยแจกจ่ายความรู้ให้กับชุมชน แนะนำภาครัฐให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน และรักษาประเพณีของชาวบ้านช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นท้องถิ่นไว้ ให้หน่วยงานของรัฐมาดูแลในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ช่วยปลูกกระแสในชุมชนให้มีความรักถิ่นฐานบ้านเกิด

๔. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย พระสงฆ์มีบทบาทที่เป็นรูปธรรม แต่ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล และพระสงฆ์ควรดำเนินบทบาทของพระสงฆ์ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ให้ความรู้กับประชาชนและไม่ลืมที่จะปฏิบัติธรรมในการชำระจิตของตนด้วย มีการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน และในกลุ่มพระสงฆ์เองควรมีความร่วมมือกันในกลุ่มของผู้ที่มีแนวคิดตรงกัน ตั้งเป็นองค์กรเฉพาะกิจเพื่อส่งเสริมในเรื่องนั้นเฉพาะด้าน หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนโดยตรงเข้ามาช่วยมีบทบาทในการพัฒนา

โดยที่ประสานงานกับผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านคือพระสงฆ์ กับผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน สร้างความปองดองกัน การพัฒนาในรูปแบบใด ๆ ก็ประสบผลสำเร็จเมื่อเราสามัคคีกัน

๕. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป เกี่ยวกับองค์กรพุทธศาสนากับการพัฒนาควรศึกษาระบบเศรษฐกิจของกองทุนที่พระสงฆ์มีส่วนสนับสนุน ว่ามีการดำเนินงานที่ดีหรือด้อยตรงจุดใด และประชาชนโดยทั่วไปมีความรู้ระบบเศรษฐกิจกองทุนเพียงใด ประชาชนมีความพร้อมที่ให้พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในกองทุนหรือไม่ เรื่องการสืบสานความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านมีการสืบทอดเป็นมาอย่างไร และเรื่องสื่อในจังหวัดพะเยา

บรรณานุกรม

๑. หนังสือ

- กรมการศาสนา. พระพุทธศาสนากับการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๓.
_____. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๓๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๗.
_____. คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕.
_____. คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๗.
_____. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การ
ศาสนา, ๒๕๔๓.
กระทรวงศึกษาธิการ. สถิติการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๐๑.
คณิน บุญสุวรรณ. รัฐธรรมนูญที่พระสงฆ์ควรรู้, ๒๕๔๓.
จารึก แทนบุญ และคณะ. ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
จังหวัดแพร่ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวรพิษณุโลก, ๒๕๔๐.
ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์,
๒๕๔๑.
บริษัทพงษ์จิตต์ จำกัด. ประวัติพระธรรมวิมลโมลี. กรุงเทพฯ: บริษัทพงษ์จิตต์ จำกัด, ๒๕๔๑.
ประเวศ วะสี. บทบาทของพระสงฆ์และวัด. ม.ป.ป. ๒๕๔๐.
พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). มหาวิทยาลัยกับงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๓๔.
พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). กลิ่นแรกที่สายใจธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม,
๒๕๓๖.
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
กองทุนมูลนิธิธรรมเพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรม, โรงพิมพ์บริษัทธรรมสารจำกัด,
๒๕๔๑.
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๒.
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิ
พุทธธรรม, ๒๕๔๔.

พระสุธีวรญาณ. บทความหนังสือพิมพ์พัฒนา. กรุงเทพฯ: กรมศาสนา, ๒๕๒๗.

ระวี ภาวิไล. คุณธรรมกับการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๓๗.

วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, กรุงเทพฯ : ๒๕๓๒.

วิรัช เตียงหงษากุล. บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาชุมชน. ม.ป.ป. ๒๕๔๕.

วิทยาลัยสงฆ์พะเยา. แนวทางการจัดการศึกษาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตพะเยา. มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, ๒๕๔๓.

สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม. โครงการสัมมนาทิศทางการพัฒนาเมืองพะเยาอย่างยั่งยืน.
พะเยา: ๒๕๔๒.

สำนักงานจังหวัดพะเยา. สถิติจังหวัดพะเยา. ๒๕๔๓.

สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาคเหนือ. ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชุมชน. เชียงใหม่:
สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาคเหนือ, ๒๕๔๕.

สำนักนายกรัฐมนตรี. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๔.

แสวงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ. การวิเคราะห์กองทุนชุมชนจังหวัดพะเยา. พะเยา: สำนักงาน
พัฒนาการจังหวัดพะเยา, ๒๕๔๔.

แสวงโคมคำ. ปีที่ ๑. ฉบับที่ ๒. วิทยาเขตพะเยา, ๒๕๔๕.

สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ:
๒๕๔๒.

๒. วารสาร

จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย. วารสารพุทธจักร. พฤษภาคม, ๒๕๔๕.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารพุทธจักร. ฉบับเดือนพฤษภาคม, ๒๕๔๕.

๓. วิทยานิพนธ์

นพรัตน์ เวชพนม. ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา ๑๒. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๖.

พระเพียร ธงยี่สิบสอง และคณะ. ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๘ ตามทรรศนะของครูผู้สอน. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก, ๒๕๔๓.

มนตรี ศรีสมบัติ. การศึกษาเปรียบเทียบกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าเย้า. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔.

๔. เอกสารอัดสำเนา

จังหวัดพะเยา. วัดและสถานที่สำคัญของจังหวัดพะเยา. เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๓๒.

พระสุธรรมมุนี. กลุ่มลี้จะออมทรัพย์จังหวัดพะเยา. เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๔๔.

พระมหาอุทัย ญาณธโร. ศาสนากับการพัฒนาสังคม. เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป. ๒๕๓๘.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง. เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป. ๒๕๓๗.

เสรี พงศ์พิศ. ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน. เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป.

อำนาจ บัวศิริ. เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป. ๒๕๓๗.

ภาคผนวก

ผนวก ก

สำหรับเจ้าอาวาส

แบบสอบถาม

“บทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมเศรษฐกิจ
แบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา โปรดตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแบบเลือกตอบ ให้ท่านทำเครื่องหมาย / หน้าหัวข้อหรือรายการที่ท่านเลือก หากเป็นรายการให้ระบุ ให้ท่านระบุในช่องที่กำหนดด้วย แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุนการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.เพศ ชาย หญิง

๒.อายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี
 ๔๑-๖๐ ปี ๖๐ ปีขึ้นไป

๓.ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่น ๆ (ระบุ).....

๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน

บรรพชิต (นักบวช) ครู-อาจารย์ ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง เกษตรกรรม อื่น ๆ (ระบุ).....

๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

ไม่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท
 ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ชื่อวัด.....อำเภอ.....จังหวัดพะเยา

๒. เขตที่ตั้งของวัด เทศบาลเมือง เทศบาลอำเภอ เทศบาลตำบล
 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
 อื่น ๆ (ระบุ).....

๓. จำนวนสมาชิกในวัด ๑-๑๐ รูป ๑-๑๕ รูป ๒๐-๒๕ รูป
 ๓๐-๓๕ รูป ๑-๔๕ รูป ๕๐ รูปขึ้นไป

๔. ขนาดพื้นที่วัด
 ระหว่าง ๑-๕ ไร่ ตั้งแต่ ๕-๑๐ ไร่ ตั้งแต่ ๑๐-๑๕ ไร่
 ตั้งแต่ ๑๕-๒๐ ไร่ ตั้งแต่ ๒๐ ไร่ขึ้นไป ไม่ทราบ

๕. อายุของวัด
 น้อยกว่า ๑๐ ปี ระหว่าง ๑๐-๒๕ ปี ระหว่าง ๓๐-๔๕ ปี
 ระหว่าง ๕๐-๖๕ ปี ระหว่าง ๗๐-๘๕ ปี ๘๐ ปีขึ้นไป ไม่ทราบ

๖. การคมนาคมระหว่างวัดกับชุมชน สะดวก ไม่สะดวก

๗. จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของวัด (โดยประมาณ)
 ระหว่าง ๑๐-๒๐ ครัวเรือน มากกว่า ๖๑ ครัวเรือน

๘. ปัจจุบันวัดมีการให้บริการกับชุมชน

- ยังไม่มีการให้บริการ
- มีการให้บริการ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- เครื่องขยายเสียง/ลำโพง พัดลม เต็นท์
- ผ้าปูโต๊ะ/ผ้าฉาก อุปกรณ์ไฟฟ้า(หลอดไฟ/ปลั๊ก) เครื่องครัวเรือน
- โต๊ะ-เก้าอี้ โต๊ะหมู่บูชา/พระพุทธรูป เสื้อ/หมอน/ที่นอน
- พาหนะ (รถตู้/รถยนต์/รถบรรทุก/รถเข็น) โรงเย็น/โรงศพ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

๘. กิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์มีส่วนร่วมในรายการที่ระดับด้านล่างมีด้านใดบ้าง และท่านมีระดับความพึงพอใจอย่างไร

(*เลือกตอบในรายการได้มากกว่า ๑ ข้อ และรายการที่ต้องตอบระดับความพึงพอใจด้วย*)

ระดับความพึงพอใจ

รายการ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. () กองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน	()	()	()	()	()
๒. () กองทุนส่งเสริมอาชีพ	()	()	()	()	()
๓. () กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/ การศึกษา/ผู้ยากไร้ ฯลฯ)	()	()	()	()	()
๔. () การจัดงานรื่นเริง	()	()	()	()	()
๕. () สถานที่จัดงานศพ	()	()	()	()	()
๖. () สถานที่นัดพบ/ประชุม	()	()	()	()	()
๗. () แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน	()	()	()	()	()
๘. () แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	()	()	()	()	()
๙. () ศูนย์พัฒนาอาชีพ	()	()	()	()	()
๑๐. () ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	()	()	()	()	()
๑๑. () สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม	()	()	()	()	()
๑๒. () อบรมอาชีพพระยะสั้น	()	()	()	()	()
๑๓. () สนับสนุนวิทยากร/ผู้ทรงคุณวุฒิ	()	()	()	()	()
๑๔. () ให้ทุนการศึกษา	()	()	()	()	()
๑๕. () สถานปฏิบัติธรรม	()	()	()	()	()
๑๖. () สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	()	()	()	()	()
๑๗. () แหล่งท่องเที่ยว	()	()	()	()	()
๑๘. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()
๑๙. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()
๒๐. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ปัจจุบันวัดของท่าน มีกองทุนชุมชนหรือไม่

- มี (ตอบข้อ ๒) ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ ๔)

๒. (ถ้ามีกองทุน) กองทุนที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชน

- กองทุนประเภทออมทรัพย์ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

- กองทุนประเภทส่งเสริมอาชีพ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

- กองทุนประเภทสงเคราะห์

- ฌาปนกิจศพ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

- การศึกษา กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

- ค่ารักษาพยาบาล กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

- อื่น ๆ (ระบุ) กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ปัญหา ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนวัด/พระสงฆ์ มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุน

.....

.....

.....

.....

.....

๔. พระสงฆ์/วัด ของท่าน ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน หรือไม่

ไม่มี

มี ในด้านใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ	☐ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน
☐ เป็นโรงเรียนสายสามัญ	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกสามัญ)
☐ ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)
☐ ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ	☐ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
☐ แหล่งสาธารณสุข/สมุนไพรพื้นบ้าน	☐ แหล่งวิทยากรท้องถิ่น/ผู้ทรงคุณวุฒิ
☐ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	☐ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน
☐ เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา	☐ มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา
☐ สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน	☐ สอนดนตรีพื้นบ้าน
☐ เป็นสถานที่บำบัดรักษาโรค (ยาเสพติด/เอดส์/โรคเรื้อรัง)	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

๕. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับพระสงฆ์/วัด ของท่าน ในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

* ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม *

สำหรับกรรมการวัด/
กรรมการกองทุน

แบบสอบถาม

“บทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา โปรดตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแบบเลือกตอบ ให้ท่านทำเครื่องหมาย / หน้าหัวข้อหรือรายการที่ท่านเลือก หากเป็นรายการให้ระบุ ให้ท่านระบุในช่องที่กำหนดด้วย

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.เพศ ชาย หญิง

๒.อายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี
 ๔๑-๖๐ ปี ๖๐ ปีขึ้นไป

๓.ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่น ๆ (ระบุ).....

๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน

บรรพชิต (นักบวช) ครู-อาจารย์ ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง เกษตรกรรม อื่น ๆ (ระบุ).....

๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

ไม่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท
 ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ท่านอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของวัด (ระบุชื่อวัด).....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดพะเยา

๒. กิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชนในรายการที่ระบุด้านใดบ้าง และท่านมีระดับความพึงพอใจอย่างไร

(* เลือกตอบในรายการ ได้มากกว่า ๑ ข้อ และรายการที่ตอบต้องตอบระดับความพึงพอใจด้วย *)

ระดับความพึงพอใจ

รายการ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. () กองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน	()	()	()	()	()
๒. () กองทุนส่งเสริมอาชีพ	()	()	()	()	()
๓. () กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/ การศึกษา/ผู้ยากไร้ ฯลฯ)	()	()	()	()	()
๔. () การจัดงานรื่นเริง	()	()	()	()	()
๕. () สถานที่จัดงานศพ	()	()	()	()	()
๖. () สถานที่นัดพบ/ประชุม	()	()	()	()	()
๗. () แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน	()	()	()	()	()
๘. () แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	()	()	()	()	()
๙. () ศูนย์พัฒนาอาชีพ	()	()	()	()	()
๑๐. () ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	()	()	()	()	()
๑๑. () สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม	()	()	()	()	()
๑๒. () อบรมอาชีพพระยะสัน	()	()	()	()	()
๑๓. () สนับสนุนวิทยากร/ผู้ทรงคุณวุฒิ	()	()	()	()	()
๑๔. () ให้ทุนการศึกษา	()	()	()	()	()
๑๕. () สถานปฏิบัติธรรม	()	()	()	()	()
๑๖. () สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	()	()	()	()	()
๑๗. () แหล่งท่องเที่ยว	()	()	()	()	()
๑๘. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()
๑๙. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()
๒๐. () อื่น ๆ (ระบุ).....	()	()	()	()	()

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ปัจจุบันวัดของท่าน มีกองทุนชุมชนหรือไม่

- มี (ตอบข้อ ๒) ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ ๔)

๒. (ถ้ามีกองทุน) กองทุนที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชน

กองทุนประเภทออมทรัพย์ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

กองทุนประเภทส่งเสริมอาชีพ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

กองทุนประเภทสงเคราะห์

ฌาปนกิจศพ กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. ชื่อกองทุน.....

การศึกษา กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

ค่ารักษาพยาบาล กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

อื่น ๆ (ระบุ) กองทุน

๑. ชื่อกองทุน.....

๒. ชื่อกองทุน.....

๓. พระสงฆ์/วัด ของท่าน ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน หรือไม่

ไม่มี

มี ในด้านใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ	☐ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน
☐ เป็นโรงเรียนสายสามัญ	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกสามัญ)
☐ ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)
☐ ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ	☐ ศูนย์การเรียนนอกโรงเรียน
☐ แหล่งสาธารณสุข/สมุนไพรพื้นบ้าน	☐ แหล่งวิทยากรท้องถิ่น/ผู้ทรงคุณวุฒิ
☐ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	☐ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน
☐ เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา	☐ มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา
☐ สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน	☐ สอนดนตรีพื้นบ้าน
☐ เป็นสถานที่บำบัดรักษาโรค (ยาเสพติด/เอดส์/โรคเรื้อรัง)	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

๔. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับพระสงฆ์/วัด ของท่าน ในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุน

(กรณีที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในกองทุน มากกว่า ๑ กองทุน ให้ตอบได้หลายชุด)

๑. ชื่อกองทุน.....
๒. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนลักษณะใด

☐ เป็นสมาชิกกองทุน	☐ เป็นกรรมการกองทุน	☐ เป็นที่ปรึกษากองทุน
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....		
๓. ระยะเวลาในการก่อตั้งกองทุน

☐ ๑-๒ ปี	☐ ๓-๔ ปี	☐ ๕-๖ ปี
☐ ๗-๘ ปี	☐ ๙-๑๐ ปี	☐ ๑๐ ปีขึ้นไป
๔. ที่ตั้งกองทุนอยู่บริเวณ

☐ ที่บริเวณวัด	☐ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	☐ บ้านของคณะกรรมการกองทุน
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....		
๕. ผู้ริเริ่ม ที่ก่อตั้งกองทุน

☐ พระสงฆ์	☐ ผู้ใหญ่บ้าน	☐ กำนัน	☐ ชาวบ้านในพื้นที่
☐ กรรมการวัด	☐ นายทุน	☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	
๖. งบประมาณ/ทุน ที่เริ่มดำเนินงานก่อตั้ง ได้มาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ สมาชิกในชุมชน	☐ วัด-พระสงฆ์	☐ การบริจาค
☐ หน่วยงานราชการ	☐ หน่วยงานเอกชน	☐ เงินกู้ธนาคาร
☐ สหกรณ์	☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	
๗. วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกองทุน

☐ เพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชน	☐ เพื่อพัฒนาสาธารณประโยชน์ในชุมชน
☐ ส่งเสริมการศึกษาในชุมชน	☐ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน
☐ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ผู้ประสบภัยเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน	
☐ พัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	
☐ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ในหมู่บ้าน/ชุมชน	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

๘. วัตถุประสงค์ร้องในการจัดตั้งกองทุน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- เป็นแหล่งเงินกู้ให้แก่สมาชิก ส่งเสริมการออมทรัพย์
 ส่งเสริมการศึกษาในชุมชน ส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน
 ส่งเสริมการกีฬา/ในชุมชน ส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน
 พัฒนาวัด
 ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเดือดร้อน/ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
 พัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
 อื่น ๆ (ระบุ).....

๙. กองทุนนี้เป้าหมายการให้บริการชุมชนแก่กลุ่มเป้าหมายใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- สมาชิกเท่านั้น
 ประชาชนทั่วไป
 อื่น ๆ (ระบุ).....

๑๐. ยอดเงินกองทุนปัจจุบันมีประมาณ

- ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท ๒๐๐,๐๐๑-๖๐๐,๐๐๐ บาท
 ๖๐๐,๐๐๑-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ๑,๐๐๐,๐๐๑-๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 ๕,๐๐๐,๐๐๑-๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป ไม่ทราบ

๑๑. สภาพการบริหารเงินกองทุนปัจจุบัน

- มีความคล่องตัว ไม่คล่องตัว

๑๒. กองทุนมีการระดมเพิ่มเติมหรือไม่

- ไม่มี กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา
 มี จากแหล่งใด (ระบุ).....

๑๓. ท่านคิดว่าการดำเนินงานของกองทุนนี้ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

- ไม่ประสบความสำเร็จ
 ประสบผลสำเร็จน้อย
 ประสบผลสำเร็จปานกลาง
 ประสบผลสำเร็จมาก
 ประสบผลสำเร็จมากที่สุด

๑๔. มีการประชุมสมาชิกกองทุน (โดยเฉลี่ยต่อปี)

- ไม่มีเลย ๑-๒ ครั้ง ๓-๔ ครั้ง
 ๕-๖ ครั้ง มากกว่า ๖ ครั้ง

สำหรับประชาชนที่อยู่ใน
เขตรับผิดชอบของวัด

แบบสอบถาม

“บทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงบทบาทและศักยภาพขององค์กรพุทธศาสนากับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในจังหวัดพะเยา โปรดตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแบบเลือกตอบ ให้ท่านทำเครื่องหมาย / หน้าหัวข้อหรือรายการที่ท่านเลือก หากเป็นรายการให้ระบุ ให้ท่านระบุในช่องที่กำหนดด้วย

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัด และการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุนการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.เพศ ชาย หญิง

๒.อายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี
 ๔๑-๖๐ ปี ๖๐ ปีขึ้นไป

๓.ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่น ๆ (ระบุ).....

๔.อาชีพหลัก/ลักษณะงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน

บรรพชิต (นักบวช) ครู-อาจารย์ ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง เกษตรกรรม อื่น ๆ (ระบุ).....

๕.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

ไม่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท
 ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทั่วไปที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ท่านอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของวัด (ระบุชื่อวัด).....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดพะเยา

๒. ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับวัดอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- เป็นสมาชิกกองทุนที่วัดดำเนินการ สนับสนุนปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมของวัด
- ร่วมเป็นคณะกรรมการวัด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมช่วยเหลือตามสมควร
- ไม่มี อื่น ๆ (ระบุ).....

๓. กิจกรรมที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชนในรายการที่ระบุด้านใดบ้าง และท่านมีระดับความพึงพอใจอย่างไร

(* เลือกตอบในรายการได้มากกว่า ๑ ข้อ และรายการที่ตอบต้องตอบระดับความพึงพอใจด้วย *)

ระดับความพึงพอใจ

รายการ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. [] กองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน	[]	[]	[]	[]	[]
๒. [] กองทุนส่งเสริมอาชีพ	[]	[]	[]	[]	[]
๓. [] กองทุนสงเคราะห์ (เช่น ฌาปนกิจศพ/ การศึกษา/ผู้ยากไร้ ฯลฯ)	[]	[]	[]	[]	[]
๔. [] การจัดงานรื่นเริง	[]	[]	[]	[]	[]
๕. [] สถานที่จัดงานศพ	[]	[]	[]	[]	[]
๖. [] สถานที่นัดพบ/ประชุม	[]	[]	[]	[]	[]
๗. [] แหล่งประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน	[]	[]	[]	[]	[]
๘. [] แหล่งเงินทุนหมุนเวียน	[]	[]	[]	[]	[]
๙. [] ศูนย์พัฒนาอาชีพ	[]	[]	[]	[]	[]
๑๐. [] ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน	[]	[]	[]	[]	[]
๑๑. [] สถาบันการศึกษา/โรงเรียนพระปริยัติธรรม	[]	[]	[]	[]	[]
๑๒. [] อบรมอาชีพพระยะสัน	[]	[]	[]	[]	[]
๑๓. [] สนับสนุนวิทยากร/ผู้ทรงคุณวุฒิ	[]	[]	[]	[]	[]
๑๔. [] ให้ทุนการศึกษา	[]	[]	[]	[]	[]
๑๕. [] สถานปฏิบัติธรรม	[]	[]	[]	[]	[]
๑๖. [] สถานที่พักผ่อน/สนามเด็กเล่น	[]	[]	[]	[]	[]
๑๗. [] แหล่งท่องเที่ยว	[]	[]	[]	[]	[]
๑๘. [] อื่น ๆ (ระบุ).....	[]	[]	[]	[]	[]
๑๙. [] อื่น ๆ (ระบุ).....	[]	[]	[]	[]	[]
๒๐. [] อื่น ๆ (ระบุ).....	[]	[]	[]	[]	[]

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการดำเนินงานกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน และการศึกษา ที่วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. ปัจจุบันวัดของท่าน มีกองทุนในชุมชนหรือไม่

- มี (ถ้ามี) การดำเนินงานของกองทุนที่วัด/พระสงฆ์ ในภาพรวมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
 - ไม่ประสบผลสำเร็จ
 - ประสบผลสำเร็จน้อย
 - ประสบผลสำเร็จปานกลาง
 - ประสบผลสำเร็จมาก
 - ประสบผลสำเร็จมากที่สุด
- ไม่มี

๒. ท่านเป็นสมาชิกกองทุนหนึ่งของวัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วมในชุมชน หรือไม่

- เป็น
- ไม่เป็น เนื่องจาก
 - ไม่มีกองทุนใดเลยที่ วัด/พระสงฆ์ มีส่วนร่วม
 - กรรมการกองทุนขาดความโปร่งใส
 - กองทุนกำลังเปิดดำเนินการ
 - ขาดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของกองทุน
 - ไม่มีกฎระเบียบข้อปฏิบัติของกองทุน
 - ผู้นำกองทุนไม่เข้มแข็ง
 - อื่น ๆ (ระบุ).....

๓. ท่านคิดว่ากองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกหรือชุมชน มากน้อยเพียงใด

- น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

๔. ท่านคิดว่ากองทุนนี้สามารถดำเนินการในปีต่อ ๆ ไปได้หรือไม่

- ดำเนินการได้ต่อไป ดำเนินการต่อไปไม่ได้ ไม่แน่ใจ

๕. ปัญหา ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนที่ วัด/พระสงฆ์ มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุน

.....

.....

.....

.....

๖. พระสงฆ์/วัด ของท่าน ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้านหรือไม่

ไม่มี

มี ในด้านใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ	☐ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน
☐ เป็นโรงเรียนสายสามัญ	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกสามัญ)
☐ ฝึกอบรมอาชีพพระยะสัน	☐ โรงเรียนพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)
☐ ศูนย์กีฬาชุมชน/สวนสุขภาพ	☐ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
☐ แหล่งสาธารณสุข/สมุนไพรพื้นบ้าน	☐ แหล่งวิทยากรท้องถิ่น/ผู้ทรงคุณวุฒิ
☐ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	☐ เทศน์มหาชาติพื้นบ้าน
☐ เปิดสอนอักษรธรรมล้านนา	☐ มูลนิธิช่วยเหลือด้านการศึกษา
☐ สอนปฏิบัติธรรม/ศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน	☐ สอนดนตรีพื้นบ้าน
☐ เป็นสถานที่บำบัดรักษาโรค (ยาเสพติด/เอดส์/โรคเรื้อรัง)	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

๗. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับพระสงฆ์/วัด ของท่าน ในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

* ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม *

ผนวก ข
รายชื่อวัดที่ออกเก็บข้อมูล

๑. วัดหลวงราชสิมณฐาน ตำบลเวียง ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒. วัดศรีโคมคำ ตำบลเวียง ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๓. วัดต้นน้ำล้อม ตำบลต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๔. วัดपालานคำ ตำบลแม่ต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๕. วัดร่องเข็ม ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๖. วัดแม่กาห้วยเกียน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๗. วัดร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๘. วัดร่องคำหลวง ตำบลแม่ณาเรือ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๙. วัดบ้านจิว ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๐. วัดตุนใต้ ตำบลตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๑. วัดใหม่หลวง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๒. วัดสันหมื่นแก้ว ตำบลแม่ปืม ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๓. วัดสันทราย ตำบลแม่ปืม ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๔. วัดดอกบัว ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๕. วัดป่าฝาง ตำบลห้วยแก้ว ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๖. วัดห้วยทรายขาว ตำบลห้วยแก้ว ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๗. วัดต๋อมกลาง ตำบลต๋อม ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๘. วัดร่องห้า ตำบลต๋อม ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๑๙. วัดช้างหิน ตำบลท่าจำปี อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๐. วัดสันป่าพาด ตำบลดงเจน ๑ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๑. วัดร่องปอ ตำบลดงเจน ๒ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
๒๒. วัดนาปรัง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๓. วัดทัศนาราม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๔. วัดสังคหะราษฎร์ อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๕. วัดเสะ อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๖. วัดปัวเลี้ยวนาราม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
๒๗. วัดนาอ้อม อำเภอปง จังหวัดพะเยา

๒๘. วัดป่าดอย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
 ๒๙. วัดป่าแดง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
 ๓๐. วัดหลาย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
 ๓๑. วัดบ้านหลวง อำเภอปง จังหวัดพะเยา
 ๓๒. วัดพระธาตุจิงแกง ตำบลพระธาตุจิงแกง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๓. วัดบุญเรือง ตำบลห้วยยางขาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๔. วัดบุญเกิด ตำบลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๕. วัดห้วยจี่ว ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๖. วัดน้ำจุน ตำบลล่อ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๗. วัดแผ่นดินทอง ตำบลห้วยยางขาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๘. วัดพวงพะยอม ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๓๙. วัดก๊วกแก้ว ตำบลห้วยข้าวก้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 ๔๐. วัดป่าแหม ตำบลมาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
 ๔๑. วัดท่าฟ้าใต้ ตำบลสระ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
 ๔๒. วัดไทยสุภาพ ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
 ๔๓. วัดทุ่งมอก ตำบลมาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
 ๔๔. วัดห้วยน ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๔๕. วัดแคนเมือง ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๔๖. วัดคอนไชย ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๔๗. วัดพระเจ้านั่งดิน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๔๘. วัดแสนเมืองมา ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๔๙. วัดแช่แห้ง ตำบลห้วยน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๐. วัดเวณวิตนา ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๑. วัดศรีบุญเรือง ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๒. วัดหนองร่มเย็น ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๓. วัดวังเค็มเก่า ตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๔. วัดทุ่งเย็น ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๕. วัดคอนไชย ตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
 ๕๖. วัดหนองเลา ตำบลภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
 ๕๗. วัดหัวนา ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

๕๘. วัดคอนตัน ตำบลสบง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๕๙. วัดคอนไชย ตำบลเชียงแรง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
๖๐. วัดป่าแฝก ตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๖๑. วัดศรีคอนมูล อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๒. วัดบุญเกิด อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๓. วัดคอนตัน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๔. วัดจำไก่ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๕. วัดแท่นคำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๖. วัดสันกลาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๗. วัดดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๘. วัดพระธาตุจอมศีล อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๖๙. วัดบุญเรือง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๗๐. วัดคอนไชย อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๗๑. วัดศรีคอนตัน ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๗๒. วัดศรีเกิด ตำบลบ้านห้วยเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๗๓. วัดปิ่นเงิน ตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๗๔. วัดดงอินตา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
๗๕. วัดโพธาราม ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ประวัติผู้วิจัย

คณะกรรมการผู้วิจัย

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระสุธรรมมุนี	พระครูศรีวรพินิจ
พระครูปริยัติกิตติคุณ	พระมหาศรีบรรดร์ ธีรธมฺโม
ร.ท.ดร.ปรีชา หอมประภัทร	ดร.ใจ บุญชัยมิ่ง

๒. หัวหน้าโครงการ

นายแสวงวาท วงศ์ใหญ่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพะเยา เขต ๑

๓. คณะกรรมการวิจัย

พระมหาสาขัน อรินฺทโม	ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย
นายแสวงวาท วงศ์ใหญ่	หัวหน้าโครงการวิจัย/การวางแผน
นายพุด พัดใหม่	วางแผน/นักวิจัย
นางกัลยา เป็กเครือ	ประสานงาน/นักวิจัย
นายจรูญ ปัญญาวงศ์	ประสานงาน/นักวิจัย
นางสาวพัชรินทร์ โคแพร่	ประสานงาน/นักวิจัย
นางฟ้านพราง โวหารเสาวภาค	เลขานุการ/นักวิจัย
นายณัฐพล วงศ์ไชย	ผู้ช่วยเลขานุการ/นักวิจัย

๔. ผู้ช่วยนักวิจัย

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอเมือง

๑. พระครูไพโรจน์ธรรมสาธก
๒. พระหน่อแก้ว อินฺทปญฺโญ
๓. พระคอนเรือง ญาณโสภโณ
๔. พระอภิชาติ อนุตฺตโร
๕. พระกิตติลักษณ์ ใจยะแสน
๖. พระโศชนะ สุธีโร
๗. พระพิสิษฐ์ จาสม

๘. พระเชียงวาล ชีรธมโม
๙. พระนภดล สุจินโณ
๑๐. พระคนัย ใจคม
๑๑. พระครูสุภัทรวุฒเขต
๑๒. พระสมพร เขมปญโณ
๑๓. พระดำรงเกียรติ ชีรวโธ
๑๔. พระพัฒนชัย สุททธิโธ
๑๕. พระเชนต์ ชยธมโม
๑๖. พระสุวิทย์ กัลป์ยาณธมโม
๑๗. พระพิสิษฐีย์ เหมยน้อย
๑๘. พระนราธิป สสมาหิโต
๑๙. พระเอกพันธ์ จันทสาโร
๒๐. สามเณรนเรศ กลิ่นนุปผา

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอปง

๑. พระครูสาทรพัฒนานุยุต
๒. พระครูสุภัททวารการ
๓. พระอธิการขจรศักดิ์ ปญญาวิโร
๔. พระญวน ดิคุชธมโม
๕. พระภานุพงศ์ ปญญาวิโร
๖. พระภานุวัฒน์ ภูริปญโณ
๗. พระศิวกร ปญญาวิโร
๘. พระสมบุรณ์ สิริมงคลโธ
๙. พระสุรชัย เตชปญโณ
๑๐. พระสุรศาสตร์ อนุตฺโตโร
๑๑. สามเณรสุรพล ถ้าน้อย

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอจุน

๑. พระครูปัญญาสารนิวิฐ
๒. เจ้าอธิการ สมัย ปญญาวิโร
๓. พระทา รชตา
๔. พระบุญมาก อินทวิโส

๕. พระวีระทร ออกโย
๖. พระมหามนตรี ชยาภินนุโท
๗. พระศุภกฤษณ์ ปริสุทโธ
๘. สามเณรสม โภช ลีทอง

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอเชียงม่วน

๑. พระธงชัย ขนฺตวิโร
๒. พระอธิการศรสุรินทร์ ขนฺตวิโร
๓. พระอธิการทรงวุฒิ สิริมงคลโต
๔. พระชาญนุวัตร ทนฺตจิตฺโต

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอเชียงคำ

๑. พระอธิการอนันต์ อนามโย
๒. พระอธิการเจริญ ธีรจิตฺโต
๓. พระอธิการสุนทร จิตตสงฺวโร
๔. พระพจนารถ อภิวิฑฺฒโน
๕. พระคำแสง ฉนฺทสีโล
๖. พระวายุ กตฺตฺสโล
๗. พระโยทะกา อนาคตโย
๘. พระมงคล ฐิตเมธี
๙. พระนคร ฐิริปญฺโญ
๑๐. พระเอก กตฺปญฺโญ
๑๑. พระจिरายุทธ สิริภทฺโท
๑๒. พระอภิกฤษณ์ อภิวิฑฺฒโน
๑๓. พระสงกรานต์ นิรุตฺติเมธี
๑๔. สามเณรสิทธิชัย อันทะรังสี
๑๕. สามเณรภูมิ ใจชื่น

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอดอกคำใต้

๑. พระครูธีรธรรมวิวัฒน์
๒. พระครูวิสารบุญสถิต
๓. พระครูศุภกิจประยุต
๔. พระอธิการกิตติพงษ์ อนุภทฺโท

๕. พระกิตติพงษ์ สุเมโธ
๖. พระพิชัย วิสุทฺธิจิตฺโต
๗. พระศิริศักดิ์ สนมมโน
๘. พระศุภกฤษณ์ ปญญาทีโป
๙. พระอนันต์ อธิธมฺโม
๑๐. พระอนุชิต กิตฺติสาโร

ผู้ช่วยนักวิจัยอำเภอแม่ใจ

๑. พระวัช อาทโร
๒. พระอนึ่ง สมมุตปาสาทิโก
๓. พระชัยพัฒน ฆยาภินฺนุโท
๔. สามเณรศักรินทร์ เครือคำ
๕. พระครูสุภัทรวุฒเขต สั่วทุโธ
๖. พระครูสงกรานต์ จันทสาโร
๗. พระวิลาศธรรมมุสิฐ จิตฺตเมโธ
๘. พระครูสิริกิจจาทร สมฺปญฺโญ

ประวัติผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

พระมหาสายัน อรินุทโม

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ประวัติการศึกษา

- เปรียญธรรม ๕ ประโยค
- การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

สาขาที่มีความชำนาญพิเศษ

- บาลี
- พระพุทธศาสนา

ผลงานทางวิชาการ

- ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ
- ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาคัมภีร์ไบเบิลนงจังหวัดพะเยา
- ผู้อำนวยการการแผนงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนางานมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
- นักวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดพะเยา
- ประธานคณะกรรมการฝ่ายสงฆ์ จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง “ศูนย์การเรียนรู้คัมภีร์ไบเบิลนงล้านนา จังหวัดพะเยา ที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป” เพื่อประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างกองทุนเพื่อสังคม (SIF) ธนาคารออมสิน และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

นายแสวงาท วงศ์ใหญ่

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษา

กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต ๑ รหัสนักวิจัย ๐๐๐๒๕๔๘๖

ประวัติการศึกษา

- ระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย
- ป.กศ.สูง (จิตวิทยาการศึกษา) วิทยาลัยครูเชียงใหม่ (ทุนจังหวัดเชียงราย)
- กศ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กศ.ม. (การวิจัย ประเมินผลทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร (ทุนกรมสามัญศึกษา)
- Cert.in Ed. AUSTRALIA, -Cert.in Ed. NEWZEALAND (ทุนองค์การ AFS)

ประสบการณ์/ผลงานทางวิชาการ และงานวิจัย

- ครุตรี, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม
- อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม – ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา จ.พะเยา
- เลขาธิการคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จ.พะเยา
- นักวิจัย กรมวิชาการ, กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- นักวิจัยกรมสุขภาพจิต, ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต ๑๐ กระทรวงสาธารณสุข
- นักวิจัยระบบพฤติกรรมศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ประธานกรรมการวิจัยจังหวัดพะเยา – ประธานฝ่ายวิจัยประเมินผล โครงการนำร่อง
ภูมินิเวศน์ภูมิกามยาว (พะเยา) ของมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย)
- หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพะเยา
- อาจารย์พิเศษวิทยาลัยพยาบาลพะเยา, สถาบันราชภัฏเชียงราย (หน่วยสอนพะเยา)
- อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
- ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิติตปริญาโท มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยโยนก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- กรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดพะเยา

ผลงานดีเด่น

- ได้รับโล่รางวัล เป็นผู้ที่มีผลงานวิจัยดี มีคุณธรรมประจำปี ๒๕๔๖ จากกระทรวงศึกษาธิการ